

Reguli și nereguli în alegerile locale 2008

**Raport cu privire la monitorizarea
campaniei electorale și observarea
procesului de votare de la alegerile
pentru autoritățile publice locale din
iunie 2008**

Introducere	2
I. Contextul legislativ și contextul politic al alegerilor locale din iunie 2008	4
I.1 Date generale despre alegeri	4
I.2 Contextul legislativ al alegerilor locale din iunie 2008	4
I.2.1 Modificări importante ale legislației electorale privind organizarea și desfășurarea alegerilor locale	5
I.2.2 Hotărâri ale Biroului Electoral Central	9
I.3 Contextul politic al alegerilor locale din iunie 2008	11
I.3.1 Ultimele scrutine înainte de 2008 – bipolarizarea scenei politice	11
II. Finanțarea campaniilor electorale ale partidelor pentru alegerile locale din iunie 2008	19
II.1 Campania electorală – considerente generale	19
II.2 Parteneriatul Asociației Pro Democrația cu Autoritatea Electorală Permanentă	20
II.3 De ce continuă APD monitorizarea finanțării campaniei electorale?	22
II.4. Metodologia de monitorizare	23
II.5 Rezultatele monitorizării cheltuielilor partidelor politice și ale candidaților independenți în campania electorală	24
II.6 Verificările rapoartelor de venituri și cheltuieli efectuate de partidele politice, alianțele electorale, alianțele politice, organizațiile cetățenilor români aparținând minorităților naționale și a candidaților independenți în campania electorală pentru alegerile locale 2008 efectuate de Autoritatea Electorală Permanentă	46
III. Observarea alegerilor locale din iunie 2008	54
III. 1 Participarea Asociației Pro Democrația la instruirile președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare	54
III.2. Perioada de campanie electorală marcată de nereguli	55
III.3. Reacția instituțiilor statului la neregulile semnalate	58
IV Observarea procesului electoral	60
IV.1. Observarea celor două tururi de scrutin	60
IV.2 Concluziile observării modului de desfășurare a celor două tururi de scrutin	60
IV.2.1 Probleme organizatorice	61
IV.2.2 Încalcări ale legislației electorale	64
IV.2.3. Probleme cauzate de lipsa unor reglementări legale clare	69
IV.3. Societatea civilă, cetățeni, mass-media: cu ochii pe alegeri	71
IV.3.1. Unde linia de demarcație între legalitate și ilegalitate este neclară	72
IV.3.2 Intervențiile Asociației Pro Democrația în urma sesizărilor telefonice	73
V. Concluzii și recomandări	75
V.1. Perfecționarea cadrului normativ	75
V.2. Îmbunătățirea procedurilor administrative	78
VI. Anexe	80

După 18 ani de la primele alegeri „libere” și ceva mai mult de 16 ani de la primele alegeri locale România pare să fi ieșit din era cetățeanului turmentat doar pentru a intra în epoca cetățeniei viciate. Alegerile locale din 1 și 15 iunie 2008 au fost dominate mediatic și politic de impactul marilor speculații imobiliare din jurul Bucureștiului, dar și a altor mari orașe asupra electoratului. Nu prezența redusă la urne (50,6% la primul tur și 47,6% la turul al doilea), ci „efuziunile” cetățenești ale alegătorilor din județele Ilfov și Dâmbovița vor rămâne pe retina și în mintea telealegătorului român. Ceea ce va da nota specifică acestor alegeri va fi „sindromul Ștefănești”. Cozile imense de la primul tur la cele două secții de vot din comuna ilfoveană, la care votanții s-au așezat disciplinat încă de la ora 2 noaptea, nu vorbesc despre sănătatea unui sistem politic, ci dau imaginea gradului la care s-a ajuns în tranzacționarea votului.

Un optimist ar constata un început, chiar dacă puțin atipic, al culturii contractului în România semi-urbană. Un pesimist ar observa însă, că democrația bazată pe cetățenia informată nu prea există și, în circumstanțele date, nici nu pare a avea șanse de reușită. Și, dacă la 18 ani de la prăbușirea regimului Ceaușescu votul a devenit doar prilejul unor banale tranzacții electorale, democrația locală și, în consecință, cea națională, e în mare suferință. „Sindromul Ștefănești” vorbește însă nu doar despre comportamentele electorale din jurul marilor orașe, ci și despre un tipar cultural antidemocratic. Credința în valorile democrației, în demnitatea umană sau în drepturile omului au atins cele mai mici cotații din 1990 încoace. Iar dacă votul din 20 mai 1990 lăsa încă loc speranței că democrația va aduce și bunăstare și dreptate, odată cu trecerea timpului constatăm că, pentru mulți concetățeni, votul nu mai e decât prilejul unor negocieri. După aproape două decenii constatăm că modelul economic și cultural al tranziției românești a inhibat orice maturizare a democrației, promovând în schimb cea mai vulgară formă de capitalism, iar despre modul în care se pervertesc deciziile publice, ne vorbește și „sindromul Ștefănești”. Dacă tranzacționarea votului se transformă dintr-un epifenomen într-o practică sistematică care împiedică participarea democratică a unei părți a populației la viața comunității, nu doar democrația, nu doar morala publică, dar și economia va fi afectată.

Din perspectivă politică alegerile locale din 2008 confirmă importanța resurselor politice și administrative în plan electoral. Chiar dacă anul 2007 spărsese cadența electorală care dădea încă din mai 1990 sensul vieții politice românești, alegerile locale din 1 și 15 iunie 2008 au contribuit, fie și parțial, la conturarea unei schițe a sistemului de partide. După aceste alegeri locale se conturează, din ce în ce mai clar, un sistem cu două partide mari și două formațiuni arbitru. Chiar dacă scorul Partidului Național Liberal la alegerile locale (aproximativ 19%) plasează acest partid imediat în urma celor două partide mari (Partidul Democrat-Liberal și Partidul Social Democrat), rolul partidelor terțe se va diminua în continuare.

Și cum anii electorali - 1990, 1992, 1996, 2000 sau 2004 - au influențat politica românească, dându-i sens și consistență pe termen mediu, nici 2008 nu va face excepție. În fond, odată cu alegerile locale din 2004 România intra deja într-o perioadă de tranziție dinspre un sistem cu partid dominant spre o specie de *bipartidism imperfect*. Iar cele două partide care au ajuns să își dispute întâietatea, PDL și PSD, au în comun nu doar momentul fondator - ambele sunt succesoare ale FSN - ci și modul de structurare. Clivajul inițial care le-a scindat în 1992, cel dintre reformatori și conservatori, a supraviețuit timpului, dând specificul vieții politice românești, inclusiv în ultimii ani. În consecință, celelalte partide, inclusiv cel care apare de ceva vreme ca arbitru - PNL, au fost atrase în această formulă politică, nereușind să deschidă noi fronturi de confruntare. Mai mult, introducerea alegerii directe a președinților consiliilor județene alături de alegerea în două tururi a primarilor a întărit și mai mult tendința de personalizare a confruntării electorale, relativizând în schimb influența partidelor.

Acum ceva mai bine de un deceniu câțiva cercetători occidentali ai fenomenului partidist se întrebau dacă partidele politice n-au devenit cumva doar simple anexe ale statului în detrimentul rolului lor tradițional de reprezentare și mediere a intereselor publice și private. Să fi evoluat partidele spre o formă de *cartel* subvenționat de puterile publice și având ca rol limitarea competiției politice?

Cum, în România, partidul pivot – FSN-FDSN-PDSR-PSD – s-a consolidat mai ales în raport cu administrația locală și centrală, sistemul de partide a evoluat rapid și aparent sincronic spre partidul *cartel*. Apariția partidului *cartel* a fost în țara noastră consecința directă a relației dintre administrația publică și formațiunile politice. Iar dacă acest tip de partid indică, cum cred unii autori „declinul partidelor”, atunci partidele politice românești nici măcar nu au apucat să se dezvolte că deja se află în declin. Dar, așa cum ne-au dovedit-o și recente alegeri locale, un astfel de partid supraviețuiește tocmai pentru că reduce gradul în care votanții pot sancționa clasa politică.

Cristian Pîrvulescu
Președinte
Asociația Pro Democrația

I. Contextul legislativ și contextul politic al alegerilor locale din iunie 2008

Ca la fiecare ciclu electoral, alegerile pentru primari, consilii locale și consilii județene sunt testul decisiv înaintea alegerilor generale, dar și un factor fundamental în orientarea alianțelor electorale înaintea scrutinelor viitoare. Acest fapt justifică importanța fundamentală acordată alegerilor locale de către toți actorii politici, dar și dezbaterile intense privind nominalizarea celor mai potriviți candidați pentru comunități locale, precum și concentrarea discursului public pe teme electorale cu mult înainte de desfășurarea campaniei electorale stabilite prin lege. Toate acestea domină de departe dezbaterile privind posibilitățile de dezvoltare locală și accentul pe viața concretă a comunităților locale. Într-o măsură mult mai mare decât celelalte tururi de scrutin, alegerile locale din 2008 au marcat apariția unor elemente de noutate, fie că acestea s-au referit la modificări legislative, la schimbări în ceea ce privește sistemul electoral sau la introducerea votului direct și, implicit, acordarea unui nou tip de legitimitate, pentru președinții consiliilor județene.

Deși neregulile și aspectele organizatorice nu au lipsit din reflectarea în media a alegerilor, mai ales în legătură cu anularea alegerilor din anumite localități și suspiciunile de fraudare existente, acestea nu au avut un impact covârșitor. Așa cum o arată recentul raport publicat de către Agenția de Monitorizare a Presei, inventarul mediatizării alegerilor locale pe perioada campaniei electorale ilustrează ponderea cea mai mare ocupată de acțiunile electorale în cadrul știrilor difuzate de televiziuni (21,6%), în timp ce chestiuni precum violențele electorale, marketing electoral sau aspectele organizatorice ale alegerilor au fost puțin mediatizate, ocupând maxim 4% din informațiile prezentate¹. Același raport se păstrează și în cazul presei scrise, deși temele prezente pe durata campaniei electorale sunt mai eterogene în acest caz, incluzând și referiri la calitatea discursului electoral sau atacuri de campanie.²

I.1 Date generale despre alegeri³

Numărul total de cetățeni cu drept de vot la alegerile locale din iunie 2008 a fost 18.313.440. Din acest total, 16.860 au fost alegători comunitari și 18.296.760 cetățeni români. Pentru toți aceștia au fost organizate 17.285 de secții de votare.

În total au fost organizate alegeri pentru ocuparea posturilor vacante din:

6 sectoare
103 municipii
217 orașe
2.858 comune

În aceste alegeri au intrat în cursă:

19.157 de cetățeni pentru cele 3.184 + 6 posturi de primari
324.026 de cetățeni pentru cele 40.299 de posturi de consilier local
18.878 de cetățeni pentru cele 1.393 de posturi de consilier județean
456 de cetățeni pentru cele 42 de posturi de președinte de consiliu județean

I.2 Contextul legislativ al alegerilor locale din iunie 2008

Așa cum, din păcate, ne-am obișnuit cu ocazia perioadelor anterioare dintre două scrutine, legislația electorală (Anexa 1) care a reglementat organizarea și desfășurarea alegerilor locale din 2008 a fost schimbată suficient de mult de la ultimele alegeri locale din 2004 încât să creeze

¹ Mediatizarea alegerilor locale. Raport de analiză media - 2-31 mai 2008, Agenția de Monitorizare a Presei, iunie 2008, p. 13.

² *Ibid.*, p. 6.

³ Informațiile sunt cele oficiale comunicate de către Biroul Electoral Central.

confuzie și să favorizeze sau să permită apariția neregulilor în timpul votării. Fragmentarea și incoerența legislativă sunt, în continuare, trăsăturile esențiale ale alegerilor din România, aspecte ce vor fi discutate în continuare.

Față de alegerile locale desfășurate în 2004 au avut loc trei schimbări majore, de natură să modifice modul de organizare al alegerilor precum și de atribuire a mandatelor. Astfel:

- președinții consiliilor județene au fost aleși, pentru prima dată, direct, prin intermediul scrutinului uninominal într-un singur tur – modificare introdusă prin Legea nr. 35/2008 - Lege pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali;
- aleșii locali rezultați în urma alegerilor din acest an care își pierd calitatea de membru al partidului pe ale cărui liste au candidat își vor pierde mandatul odată cu intrarea în vigoare, de la aceste alegeri locale, a Legii nr. 249 din 22 iunie 2006 care completează Legea nr. 393/2004 privind statutul aleșilor locali;
- activitățile partidelor politice ocazionate de strângerea de fonduri precum și cele cu cheltuielile pentru derularea campaniei electorale pentru alegerile locale au fost reglementate de o lege nouă – Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activităților partidelor politice și a campaniilor electorale.

În plus, cu ocazia acestor alegeri, Biroul Electoral Central a adoptat o serie de Hotărâri în interpretarea legii pentru a preîntâmpina posibile abuzuri sau încercări de fraudare a rezultatelor alegerilor și include, în cele ce urmează, o discuție și pe marginea acestora.

I.2.1 Modificări importante ale legislației electorale privind organizarea și desfășurarea alegerilor locale

Uninominalul pentru președinții consiliilor județene

Începând cu alegerile locale din 2008, președinții consiliilor județene sunt aleși prin sistemul majoritar uninominal într-un singur tur de scrutin, modificare introdusă prin intermediul Legii nr. 35/2008 - Lege pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali.

Aplicarea Legii nr. 35/2008 a fost făcută posibilă prin intermediul a trei acte normative emise de Guvernul României:

- O.U.G. nr. 32/2008 – Ordonanță de urgență privind modificarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea administrației publice locale și pentru modificarea și completarea Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale;
- Hot. 20/08.04.2008 privind interpretarea unitară a unor prevederi din Legea 67/2004;
- Hot. 28/14.04.2008 privind interpretarea unitară a unor prevederi din Legea 67/2004.

Cele mai importante schimbări introduse de această modificare legislativă sunt:

- alegerea directă a președinților consiliilor județene – conform legii anterioare erau desemnați indirect, în funcție de ponderea fiecăruia dintre partide în consiliul județean;
- imposibilitatea candidaturilor duble pentru funcția de primar și aceea de președinte al consiliului județean;
- organizarea de alegeri locale parțiale în caz de vacantare a postului de președinte al consiliului județean, în aceleași condiții organizatorice ca și alegerile parțiale pentru primari;

- introducerea posibilității candidaturilor independente.

Spre deosebire de alegerile pentru primari, care sunt aleși conform unui sistem uninominal majoritar în două tururi de scrutin, alegerea președinților consiliilor județene conform unui sistem uninominal majoritar într-un singur tur de scrutin este de natură să creeze situații substanțial injuste așa cum, de altfel, ne-a demonstrat chiar procesul electoral ce tocmai s-a încheiat:

- Cu o singură excepție notabilă – cea a UDMR în județul Harghita care a obținut mandatul de președinte cu 53,83% din voturi – în niciunul din restul județelor României președintele consiliului județean nu a fost ales cu peste 50% dintre voturile valabil exprimate. Cele mai apropiate procente de această limită sunt scorurile înregistrate de PSD în Vrancea (49,22), Argeș (46,26%) și în Constanța (45,24%), de PD-L în Suceava (46,70%) și în Dâmbovița (45,21%) și de UDMR în Covasna (46,18). La limita inferioară a reprezentativității și, deci, a legitimității mandatului se situează președinții candidați din partea PSD în Sălaj (23,56%), Galați (24,82%) și Prahova (25,44%), PD-L în Maramureș (26,49%) și în Botoșani (28,99%) și de PNL în Bihor (27,92%);
- Media națională cu care a fost ales un președinte al consiliului județean din România a fost de 37,50% din totalul voturilor valabil exprimate. Dacă, însă, eliminăm județele cu minorități naționale puternic enclavizate (unde partidele etnice au obținut scoruri mult peste medie – Covasna, Harghita, Târgu Mureș și Satu Mare), media națională scade la doar 36,77%;
- Scorurile strânse între primii doi sau chiar trei clasați știrbesc și mai mult reprezentativitatea noilor aleși în funcția de președinte al consiliului județean: cazurile scorurilor foarte strânse, exprimate în voturi primite de fiecare dintre primii doi sau trei candidați din județele Botoșani (42.146 de voturi pentru candidatul PNL, 47.264 de voturi pentru candidatul PD-L și 42.386 de voturi pentru candidatul PSD), Brașov (79.148 de voturi pentru candidatul din partea PNL și 74.246 de voturi pentru candidatul PD-L), Ilfov (42.266 de voturi pentru PNL, 47.151 de voturi pentru PD-L și 46.560 de voturi pentru PSD) și Vâlcea (51.918 voturi pentru candidatul PNL, 52.839 de voturi pentru cel PD-L și 53.820 de voturi pentru candidatul PSD) sunt grăitoare în acest sens.

Lista completă a voturilor primite de fiecare dintre primele trei partide politice la președinția consiliilor județene este prezentată în Anexa 2 iar lista nominală a noilor președinți ai consiliilor județene este disponibilă în Anexa 3.

Pierderea mandatului de ales local

Odată cu aceste alegeri locale au intrat în vigoare prevederile Legii nr. 249 din 22 iunie 2006 care completează Legea nr. 393/2004 privind statutul aleșilor locali. Astfel, conform Legii 393/2004 modificate (art. 9 alin: 2 lit.h1) și art. 9 alin.21) aleșii locali (consilieri locali, viceprimari și consilieri județeni) care își pierd statutul de membru în partidul politic pe ale cărui liste au fost aleși își pierd, automat, și mandatul. În plus, conform aceleiași legi (art.15 alin. 2 lit.g1) primarii își pierd mandatul dacă demisionează din partidul din partea căruia au candidat.

Reamintim faptul că Asociația Pro Democrația s-a opus acestei inițiative de modificare a Statutului aleșilor locali încă de la sfârșitul anului 2005 și începutul anului 2006 când demersul fusese inițiat în Parlamentul României. APD a construit o coaliție de organizații neguvernamentale care a transmis, pe rând, scrisori membrilor Senatului României iar mai apoi Președintelui României pentru a nu vota, respectiv pentru a nu promulga legea de modificare a Legii nr. 393/2004.

Argumentele împotriva acestei modificări a legii au fost următoarele:

- Legea limitează exercitarea unui drept esențial în orice societate democratică, garantat de Constituția României prin art. 37, al. 1, precum și în legislația

internațională privind drepturile omului ratificată de România - dreptul la asociere liberă în partide politice, dar și libertatea de alege;

- Legea încalcă un principiu unanim acceptat în orice societate democratică, anume acela în virtutea căruia orice persoană aleasă sau numită într-o anumită funcție poate fi demisă doar de cel care a ales-o/numit-o, prin faptul că transferă conducerea partidelor politice – care nu aleg consilieri locali sau județeni (ci doar propun alegătorilor candidați spre a fi aleși de către aceștia) posibilitatea de a retrage calitatea de ales local sau județean. Altfel spus, din momentul în care această lege intră în vigoare, conducerile partidelor politice au în permanență posibilitatea ca, între momentele electorale, să își retragă proprii membri din funcțiile de consilieri locali și județeni (prin excludere din partid) și să promoveze alți membri pentru funcțiile respective, fără ca alegătorii să aibă vreun cuvânt de spus în cadrul acestor proceduri de demiteri și numiri;
- Legea ar oferi structurilor de conducere ale partidelor politice posibilitatea de a exercita un control politic total asupra propriilor membri, prin aceasta partidele politice urmând a fi expuse pericolului derivei oligarhice.

Organizația noastră a recomandat, în 2006, celor care doresc să combată migrația politică să aibă în vedere instrumente normative democratice cum ar fi promovarea, fie în statutele propriilor partide, fie în legea partidelor politice, a unor reguli de bună practică în baza cărora să nu fie înscrisă în partid nicio persoană provenind din alt partid, înainte ca aceasta să demisioneze din funcția aleasă pe care o deține, sau introducerea instituției revocării prin referendum local a tuturor aleșilor locali.

Scrisoarea transmisă membrilor Senatului României înainte de ședința de vot a proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 393/2004 privind statutul aleșilor locali precum și Scrisoarea transmisă Președintelui României și disponibile în Anexele 4 și 5.

În ciuda tuturor protestelor venite din partea societății civile și a returnării, de către Președintele României, a Legii în Parlament, aceasta a fost readoptată de către Parlamentul României. Aplicarea ei în privința aleșilor locali aleși în alegerile din 2004 a fost contestată la Curtea Constituțională pentru retroactivitate⁴, iar Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 61/2007 a explicat că modificările la Statutul aleșilor locali pot fi aplicate doar după organizarea alegerilor din iunie 2008.

Noi reguli în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale

Spre deosebire de alegerile locale din 2004, finanțarea campaniei electorale pentru alegerile locale din iunie 2008 a fost reglementată de noua Lege nr. 334/2006 privind finanțarea activităților partidelor politice și a campaniilor electorale. Legea a fost inițiată ca urmare a numeroaselor demersuri de advocacy derulate de societatea civilă pentru schimbarea Legii nr. 43/2003 privind finanțarea activităților partidelor politice și a campaniilor electorale.

Dacă, potrivit Legii nr. 43/2003 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, subvențiile de la bugetul de stat pentru partidele politice erau acordate prin bugetul Secretariatului General al Guvernului, iar controlul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale era realizat de către Curtea de Conturi, odată cu Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale acest lucru s-a schimbat.

Conform noii legi, solicitările Asociației Pro Democrația formulate încă din anul 2000 au devenit realitate:

⁴ Prin invocarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor „art.II alin.(3) din Legea nr.249/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr.393/2004 privind Statutul aleșilor locali”, excepție invocată din oficiu de Tribunalul Mehedinți – Secția comercială, contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr.8221/CAF/2006.

- trecerea controlului de la Curtea de Conturi către Autoritatea Electorală Permanentă;
- obligativitatea înregistrării discounturilor ca donații;
- scăderea plafonului cotizațiilor și transparentizarea acestora;
- înlăspirea sancțiunilor pentru încălcarea prevederilor legale.

Autoritatea Electorală Permanentă a devenit instituția însărcinată cu dirijarea subvențiilor de la bugetul de stat pentru partidele politice prin bugetul AEP și cu atribuții referitoare la controlul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale. Chiar dacă, prin Legea nr. 334/2006, pentru prima dată sarcina organizării și monitorizării procesului de finanțare a partidelor politice, atât în timpul campaniilor electorale cât și în afara lor a fost transferată parțial către Autoritatea Electorală Permanentă începând cu data de 1 ianuarie 2007 acest lucru a trenat, devenind posibil abia pentru alegerile locale din 2008.

Noile plafoane introduse prin prevederile Legii nr. 334/2004 cu privire la cheltuielile în campania electorală conform art. 30 alin 1 și 2 pentru alegerile locale din iunie 2008 sunt prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1 – Plafoanele maxime admise pentru cheltuieli în campania electorală

Funcția	Contravaloarea sumei maxime exprimată în salarii de bază minime brute pe țară	Salariul de bază minim brut pe țară la 01.01.2008	Plafonul maxim admis pentru cheltuieli în campanie
Președinte Consiliu Județean	3.500	500	1.750.000 lei
Primar General al Municipiului București	10.000	500	5.000.000 lei
Primar de sector (București), municipiu sau oraș	2.500	500	1.250.000 lei
Primar de comună	30	500	15.000 lei
Consilier județean și consilier local în Consiliul General al Municipiului București	50	500	25.000 lei
Consilier local în municipii reședință de județ și în sectoarele municipiului București	30	500	15.000 lei
Consilier local în municipii și orașe	25	500	12.500 lei
Consilier local în comune	20	500	10.000 lei

Cu toate îmbunătățirile aduse de Legea nr. 334/2006 transparentizării activității financiare a partidelor politice și competiției egale între partidele politice, Legea continuă să conțină o serie de prevederi problematice:

- Legea conține un articol prin care sesizarea mincinoasă este incriminată și pedepsită cu închisoare de la 6 luni la 3 ani. Deși Asociația Pro Democrația și-a exprimat opoziția față de această prevedere și a solicitat eliminarea sa, în timpul participării sale la ședințele comisiilor parlamentare de specialitate, legea finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale adoptată include această prevedere;
- O altă prevedere introdusă în textul legii este cea conținută de articolul potrivit căruia partidele politice pe listele cărora sunt alese în Parlament mai multe femei

vor primi subvenție de la bugetul de stat mărită direct proporțional cu numărul de locuri obținute de către femei. Asociația Pro Democrația consideră că ideea, deși lăudabilă din perspectiva intențiilor sale, este inaplicabilă deoarece nu se precizează de unde vor fi luați acești bani și cum va fi, de fapt, calculată suma respectivă.

I.2.2 Hotărâri ale Biroului Electoral Central

Ca pentru fiecare proces electoral, Biroul Electoral Central a adoptat, pentru alegerile locale, o serie de Hotărâri în interpretarea legii menite a reglementa aspecte care nu erau reglementate explicit în legislația electorală. Dată fiind lipsa de unitate legislativă în domeniul electoral, aceste Hotărâri ale Biroului Electoral Central sunt menite a oferi o oarecare coerență legislativă pentru buna desfășurare a alegerilor.

Așa cum vom discuta mai jos precum și în alte capitole ale acestui raport, soluția aleasă de legiuitorul român pentru a completa vidurile legislative – aceea de a lăsa în atribuțiile Biroul Electoral Central decizia de interpretare a legislației – au efecte negative asupra desfășurării alegerilor din România. Lipsa de previzibilitate a procedurilor electorale, schimbările importante de la un tip de alegeri la altul sau chiar de la un tur de scrutin la altul sunt de natură să creeze confuzie și să favorizeze apariția neregulilor.

Cele mai importante Hotărâri ale BEC pentru alegerile locale din 2008 sunt discutate în cele ce urmează.

Decizia cu privire la introducerea unor măsuri de prevenire a abuzului la folosirea urnei mobile și de prevenire a mitei electorale:

Ca urmare a solicitării APD de eliminare a posibilității de fraudare a alegerilor prin folosirea abuzivă a urnei mobile precum și de facilitare a mitei electorale, Biroul Electoral Central a adoptat Hotărârea nr. 41 (Anexa 6) prin care se limitează explicit transmiterea urnei mobile doar la solicitanții care atașează cererilor și documente medicale justificative care să ateste imposibilitatea lor de a se deplasa. Aceeași Hotărâre interzice intrarea în secțiile de votare cu aparate de înregistrare de imagini creând, astfel, premisele limitării posibilității de mită electorală. Desigur, nici Hotărârea BEC nr. 83 (Anexa 7) care prevede afișarea la secțiile de votare a Hotărârii nr. 41 nu a putut contribui la eliminarea totală a străngerii, de către alegători, a dovezilor modalității în care au votat pentru a-și putea primi, mai apoi, răsplata iar legiuitorul trebuie să caute soluții alternative pentru limitarea la maxim a mitei electorale.

Prin această decizie, Biroul Electoral Central a admis o solicitare pe care organizația noastră, din lipsa prevederilor legislative explicite, o formulează cu ocazia fiecărui scrutin din România. Reamintim faptul că și din această perspectivă normele au variat de la un scrutin la altul, cererea APD fiind admisă la alegerile generale din toamna anului 2004, dar respinsă cu ocazia organizării Referendumului pentru demiterea Președintelui României din 19 mai 2007 precum și la Alegerile pentru desemnarea reprezentanților din România în Parlamentul European din 25 noiembrie 2007.

Hotărârea prin care este definită mita electorală

Prin Hotărârea nr. 38 (Anexa 8), Biroul Electoral Central a definit în termeni foarte clari conceptul de mită electorală stabilind limitarea tipurilor de obiecte ce pot fi distribuite de către partidele politice cetățenilor în campania electorală la „[...] afișe, pliante, cărți poștale, ilustrate, brichete, chibrituri, calendare, căni, găleți, caiete, pixuri, șepci, tricouri, eșarfe, fulare și alte obiecte asemănătoare inscripționate cu însemnele partidului politic, alianței politice, alianței electorale sau organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale care participă la alegeri [...]”

Definirea domiciliului în sens restrictiv și limitarea dreptului de vot a cetățenilor

În încercarea de a elimina posibilitatea de fraudare a alegerilor prin ceea ce Asociația Pro Democrația a numit „alegători fictivi”, Biroul Electoral Central a adoptat, între cele două tururi ale alegerilor locale, Hotărârea nr.149 (Anexa 9). În această Hotărâre, termenul de „domiciliu” din art. 3, alin. 3 al Legii nr. 67/2004 este definit în sens limitativ și anume „domiciliul stabilit înainte de 1 iunie 2008, data la care a avut loc turul I al alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale”.

Conștientă de apariția metodei de fraudare a alegerilor locale prin „alegătorii fictivi” (acordarea de acte de identitate ce oferă dreptul de a vota unor persoane care nu au domiciliul sau reședința în localitatea respectivă, fiind astfel introduși pe listele permanente sau suplimentare), APD a considerat salutar demersul BEC de a căuta soluții pentru a stopa „turismul electoral” și pentru a elimina posibilitatea de apariție a acestei categorii de alegători.

Cu toate acestea, Asociația Pro Democrația a demonstrat că, prin Hotărârea nr. 149, BEC a creat o situație fără precedent, în care cetățenilor care și-au mutat domiciliul în altă localitate în perioada 1 – 15 iunie a.c. le-a fost imposibil, din punct de vedere legal, să își exprime votul la turul II al alegerilor locale. Hotărârea BEC nu reușește să diferențieze între situațiile de abuz și cele de perfectă legalitate în conformitate cu prevederea alin. 3 al articolului 3 din Legea 67/2004 și a afectat cetățenii de bună credință care, din motive întemeiate, au fost nevoiți să își schimbe domiciliul după 1 iunie (Comunicatul APD este disponibil în Anexa 10).

Decesul unui candidat în timpul scrutinului

La turul II al alegerilor locale un eveniment tragic – moartea unuia dintre cei doi candidați după deschiderea secțiilor de votare – a pus autoritățile române într-o situație mai mult decât problematică.

Odată cu semnalarea, de către un cetățean care ne-a contactat la linia cu acces gratuit 0800 070 100, a decesului domnului Neculai Ivașcu (candidatul din partea PSD la primăria comunei Voinești, județul Iași), Asociația Pro Democrația a redactat o solicitare de suspendare a turului II, anulare a voturilor și reorganizarea turului II cu primii doi candidați rămași în viață după turul I al alegerilor.

Argumentele APD conform cărora în turul II rămăsese, atât de facto cât și de jure, un singur candidat și că, în consecință, în comuna Voinești, județul Iași, nu se mai putea pune problema alegerilor, nu au fost luate în considerare. Biroul Electoral Central a respins solicitarea APD argumentând că nu există temei juridic pentru a anula alegerile la Voinești. În consecință, alegerile au continuat, cetățenii fiind invitați să meargă la vot și să se comporte ca și când aveau de ales între doi candidați.

Situația absurdă nu s-a oprit aici, ci a continuat și după închiderea secțiilor, numărarea voturilor și stabilirea rezultatelor. Astfel, după numărarea voturilor, s-a stabilit că Nicolae Ivașcu (candidatul decedat) a primit 1.051 de voturi, surclasându-l pe Gheorghe Dobreanu care a primit 1.028 de voturi. În această situație, Biroul Electoral Central a adoptat, după numărarea voturilor, o decizie prin care declară nevalide voturile acordate pentru un candidat decedat și acordă mandatul de primar unicului candidat rămas în cursa electorală. Hotărârea BEC nr. 205 cu privire la decesul unui candidat în timpul alegerilor este disponibilă în Anexa 11.

Asociația Pro Democrația consideră că prin cele două decizii ale Biroului Electoral Central acesta a desconsiderat și golit de orice valoare votul cetățenilor. Astfel că alegătorii din comuna ieșeană Voinești au fost încurajați, în ziua alegerilor, să continue să meargă la urne ignorând decesul unuia dintre cei doi candidați urmând ca, mai apoi, să declare invalide voturile pe care alegătorii le-au acordat tocmai comportându-se așa cum Biroul Electoral Central îi încurajase.

La data de 30 iunie, Curtea de Apel Iași a anulat decizia Biroului Electoral Central (BEC) privind validarea în funcția de primar a liberalului Gheorghe Dobreanu, urmând ca alegerile în această localitate să fie reluate.

I.3 Contextul politic al alegerilor locale din iunie 2008

I.3.1 Ultimele scrutine înainte de 2008 – bipolarizarea scenei politice

În analiza structurării raporturilor de forțe pe scena politică românească înaintea alegerilor locale, este necesar să avem în vedere atât starea de fapt rezultată din alegerile locale din 2004, cât și rezultatele ultimului scrutin, respectiv cel pentru alegerea reprezentanților României în Parlamentul European. Acestea vor permite conturarea unei imagini clare înaintea acestui moment electoral.

Astfel, restructurarea sistemului de partide survenită odată cu alegerile parlamentare din 2004 a fost, în mod evident, anticipată de alegerile locale din același an, prin orientarea alegătorilor spre un număr redus de partide. De asemenea, acest scrutin a însemnat mobilizarea populației, semnificativ mai însemnată decât celelalte alegeri locale după 1990. Din acest punct de vedere, va fi relevantă discuția despre modul în care prezența la vot a evoluat între cele două momente electorale.

În plus, o altă trăsătură mult accentuată la alegerile locale din 2004 a fost schimbarea atitudinii alegătorilor, concretizată, în esență, printr-o conștientizare a tendințelor de manipulare a partidelor, a corupției și a personalizării excesive. În aceste condiții, instrumentele care au fost utilizate de o proporție semnificativă a cetățenilor au fost votul util, cum s-a afirmat anterior, votul de protest și votul de sancțiune⁵. Votul de sancțiune a afectat mai ales partidul de guvernământ din acel moment, Partidul Social Democrat, a cărui pondere în privința aleșilor locali atinsese, prin migrație politică, aproximativ 70% și a favorizat în principal Alianța D.A. PRM, pe de altă parte, a fost partidul care a beneficiat de pe urma unui vot de protest la adresa partidului de guvernământ.

Votul pe criterii politice în 2004 a dus, în esență, la echilibrarea sistemului politic și la polarizarea mediului politic între Alianța nou formată la acel moment, Dreptate și Adevăr, și partidul de guvernământ, aflat pe o pantă descrescătoare semnificativă. Aceste rezultate au fost confirmate și întărite prin alegerile generale din 2004.

Structurarea voturilor exprimate la nivel național în alegerile locale din 2004 s-a făcut astfel: în privința consiliilor județene: PSD – 37,81% din mandate (față de 28,87% în 2000), PNL – 19,57%, PD (15,95%), Alianța D.A. (2,99%) – așadar un cumul de 38,51% din mandate. Alte partide au câștigat: PRM – 8,8%, PUR – 5,8%, UDMR – 7,80%; în privința consiliilor locale, PSD – 37,45%, PNL – 17,58%, PD – 14,94% (un total de 32,88% pentru Alianța D.A.), PRM – 17,19%, UDMR – 6,20%, PUR – 6,10%.

La nivelul mandatelor de primari, PSD a cunoscut o scădere față de situația anterioară alegerilor, fiind la un nivel de 54,28%, iar PNL a obținut 14,14%, PD – 12,13%, UDMR – 5,94%, PUR – 3,93% și PRM – 2,59%. Luând în calcul mandatele de primari la nivel de municipii reședință de județ, PSD a câștigat 15 (față de 20 în 2000), PD – 11, PNL – 9, UDMR – 3, PNȚCD - 1 (Timișoara), Forumul Democrat German – 1 (Sibiu) și independent - 1 (Târgu Mureș)⁶.

Situația se schimbă însă semnificativ din 2004 până în 2007, iar raportul de forțe dintre principalii actori politici este diferit față de ceea ce se întâmpla în 2004. De la începutul anului 2007 și de la scoaterea de la guvernarea a Partidului Democrat în luna aprilie a aceluiași an,

⁵ De exemplu, Stelian Tănase, "Vot anti-PSD", în *Revista* 22, anul XIV, nr. 746, 2004-

⁶ *ibidem*, p. 10-11

acesta a devenit principalul partid de opoziție, beneficiind de plusul de imagine oferit de președintele Traian Băsescu, dar și de disensiunile din interiorul Partidului Social Democrat.

Creșterea în sondaje a PD a fost confirmată și de alegerile pentru Parlamentul European, iar rezultatele Barometrului de Opinie Publică din octombrie 2007 arăta un nivel al încrederii de 27% pentru PD, la mai mult de zece procente diferență de celelalte partide⁷. În plus, conflictul dintre președinte și Guvern a avut perdanți și de o parte și de alta, dacă luăm în considerare nivelul de încredere redus în Călin Popescu Tăriceanu, situat în toamna anului 2007 la un nivel de încredere de 11% și aflat pe o pantă descendentă foarte clară. Pe de altă parte, deși Traian Băsescu are o cotă de încredere de 41%, mult superioară oricărui alt lider politic, încrederea cu care este investit este cea mai redusă din ultimii ani.

Ultimul moment electoral înaintea alegerilor locale, alegerile pentru desemnarea reprezentanților din România în Parlamentul European trebuie menționat, având în vedere atât specificitățile determinate de lipsa dezbaterilor pe teme europene și impactul redus pentru politica internă, dar și raportul de forțe determinat de rezultate. Astfel, PD a fost principalul câștigător, pe când PNL și PSD au obținut scoruri acceptabile în condițiile delegitimării crescânde pe fondul prezenței la guvernare, respectiv al conflictelor interne.

Astfel, din totalul celor peste 18 milioane de cetățeni cu drept de vot, doar 28.38% au votat în cadrul alegerilor pentru Parlamentul European. Clasarea partidelor avantajează clar PD, care a obținut 28.81% din voturi, în timp ce PSD și PNL au ocupat următoarele două locuri, cu 23.11%, respectiv 13.44% din voturi. Celelalte două partide care au trecut peste pragul electoral de 5% au fost PLD și UDMR, în timp ce singurul candidat independent, Lazslo Tokes, a trecut pragul electoral.

1.3.2 Alegeri locale 2008 – Principalii actori politici

Rezultatele de mai sus arată un peisaj politic al anului 2007 polarizat, cel puțin la nivel oficial, între PNL și cele două formațiuni centrale din opoziție, PD-L și PSD. Această stare de fapt a făcut ca aceste alegeri să confirme tendința vizibilă pe parcursul întregului an, respectiv delegitimarea tot mai semnificativă a partidului de guvernământ, dar și slabele performanțe ale PSD, ca partid de opoziție. Simultan, PRM și PNG sunt considerabil în scădere fiind, în noiembrie 2007, sub nivelul de 5% al pragului electoral.

Tendențele vizibile în ultimii doi ani pe scena politică românească și rezultatele alegerilor pentru Parlamentul European situau pe primul loc Partidul Democrat-Liberal pentru acest scrutin. Importanța acordată de toate partidele desemnării celor mai potriviți candidați pentru alegerile locale, mai ales în orașele semnificative și cu o valoare simbolică puternică pentru puterea partidului pe plan național și teritorial, face dovada relevanței acestui scrutin pentru structurarea relațiilor de putere la alegerile parlamentare.

Una dintre concluziile principale în urma analizei procesului de desemnare a candidaților este aceea a evidentei lipse a criteriilor și a condițiilor pentru desemnarea, de către partide, a celor mai potriviți reprezentanți pe plan local, fie că este vorba de mandatele de primari și președinți de consilii județene, funcții în cazul cărora personalizarea este mai puternică, fie de propunerile de candidaturi pe listă. În acest caz, o întrebare legitimă este aceea dacă aceste criterii, mult accentuate în alte scrutine, își pierd din relevanță în condițiile în care bazele etice ale politici românești sunt de multe ori dificil de evidențiat.

Pe de altă parte, unul dintre factorii cei mai probabili pentru această particularitate se referă la lipsa de potențiali candidați, în număr suficient, ai partidelor politice românești, care a fost vizibilă mai mult decât la alegerile anterioare. Întârzierea repetată a lansării candidaturilor mai

⁷ Datele sunt preluate din *Barometrul de Opinie Publică*, Octombrie 2007, realizat de Fundația Soros România

multor partide și dificultățile generate de identificarea celor mai potriviți membri pentru diverse mandate locale susțin acest punct de vedere și, în al doilea rând, accentuează o altă deficiență a sistemului de partide românesc, și anume lipsa competiției în interiorul partidului.

Sondajele de opinie realizate înaintea campaniei electorale din mai 2008 au indicat situații în mod semnificativ diferențiate. Un sondaj realizat de Gallup Organization în aprilie 2008 indica prezența pe primul loc a PD-L în preferințele pentru Consiliul General al Municipiului București, deținând o pondere de 41% dintre opțiunile exprimate, în timp ce PSD și PNL ocupau locurile al doilea și al treilea. În cazul preferințelor exprimate pentru Consiliul General, numărul celor care, la acel moment, nu aveau încă o preferință formată era de două ori mai mare decât nehotărâții în privința opțiunii de vot pentru Primarul general. Dintre cei care și-au exprimat preferința, 31% ar fi ales PD-L, 19% PSD, 11% PNL, iar 27% erau încă indeciși⁸.

Proporțiile de mai sus se păstrează în linii mari pe toată durata campaniei electorale, modificări semnificative fiind înregistrate în privința candidaturilor la funcția de primar. Astfel, primul loc pentru Consiliul General al Municipiului București era ocupat de PD-L, cu aproximativ 38% din voturi, urmat de PSD și PNL cu 28%, respectiv 15%, cu o săptămână înaintea alegerilor⁹.

Trecând de la nivelul alegerilor locale pentru Municipiul București la nivelul intenției de vot exprimate pentru alegerile parlamentare din toamna anului 2008, un alt sondaj realizat în perioada de precampanie arată o ierarhie similară. Astfel, PD-L acumula 35.8%, PSD 29.9%, iar PNL 17,4%, în rândul cetățenilor Capitalei¹⁰.

I.3.3 Principalele rezultate ale alegerilor locale din iunie 2008

Rezultatele finale pentru mandatele de primar, după ambele tururi de scrutin, evidențiază că PSD a acumulat 35,79% dintre mandatele de primar pe plan național, 28,56% au revenit PD-L, iar PNL a acumulat un total de 22,20% din mandatele repartizate. Pe lângă acestea, celelalte partide au obținut scoruri semnificativ mai mici. UDMR a obținut, la nivel național, 5,78% din mandate, PC a câștigat 1,47% din mandate, PNG-CD 1,10% din mandate, Alianța pentru Timiș (PNL-PNȚCD-FDGR) 0,66% de mandate, PRM 0,59% mandate, PNDC 0,44% mandate, PNȚCD 0,34% mandate, PCM 0,34% mandate, FDGR 0,31% din mandate, PIN 0,18% și PER 0,09% din mandate. Candidații independenți au obținut un total de 56 de mandate pe plan național, echivalentul unui procent de 1,85%.

Pentru consiliile locale, situația la nivel național este următoarea: 30,11% pentru PSD, 27,16% din mandate pentru PD-L, 21,16% pentru PNL. La distanță mare se află UDMR cu 5,445, PC cu 3,46%, PNG-CD cu 2,98% și PRM cu 2.70%.

În ceea ce privește alegerile pentru consiliile județene, ierarhia este schimbată, în sensul în care PD-L a câștigat 458 de mandate, respectiv 32,8%, iar PSD 452 de mandate, adică 32,4%, aflându-se așadar la o distanță foarte mică. Pe următoarele locuri se situează PNL cu 297 de mandate, respectiv 21,3% și UDMR cu 89 de mandate, o proporție de 6,3% din totalul mandatelor.

În ceea ce privește președinția consiliilor județene, dintr-un total de mandate de 41, PSD a obținut 16 mandate, în timp ce PD-L câștigă 14 mandate, PNL 5 mandate, UDMR 4 și un mandat a fost obținut de către Forumul Democrat al Germanilor din România. Procentual, PSD acumulează 39,02% din mandatele de președinte de consiliu județean, în timp ce 34,14% din mandate revin PD-L și 12,19% PNL. Celelalte două formațiuni care au obținut mandate au acumulat 9,75% (UDMR), respectiv 2,43% (FDGR).

⁸ Agenda publică și agenda politică locală din Municipiul București, The Gallup Organization, Sondaj telefonic, București, 17-19 Aprilie 2008

⁹ Sondaj CURS, 15-18 mai 2008, www.presaonline.com

¹⁰ Sondaj De Opinie - Alegeri Locale București, Tur 1, IPP Data Research, mai 2008

Participarea cetățenilor la votul pentru aleșii locali este o altă chestiune care ridică numeroase probleme, în condițiile în care interesul pentru viața politică locală ar trebui să fie unul dintre cele mai ridicate dat fiind impactul evident al alegerilor locale asupra comunităților. Cu toate acestea, prezența la vot medie la alegerile locale după 1990 s-a situat în jurul a 50%, fiind puțin mai ridicată decât de obicei în cazul primul tur al alegerilor și mai redusă în cazul celui de-al doilea tur.

Pentru alegerile locale din 2008, la turul I, prezența la vot la nivel național a fost de 49,38%, situându-se în limita valorilor medii pentru acest tip de alegeri, în timp ce în Municipiul București atingea valoarea de 31.05%. Spre deosebire de tendința obișnuită, prezența la vot pentru București a fost puțin mai mare în cel de-al doilea tur de scrutin, de 31.47%, conform datelor furnizate de Biroul Electoral Central. La nivel național însă, prezența a fost de 47.42% pentru al doilea tur de scrutin¹¹.

I.3.4 De la locale la parlamentare – relevanța alegerilor locale în contextul politic al anului 2008

Ca și alegerile locale anterioare, și acestea au însemnat, dincolo de logica necesară a unui astfel de scrutin, desfășurat pentru desemnarea aleșilor pentru comunitățile locale, acumularea de informații înaintea alegerilor generale din toamnă. Acestea se referă, pe de o parte la capacitatea partidelor pe plan local, la nivel județean și în orașele mari, precum și demararea negocierilor pentru stabilirea celor mai potrivite alianțe electorale și politice.

Rezultatele prezentate anterior arată menținerea diferențelor regionale, în mod repetat confirmate în cazul alegerilor locale. Aceasta se întâmplă cu precădere în cazul unor anumite partide, așa cum se întâmplă cu PSD în regiunile din estul și sud-estul țării, cu UDMR în zonele tradiționale din vest, nord și centru, sau cu PNL în sudul și vestul țării. În general, se consideră că PD-L nu deține un suport teritorial în mod tradițional dominat de anumite regiuni sau județe.

Rezultatele alegerilor nu indică un câștigător clar în anticiparea alegerilor pentru Parlamentul României. PSD, deși pe primul loc în ceea ce privește mandatele de primar, este cu două procente sub totalul mandatelor din 2004, în timp ce PD-L acumulează un procent aproape dublu față de ultimele alegeri locale, dar la mică diferență, procentual, față de mandatele obținute în alegerile pentru Parlamentul European. PNL este, tot din punctul de vedere al mandatelor de primar câștigate pe plan național, cu 4 procente mai sus decât în cazul alegerilor locale din 2004.

Această poziționare a partidelor creează o sumă de particularități ce au potențialul de a influența rezultatele alegerilor parlamentare, având în vedere că diferențele între primele două partide nu sunt de natură a asigura această victorie. În plus, deși PD-L este cel dintâi din punct de vedere al voturilor pe care candidații săi le-au primit în cadrul alegerilor pentru primari, PSD conduce din punctul de vedere al mandatelor câștigate¹². Astfel, diferența rezultă din modul în care voturile primite sunt transformate în mandate, în consecință fiind dependentă de tipul de sistem electoral.

Astfel, este evident că, dacă această configurație la nivel politic se păstrează, niciunul dintre principalele partide nu va asigura o majoritate parlamentară sau o guvernare monocoloră, urmând a recurge la alianțe. Pe lângă cele trei partide principale care au certitudinea intrării în Parlament, singurul bine situat în acest moment este UDMR. Ilustrările de mai sus indică existența unei situații identice în ceea ce privește mandatele de primar în municipiile reședință de județ, însă, în ansamblu, acest partid este în scădere față de ultimele alegeri locale. Dintre celelalte partide politice, atât PRM, cât și PNG sau PC au obținut scoruri foarte mici, mergând

¹¹ Biroul Electoral Central, disponibil pe http://www.beclocale2008.ro/documm/rezORA22_TUR2.pdf.

¹² Biroul Electoral Central, http://www.beclocale2008.ro/documm/pdfur12_finale_last/votpart12.pdf

până la diferențe foarte mari față de situația din 2004, așa cum se întâmplă în cazul PRM sau al conservatorilor.

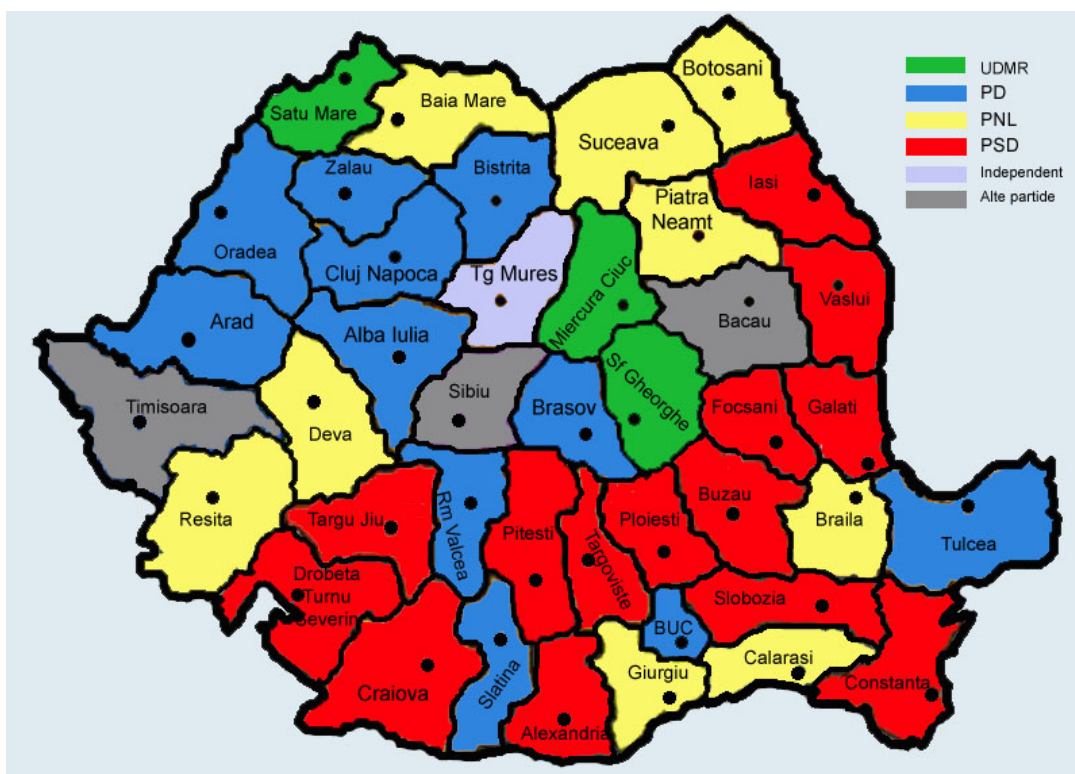

Fig. 1: Harta mandatelor de primar în municipiile reședință de județ după cele două tururi de scrutin – iunie 2004

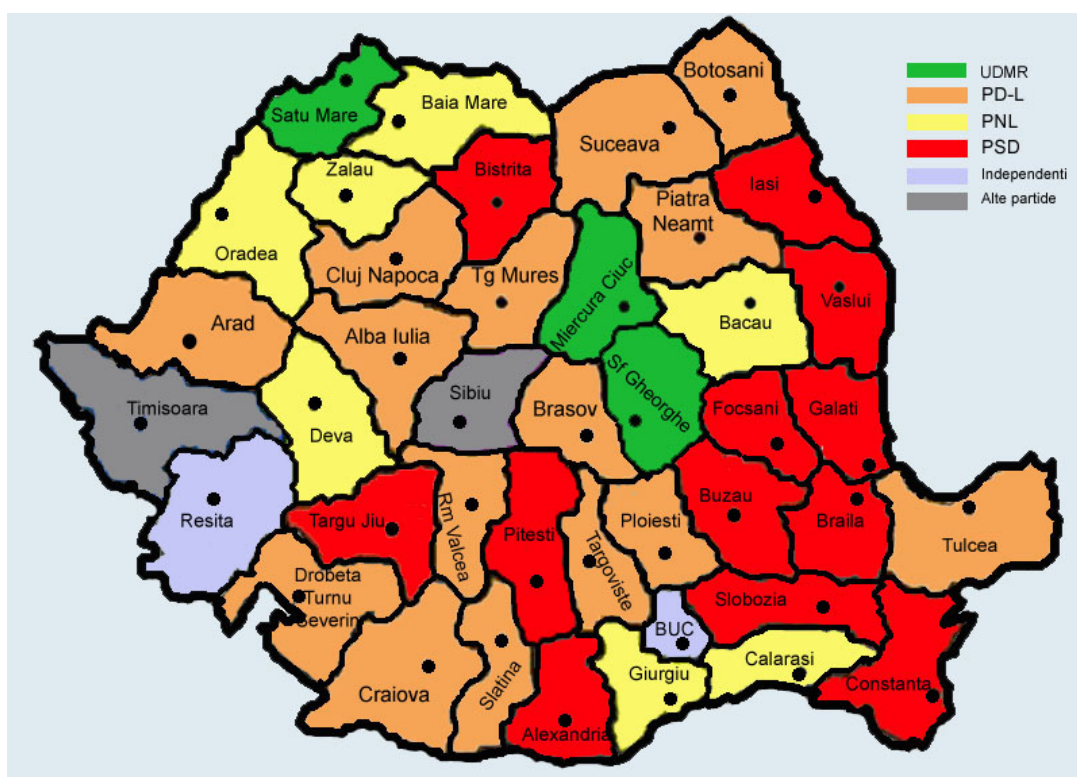

Fig. 2: Harta mandatelor de primar în municipiile reședință de județ după cele două tururi de scrutin – iunie 2008

Rezultatele alegerilor locale par să fi avut un impact și la nivelul conducerii partidelor politice. La nivelul PD-L se promite o schimbare de viziune pentru câștigarea de potențial de coaliție în vederea câștigării alegerilor generale, în timp ce la PNL rezultatele de la locale au determinat atât destituirea lui Ludovic Orban din conducerea PNL București, cât și destituirea Prefectului

Municipiului București. În cazul PSD, acesta menține alianța cu Partidul Conservator și pentru alegerile parlamentare.

I.3.5 Impactul votului uninominal asupra votului pentru președinția Consiliului Județean

Legea nr. 35/2008 privind introducerea votului uninominal aduce drept noutate, între altele, votul direct într-un singur tur pentru președinția consiliilor județene, în condițiile în care toate scrutinele anterioare au presupus alegerea acestora dintre consilierii aleși pe listele partidelor politice. Introducerea acestui tip majoritar de vot uninominal implică nu numai un tip diferit de legitimitate la nivelul județelor prin schimbarea relației dintre președinții consiliilor și cetățeni, dar asigură acestora un impact mai mare pe plan local, atât din punct de vedere politic, cât și financiar.

Concluzia generală cu privire la distribuirea mandatelor este dată de câștigarea atât a mandatelor de primar în marile orașe și a președinților de consilii județene de către cele trei partide principale. Situația se întâlnește în Călărași, Bihor și Hunedoara în cazul PNL, în Constanța, Galați și Buzău pentru PSD și în Suceava, Cluj și Arad în cazul PD-L.

Cei mai mulți dintre președinții de consilii județene au fost reconfirmați în funcții, în ciuda schimbării tipului de sistem electoral pentru această funcție. Vizibilitatea acordată de unul sau mai multe mandate în funcție au asigurat alegerea acestora prin vot popular, așa cum este cazul în Vrancea (Marian Opreșan), Constanța (Nicușor Constantinescu) sau Teleorman (Liviu Dragnea).

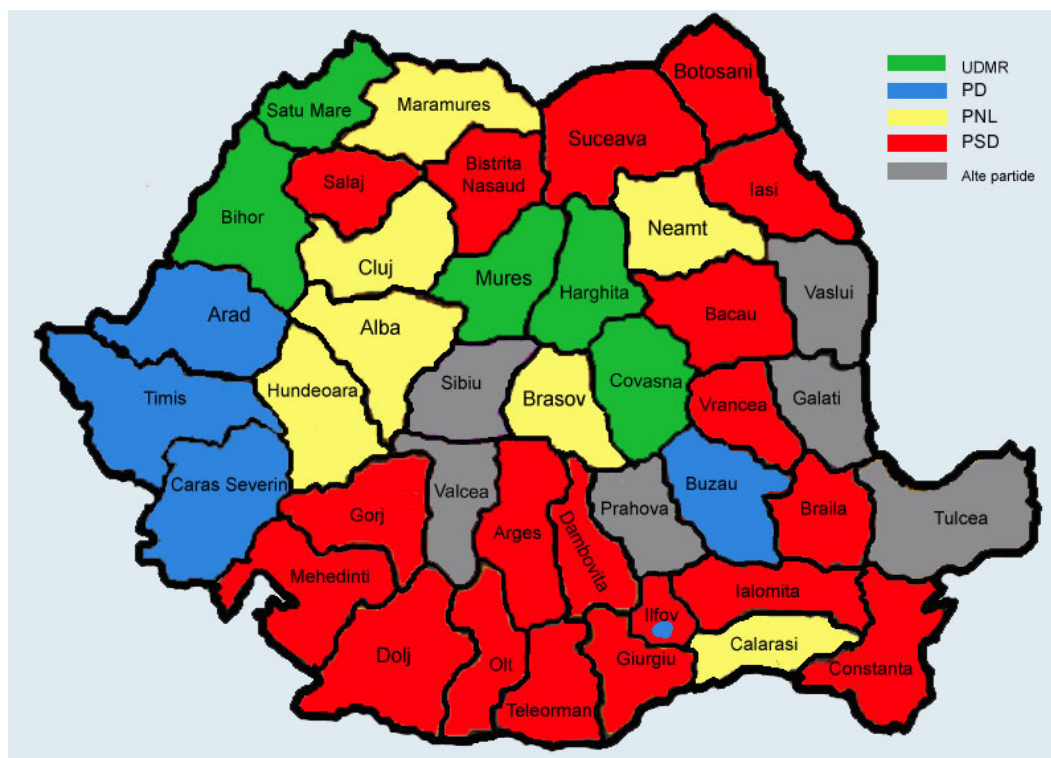

Fig. 3: Harta mandatelor de președinte de consiliu județean – iunie 2004 (ales indirect)

Nu în ultimul rând, discuția despre gradul de legitimitate al noilor aleși, este necesară având în vedere ratele procentuale ale câștigătorilor. Astfel, așa cum a fost indicat anterior, cele mai mari ponderi au existat în Harghita – 53,83% și Vrancea – 49,22%, pe când președintele județean în funcție ales cu cel mai mic procent a fost ales în Galați, cu 24,82%. În aceste condiții, având în vedere importanța funcției la nivelul județelor, este necesar ca oportunitatea acestui tip de scrutin, într-un singur tur, să fie temeinic re-evaluată.

II. Finanțarea campaniilor electorale ale partidelor pentru alegerile locale din iunie 2008

II.1 Campania electorală – considerente generale

Deși campania electorală „de imagine a partidelor” a început cu mult înainte de startul oficial de pe 2 mai, candidații au ieșit în fața electoratului cu întârzierea cauzată de vacanțele de primăvară. Deși am fi putut avea impresia că aceasta a fost o campanie mai puțin vizibilă pentru electorat datorită densității scăzute de materiale publicitare pe străzi, această campanie a continuat seria de tatonări în domeniul comunicării politice, fiind marcată în același timp de metehne fără vârstă, reglări de conturi, violențe și pomeni electorale.

Spre deosebire de alte campanii electorale, în 2008 actorii principali sunt doi: candidatul la primărie și candidatul la președinția consiliului județean. Această modificare a însemnat o creștere a numărului de candidați și o personalizare a votului la nivel județean. Astfel, candidații pentru președinția consiliilor județene au încercat să devină figuri cunoscute în județele lor, purtând campanii în tandem cu candidații propuși pentru primării.

Ca tendință generală se observă că administrațiile locale devin extrem de interesante pentru candidații de la „centru”. Deputați, senatori, membri ai Parlamentului European, cinci miniștri și patru secretari de stat s-au întors în teritoriu pentru a da piept cu „baronii locali”. Motivațiile acestor politicieni pot fi găsite în necesitatea de a-și dovedi popularitatea în rândul electoratului la nivel local, și de mirajul controlului fondurilor europene ce urmează a fi administrate la nivel local.

Publicitatea electorală

Pentru televiziuni, această campanie electorală a fost inedită, pentru prima dată aparițiile televizate fiind gratuite pentru candidați. Spre deosebire de alte campanii, nicio televiziune nu a mai prezentat calupuri lungi de publicitate electorală la orice oră, și s-a încercat să se recupereze din pierderile de ordin financiar prin creșterea numărului de privitori. Moderatorii emisiunilor televizate au cerut mai multă acțiune de la candidații și invitații prezenți, propunând o atmosferă conflictuală și dezbateri aprinse („Meciul Serii” și „Tu decizi!” la Realitatea TV, „România votează” la TVR, „Eu cu cine votez?” la Antena 1, „La ordinea zilei” și „Știrea zilei” la Antena 3, „Angajăm primar” la ProTV, „6! Vin alegerile” și „Alege nașul” la B1TV, „Miezul problemei” la Național TV, „Cauză și efect electoral” la N24).

După o serie de campanii de tip clasic, în care evenimentul cel mai important era dezbateră televizată în care doi sau mai mulți candidați serioși se înfruntau în promisiuni și critici, echipele de campanie au considerat că electoratul este prea greu de convins cu proiecte concrete și critici justificate. Pe principiul că orice publicitate este publicitate, candidații au încercat în primul rând să atragă atenția asupra lor, și mai puțin să convingă alegătorii de validitatea planurilor lor.

De imaginație au dus lipsă și cei care au creat materialele publicitare pentru publicitatea stradală. Candidații au dorit să apară în ipostaze care să le demonstreze calitățile de lider, însă au transmis electoratului un mesaj considerat agresiv, nerealist sau care nu a fost înțeles de către cetățeni. O altă problemă ușor sesizabilă a fost concentrarea publicității electorale stradale în locații foarte circulante. Astfel, într-o singură intersecție se puteau număra zeci de panouri pe stâlpi, numeroase bannere, panouri mari și meshuri, prezentând oferta întregului spectru, dintre care niciun candidat nu ieșea în evidență.

Dacă aparițiile în presa scrisă s-au rezumat la repetarea machetelor panourilor stradale, s-a observat în această campanie o creștere importantă a utilizării internetului și a mijloacelor

media noi. Candidații s-au întrecut în website-uri, bloguri, clipuri pe website-uri specializate, și au bombardat vizitatorii website-urilor românești. O nouă găselniță a fost aceea de a se promova prin intermediul serviciilor de mesagerie instant, a reclamelor online-bannere afișate de către aplicațiile respective, respectiv a motoarelor de căutare (la căutarea unor cuvinte cheie în campanie, sau nume de candidați apăreau ca link-uri sponsorizate website-urile de campanie electorală).

Campania candidaților

Așa cum ne-am obișnuit deja, cele mai fastuoase inaugurări, dezveliri de statui și dări în folosință se petrec în timpul campaniei electorale. De-a lungul acestei campanii se poate identifica un șablon după care au fost concepute campaniile candidaților: campania candidatului în funcție și campania contestatarului.

Campania candidatului în funcție s-a concentrat pe realizările din timpul mandatului, iar mesajul a fost unul de încurajare a continuității. Excese de zel au fost înregistrate în multe primării, spre exemplu, în Pitești primarul în funcție a inaugurat o fântână arteziană cu jocuri de lasere și muzică, pe timpul campaniei.

Campania candidatului contestatar a fost, de cele mai multe ori, axată pe critica adusă candidatului în funcție, însă lipsa de experiență, sau o experiență în funcție fără succes, a fost considerată un minus pentru imaginea contestatarilor. Aceștia au încercat să se facă cunoscuți de cât mai mulți alegători, pe principiul orice publicitate este publicitate, pozând în candidați originali, capabili să aducă o veritabilă schimbare. Imaginația echipelor și a candidaților s-a concentrat în crearea mesajelor și a clipurilor care se doreau a fi succese vitale care să aducă notorietate și voturi actorilor.

Materiale de propagandă - Pomeni electorale

Creativitatea echipelor de campanie a fost din nou pusă la grea încercare de Hotărârea BEC nr. 38 (Anexa 8) care limita materialele de propagandă la obiecte „care nu au o valoare economică semnificativă”. Pe lângă tradiționalele brichete, șepcuțe, pixuri și odorizante pentru automobile au fost împărțite și alte materiale de propagandă: mielul electoral, ouă ștampilate cu numele candidaților, pungii cu alimente. Însă candidații au avut aceeași problemă ca și în cazul publicității stradale, și anume că toți candidații au recurs la aproximativ aceleași strategii de campanie, și mulți alegători au primit cadouri electorale similare din partea mai multor partide sau candidați.

II.2 Parteneriatul Asociației Pro Democrația cu Autoritatea Electorală Permanentă

În perioada decembrie 2007 – noiembrie 2008, Asociația Pro Democrația desfășoară, în colaborare cu Autoritatea Electorală Permanentă, proiectul „Transparenta și control în finanțarea partidelor politice”. Cele două obiective principale ale proiectului sunt: (1) creșterea capacității instituționale a Autorității Electorale Permanente de a pune în aplicare toate sarcinile prevăzute în Legea nr. 334/2006, și (2) creșterea capacității partidelor politice de a-și organiza activitățile de finanțare și raportare astfel încât să poată atinge exigențele prevăzute de prevederile legale.

Implicarea Asociației Pro Democrația, prin acest proiect, în reușita reformei instituționale declanșate prin transferul către nou-creata Autoritate Electorală Permanentă a funcțiilor de monitorizare a finanțării partidelor politice și campaniilor electorale, are ca bază rolul avut de Asociația Pro Democrația în demararea acestor reforme. De asemenea, dificultatea reușitei transferului acestor atribuții, deosebit de importante pentru calitatea democrației din România, la o instituție independentă este relevat și de faptul că noua structură instituțională (Departamentul specializat din cadrul Autorității Electorale Permanente) a fost creată cu o mare întârziere. Această întârziere a dus la amânarea preluării atribuțiilor legale pentru alegerile

europene din noiembrie 2007, sarcini menținute la Curtea de Conturi. Întrucât acest transfer de autoritate este nou, iar de succesul lui vor depinde și alte aspecte ale reformei activității partidelor politice din România, Asociația Pro Democrația a urmărit ca prin derularea acestui proces să-și aducă contribuția directă la succesul acestei reforme.

Activități comune Asociația Pro Democrația – Autoritatea Electorală Permanentă

Având ca scop direct creșterea calității aplicării finanțării cadrului legal privind monitorizarea finanțării cheltuielilor în cadrul campaniei electorale pentru alegerile locale din iunie 2008, începând cu luna februarie au fost organizate o serie de evenimente și instruirii în colaborare cu Autoritatea Electorală Permanentă (AEP).

(1) Organizarea mesei rotunde „Alegerile și finanțarea partidelor politice în România” cu ocazia lansării proiectului

Seminarul cu tema „Controlul finanțării partidelor politice” a fost organizat în data de 26 februarie 2008 în București. Asociația Pro Democrația și Autoritatea Electorală Permanentă i-au invitat pe reprezentanții partidelor politice, pe cei ai mass-media și ai organizațiilor neguvernamentale la o discuție despre transparența și controlul finanțării campaniilor electorale.

În cadrul evenimentului au fost discutate principalele aspecte relevante pentru controlul finanțării campaniei electorale a partidelor politice și a candidaților independenți la alegerile locale din 2008. De asemenea, datorită faptului că alegerile locale din iunie 2008 urmau să reprezinte primul test electoral pentru Autoritatea Electorală Permanentă ca autoritate de control a finanțării partidelor politice și candidaților independenți, au fost analizate aspectele legate de transferul instituțional de atribuții de la Curtea de Conturi la AEP. Dialogul dintre partidele politice și reprezentanții AEP, mediat de societatea civilă, a avut ca scop să ajute Autoritatea Electorală Permanentă să ia act de toate problemele și să caute soluțiile instituționale necesare.

(2) Organizarea unei sesiuni de instruire pentru personalul Departamentului de control al finanțării partidelor politice și al campaniilor electorale al AEP

În data de 28 februarie 2008, Asociația Pro Democrația a organizat o sesiune de instruire pentru un număr de 24 persoane cu funcții de conducere (directori și directori adjuncți în cadrul Departamentelor de control al finanțării partidelor politice) din cadrul centrelor regionale ale Autorității Electorale Permanente. Sesiunea a fost organizată în vederea dezvoltării capacității personalului Autorității Electorale Permanente de a verifica îndeplinirea prevederilor legale cu privire la finanțarea politică, în special în ceea ce privește elementele de transparență.

(3) Organizarea a 7 sesiuni de instruire pentru reprezentanții partidelor politice

În perioada 13 martie – 11 aprilie 2008 au fost organizate șapte instruirii în cadrul centrelor regionale (Târgoviște, 13 martie; Brașov, 18 martie; Reșița, 21 martie; Râmnicu Vâlcea, 20 martie; Cluj-Napoca, 8 aprilie; Bacău, 10 aprilie; Galați, 11 aprilie) ale Autorității Electorale Permanente la care au participat un total de 101 mandatarii financiari din partea partidelor politice și candidaților independenți.

(4) Realizarea „Ghidul Mandatarului Financiar pentru alegerile locale din 2008”

Crearea materialului a venit în întâmpinarea nevoii de explicare, într-o formă sintetică, a principalelor schimbări ale cadrului legislativ aduse de Legea 334/2006. Autorii și-au propus să realizeze un ghid practic pentru mandatarii financiari ai partidelor politice, dar și pentru jurnaliștii interesați de proces, care să explice, pas cu pas, modalitatea de aplicare a noului cadru legislativ.

Materialul are ca scop îmbunătățirea modului de aplicare a legislației privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale prin diseminarea informațiilor necesare din timp și într-o formă cât mai accesibilă către mandatarii financiari ai partidelor politice din România. Ghidul este structurat pe principalele etape ale finanțării politice în raport cu obligațiile legale, mai ales în ceea ce privește raportarea către autoritatea de control și respectarea elementelor de transparență.

Materialul este disponibil pe website-ul APD la secțiunea „Publicații” și pe website-ul AEP la secțiunea privind finanțarea partidelor politice.

II. 3 De ce continuă APD monitorizarea finanțării campaniei electorale?

Asociația Pro Democrația a acumulat o bogată experiență în managementul proiectelor de analiză a angrenajului instituțional și a practicii în domeniul finanțării vieții politice. APD a monitorizat finanțarea campaniei electorale pentru prima dată în anul 2000. Conform estimărilor de atunci, majoritatea candidaților din partea formațiunilor importante au depășit în mod semnificativ limitele legale, estimările privind finanțarea în afara cadrului legal fiind undeva la 80%.

Ulterior, în anul 2003, APD a implementat proiectul "Banii și Politica", proiect în cadrul căruia metodologia de monitorizare a fost îmbunătățită. Astfel, a fost creată o bază de date conținând informații cu cele mai importante aspecte ale finanțării vieții politice în România, a fost elaborat un sistem de actualizare permanentă a bazei de date și a fost creat un portal prin intermediul căruia să poată fi accesate aceste informații. Proiectul a fost realizat în colaborare cu International Foundation for Electoral Systems (IFES). Cu ocazia alegerilor locale parțiale din mai 2003, APD a monitorizat modul în care candidații partidelor politice și Curtea de Conturi au respectat și au aplicat prevederile Legii nr. 43/2003 cu privire la transparența finanțării campaniilor electorale. Rezultatele au arătat că niciun partid politic nu a respectat prevederile legislative, iar Curtea de Conturi s-a dovedit neputincioasă în aplicarea cu strictețe a cadrului legal.

În 2004, în timpul campaniei electorale, s-a derulat proiectul "Banii și politica: campaniile electorale în 2004", finanțat de Canadian International Development Agency (CIDA). Cu toate că, din punct de vedere al raportărilor financiare, s-a constatat o îmbunătățire a performanțelor partidelor, diferența între monitorizările și evaluările APD și declarațiile oficiale ale partidelor politice și ale candidaților cu privire la veniturile și cheltuielile realizate, indică spre un procent al finanțărilor ilegale (al *banilor negri* în politica românească) scăzut sub 50% din finanțarea partidelor politice din România.

Continuarea efortului Asociației Pro Democrația și în 2008 este motivat de faptul că, în ciuda progreselor înregistrate de-a lungul timpului (legislația privind finanțarea campaniei electorale impune, acum, limite formale ale contribuțiilor - donații, cotizații, subvenții -financiare partidelor politice, dar plafoane pentru cheltuieli), cadrul instituțional nu asigură încă instrumente suficient de dezvoltate pentru controlul abaterilor și aplicarea de sancțiuni.

De altfel, faptul că partidele politice din România nu respectă legile care reglementează finanțarea lor se leagă de faptul că, până la adoptarea Legii nr. 334/2006, niciuna din legi nu a conținut sancțiuni serioase pentru încălcările legii și atribuții clare de monitorizare a acestor activități, astfel încât nu a contat pentru lupta împotriva corupției generată de un proces de finanțare ne-transparent.

Problemele apărute în ultimii ani cu privire la finanțarea partidelor politice au dus la căutarea unei formule instituționale viabile prin transferul atribuțiilor Curții de Conturi către Autoritatea Electorală Permanentă. Totuși, ca în cazul oricărei instituții noi, există dificultăți în demararea proiectului. La ora actuală experiența în acest domeniu este foarte limitată. Acest lucru este determinat și de faptul că instituția abilitată anterior cu aceste sarcini, Curtea de Conturi, a

executat activitatea de control a finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale numai în plan secundar. Cu toate că, la nivel declarativ, Legea nr. 334/2006 prevede că instituțiile statului au obligația de a sprijini Autoritatea Electorală Permanentă în realizarea activităților, nu exista nicio motivație sau constrângere asupra Curții de Conturi pentru a se realiza un transfer de personal sau expertiză către AEP.

II.4. Metodologia de monitorizare

În perioada 2 mai – 15 iunie 2008, Asociația Pro Democrația a monitorizat cheltuielile de campanie precum și respectarea reglementărilor legale în vigoare de către partidele politice și candidații independenți din municipiile Brașov, București, Constanța, Cluj-Napoca, Craiova, Focșani, Iași.

Monitorizarea realizată de Asociația Pro Democrația s-a concentrat pe promovarea outdoor și publicitatea electorală în presa scrisă centrală și locală din cele șapte municipii. Motivul concentrării doar pe aceste două domenii este legat de faptul că cheltuielile partidelor și candidaților pentru publicitatea electorală outdoor reprezintă, împreună cu cheltuielile realizate pentru publicitatea în mass-media, cea mai importantă categorie de cheltuieli realizate de partide în campania electorală.

Cheltuielile electorale pentru publicitatea în mass-media și cu promovarea outdoor sunt singurele care pot fi monitorizate cu un anumit grad de exactitate, celelalte tipuri de cheltuieli (cum ar fi cele de transport, cazare, concerte, utilități) fiind foarte greu de aproximat de către un observator extern, așa cum este APD.

Pentru monitorizare, APD s-a aplecat asupra următoarelor partide și candidați:

- Partidul Democrat-Liberal (PD-L)
- Partidul Social Democrat (PSD)
- Partidul Național Liberal (PNL)
- Partidul România Mare (PRM)
- Partidul Conservator (PC)
- Partidul Noua Generație – Creștin Democrat (PNG-CD)
- Pentru București a fost inclus în monitorizare candidatul independent Sorin Oprescu.

Monitorizarea publicității electorale în presa scrisă a fost realizată de firma Media Image Group în perioada 9-27 mai. Au fost monitorizate un număr de:

- 17 cotidiene;
- 8 săptămânale centrale.

La nivelul celor 6 orașe din provincie au fost monitorizate un număr de:

- 35 de cotidiene;
- 2 săptămânale în perioada 9-27 mai.

Prețul final utilizat în analize a fost obținut plecând de la prețul de rate-card, preț care a fost înmulțit cu adaosul procentual pentru publicitatea electorală și valoarea TVA. Nu au fost luate în considerare eventuale reduceri obținute de candidați. Conform legii, aceste reduceri nu pot depăși, însă, 20% din prețul de catalog.

$$(Pre\text{\u00b0}ul\ de\ rate\text{-}card \times \% \text{ adaos pentru publicitatea electoral\u00e2}) \times TVA = Pre\text{\u00b0}\ final$$

Pentru publicațiile centrale calculul prețurilor a fost efectuat pe baza datelor obținute din Studiul Național de Audiență (SNA) și rate-card-urile publicațiilor. Pentru publicațiile locale datele au fost calculate folosind rate-card-ul obținut de pe website-ul publicațiilor. Unele publicații nu au

avut menționate în rate-card adaosuri pentru publicitatea electorală. Pentru publicațiile locale pentru care nu a fost obținut rate-card-ul s-a folosit pentru calcul prețul cotidianului cu cel mai mic preț de referință, în acest fel evitându-se supraestimările.

Tipuri de publicitate electorală out-door monitorizată:

Panouri publicitare mari

- a. standard – panouri de dimensiuni 5,04 x 2,38 m
- b. clasic – panouri de dimensiuni 4 x 3 m
- c. derulabile – casete mari luminate, cu reclame ce se derulează pe rând.

Panouri publicitare mici (dimensiune 1,1 x 1,6 m)

- a. stație de autobuz – reclamele din stațiile autobuz (alveole)
- b. pe calcan – amplasate pe pereți
- c. pe picior – amplasate pe un mic picior
- d. cu ceas – au un ceas deasupra sau dedesubt
- e. intrare în pasaje

Reclame pe stâlpi

- a. panouri simple (1,2 x 0,8 m)
- b. casete luminate (1,2 x 0,8 m)
- c. draperie – fâșie amplasată vertical, de lățime aproximativ 0,8 m și înălțime aproximativ 2 m.

Bannere

Atipice

- a. mesh – pânzele imense care acoperă fațadele clădirilor. Sunt alcătuite din fâșii cusute la un loc.
- b. cuburi – schelete metalice imense, acoperite cu pânză, amplasate în intersecțiile mari din orașe
- c. panouri mobile - panouri gen „capră”, pe roți, ce pot fi tractate de o mașină mică. De obicei sunt amplasate în parcuri sau pe marginea trotuarelor.

II.5 Rezultatele monitorizării cheltuielilor partidelor politice și ale candidaților independenți în campania electorală

Creșterea plafoanelor pentru veniturile și cheltuielile destinate finanțării campaniei electorale

Spre deosebire de alegerile locale din 2004, sumele monitorizate nu au mai depășit plafoanele prevăzute de lege. În practică, acest rezultat este cauzat de ridicarea semnificativă a plafoanelor maxime, atât datorită creșterii numărului de salarii minime brute pe economie prevăzute drept limite, cât și datorită creșterii cuantumului acestor salarii. Dacă plafonul de cheltuieli pentru Primăria Generală a Municipiului București a crescut de 2.5 ori, în cazul primăriilor de sector, plafonul a crescut de la 100.000 lei la 1.250.000, adică o creștere de 12,5 ori din 2004 până în 2008.

Dacă, din 2004 până în 2008, economia României a înregistrat rate de creștere semnificative, o creștere de aproximativ 30% a PIB nu justifică în totalitate o creștere de 12.5 ori a limitelor de cheltuieli pentru finanțarea campaniei electorale. De exemplu, din punct de vedere al modalității de a obține sumele necesare pentru campania electorală, un candidat la funcția de primar de sector, ar trebui să convingă fie 6.250 de persoane, fie 2.500 de firme care să doneze sumele maxime prevăzute de lege, 200 respectiv 500 salarii minime brute pe economie.

Cheltuieli monitorizate vs. cheltuielile reale

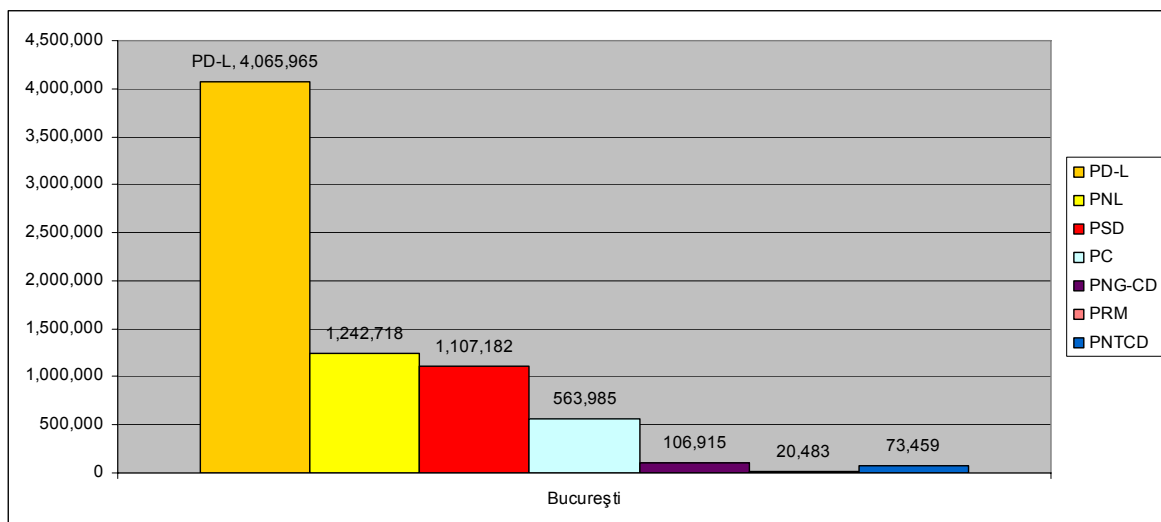
Dacă în raportul din anul 2004 se menționa o dublare a costurilor pentru campania electorală față de anul 2000, acest lucru nu mai este valabil în 2008 în comparație cu alegerile anterioare. Dacă la nivel de candidați, așa cum arată Graficul 7, există cazuri în care unii primari în funcție au cheltuit de 4-7 ori mai mult față de 2004 pentru a fi realeși, costurile totale de campanie în 2008 nu au fost cu mult mai mari decât cele din 2004.

Una din caracteristicile actualei campanii a fost interesul general mai redus pentru emisiunile electorale, aspect care a fost compensat de o prezență relativ abundentă a candidaților în diferite emisiuni de divertisment în perioada de dinaintea campaniei. Întrucât practica plății aparițiilor este binecunoscută, se poate argumenta că există o tendință de mutare a unora dintre costurile de campanie, dinspre partea vizibilă spre publicitatea *gri*.

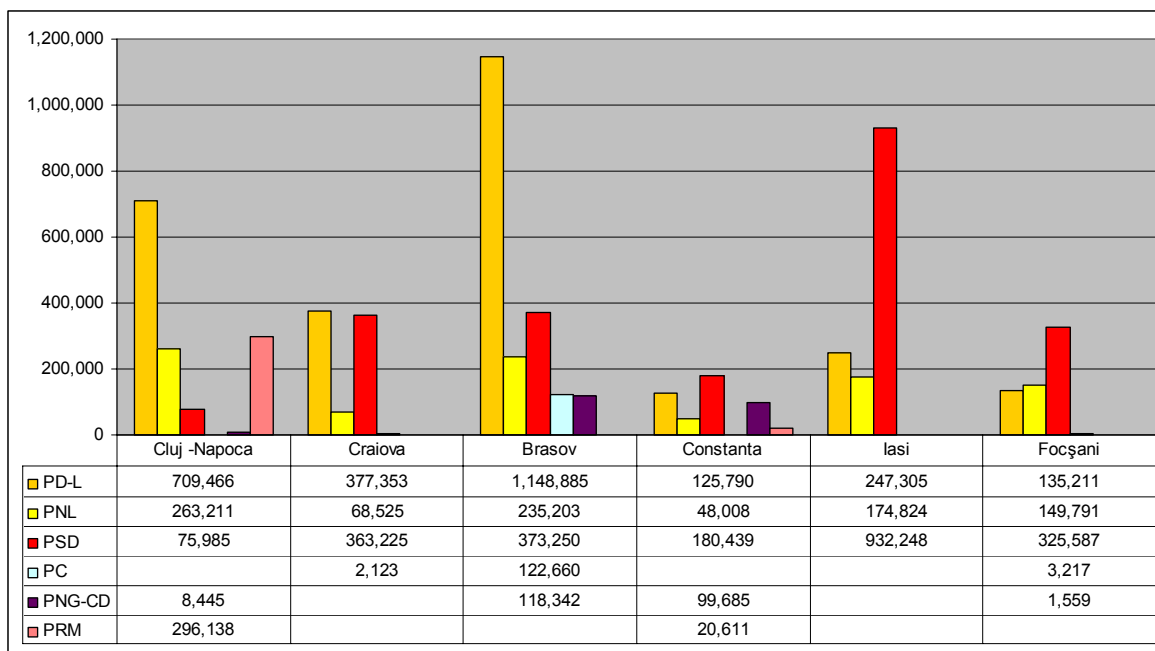
Situația la nivelul totalului cheltuielilor monitorizate

La nivelul celor șapte localități monitorizate, PD-L a cheltuit un total de 7.889.021 lei, adică mai mult decât PNL și PSD care au cheltuit 2.182.280 lei, respectiv 3.357.916 lei. Față de anul 2004, când APD a efectuat o monitorizare similară din punct de vedere al acoperirii (București, Bacău, Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Râmnicu-Vâlcea și Timișoara), PD-L ia locul PSD în cazul publicității în presa scrisă și outdoor. Dacă, în raportul APD din 2004, menționam că "Partidul Social Democrat a cheltuit mai mult decât toate celelalte partide la un loc, detașându-se cu suma de 3.225.811 USD pentru publicitate în presa scrisă (față de cât au înregistrat împreună PD, PNL și Alianța D.A.)," adică un total de aproximativ 8 milioane lei, cu ocazia alegerilor locale din 2008 PD-L a reușit să se detașeze în termeni de cheltuieli.

Așa cum reiese din Graficele 1 și 2, atât în București cât și în patru din cele șase municipii monitorizate, PD-L a cheltuit semnificativ mai mult pentru publicitatea electorală în presa scrisă și out-door. Dacă în București și Cluj-Napoca, pe locul al doilea, la o distanță considerabilă față de PD-L se află PNL, în celelalte municipii PSD se situează după PD-L la capitolul cheltuieli.

Graficul 1. Situația comparativă a cheltuielilor totale (Primăria Generală, primării de sector, Consiliul General al Municipiului București, consiliile de sector) în turul I și II la nivel de partid în Municipiul București

Graficul 2. Situația comparativă a cheltuielilor totale (primăria municipiului reședință de județ, consiliul local, consiliul județean) în turul I și II la nivel de partid în municipiile Cluj-Napoca, Craiova, Brașov, Constanța, Iași și Focșani.

Analiza evoluției săptămânale a cheltuielilor

Așa cum reiese din Graficele 3, 4 și 5, în cele 4 săptămâni ale campaniei pentru primul tur al alegerilor locale s-a înregistrat o creștere constantă a cheltuielilor, culminând cu ultima săptămână, când cheltuielile au fost de 8 ori mai mari în București față de prima săptămână.

Dacă PNL și PSD au avut un început mai slab, în a doua și a treia săptămână având cheltuieli relativ egale, PD-L a început cu un volum semnificativ mai mare, urmând ulterior o creștere constantă (Graficul 3). Singura săptămână când PSD a depășit cheltuielile efectuate de PD-L a fost ultima săptămână de campanie. Acest lucru este determinat de cheltuielile semnificative făcute de candidații PSD pentru turul II în Iași și Focșani. Așa cum arată Graficul 18, în Iași, Gheorghe Nichita, candidatul PSD, a efectuat 85% din cheltuielile totale de campanie în turul II, aspect poate fi interpretat fie în sensul unei strategii axate pe turul II, fie pe așteptarea ca reelegerea să fie obținută din primul tur de scrutin.

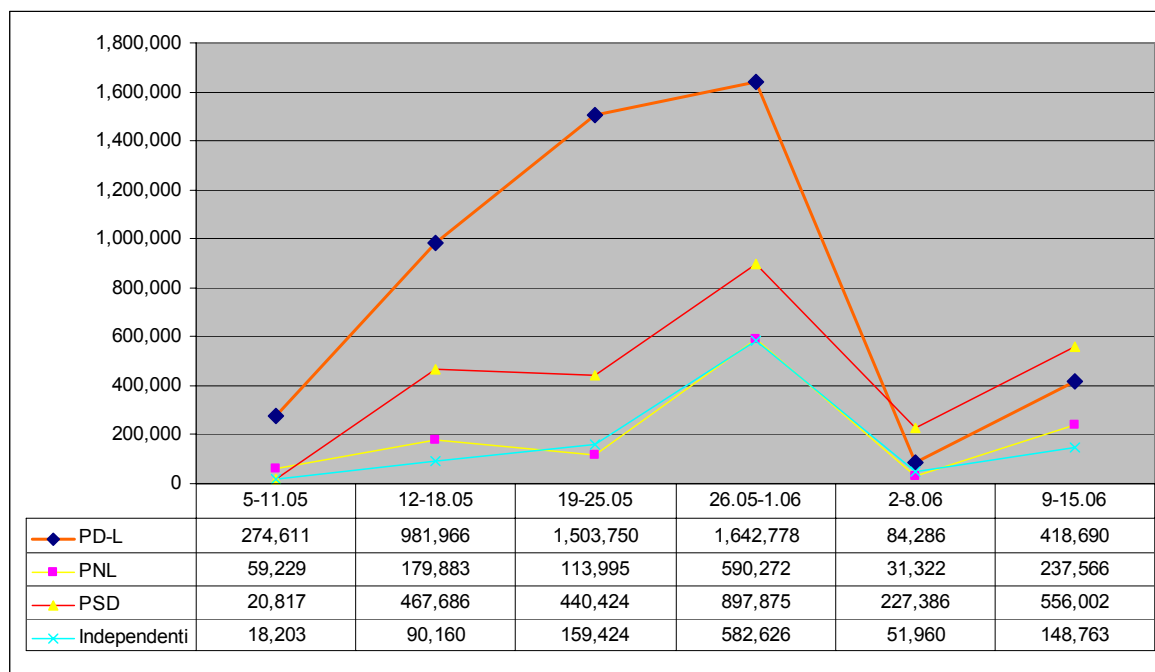
Așa cum reiese din Graficul 4, la nivelul Bucureștiului, PSD a avut o strategie de limitare a cheltuielilor, vârful lor fiind înregistrat în a doua săptămână. Dintr-un anumit punct de vedere se poate spune că, la nivelul Primăriei Generale a Municipiului București, s-a repetat strategia din 2004 de la sectorul 5 când, în ciuda existenței unui candidat oficial, PSD nu a investit resurse în campania acestuia. De altfel, mesajele confuze venite din partea liderilor PSD legate de poziția față de proaspătul ieșit din PSD, Sorin Oprescu, au ridicat semne de întrebare legate de intențiile PSD.

Conform Graficului 5, dacă în Brașov, ultima săptămână de campanie a dus la o triplare a cheltuielilor, Cluj-Napoca este singurul municipiu în care totalul cheltuielilor a scăzut. Și această scădere poate fi interpretată pe seama datelor de sondaje care arătau candidații PD-L la funcțiile de primar al Municipiului Cluj-Napoca și de Președinte al Consiliului Județean Cluj, drept câștigători siguri ai campaniei. Nu în ultimul rând, cu excepția lui Marius Nicioară (PNL), PNL și PSD nu au prezentat candidați cu șanse reale de câștig.

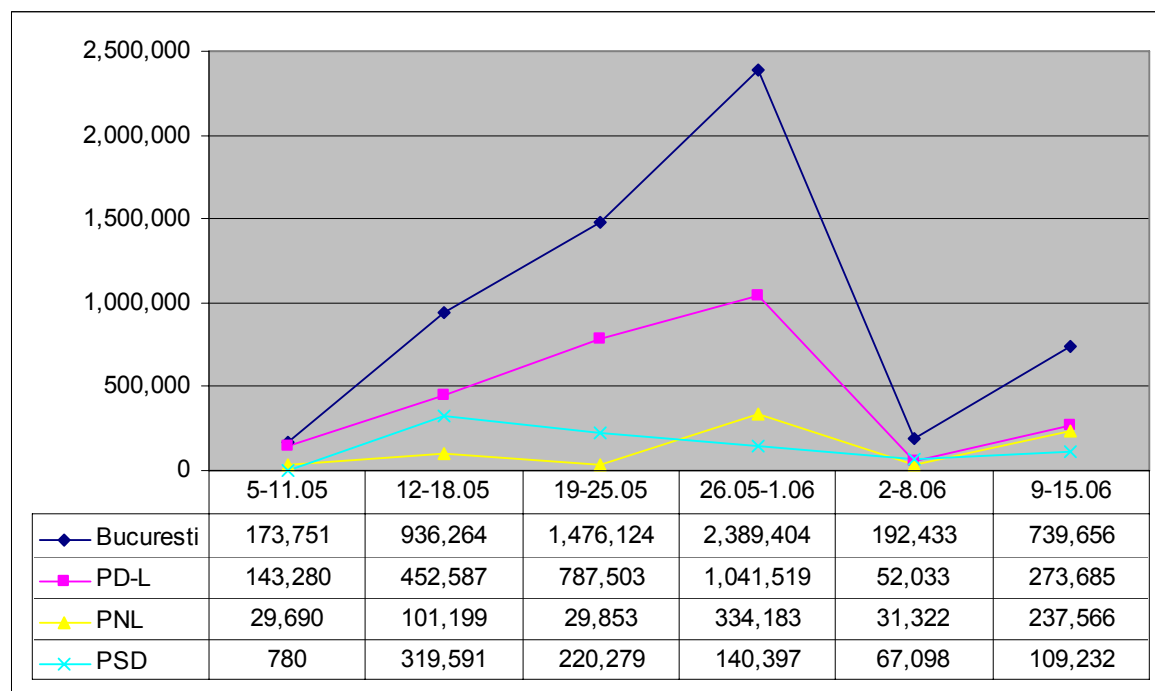
În cele două municipii în care a existat un tur II pentru alegerea primarului, cheltuielile au fost mai scăzute în prima săptămână a campaniei pentru turul II față de săptămâna anterioară. Totuși, în a doua săptămână a campaniei electorale pentru turul II, în timp ce în Focșani cheltuielile au urcat, dar au rămas sub cele din săptămâna de vârf, în Iași cheltuielile totale doar

pentru alegerea primarului au fost mai mari decât cheltuielile efectuate în oricare altă săptămână a campaniei.

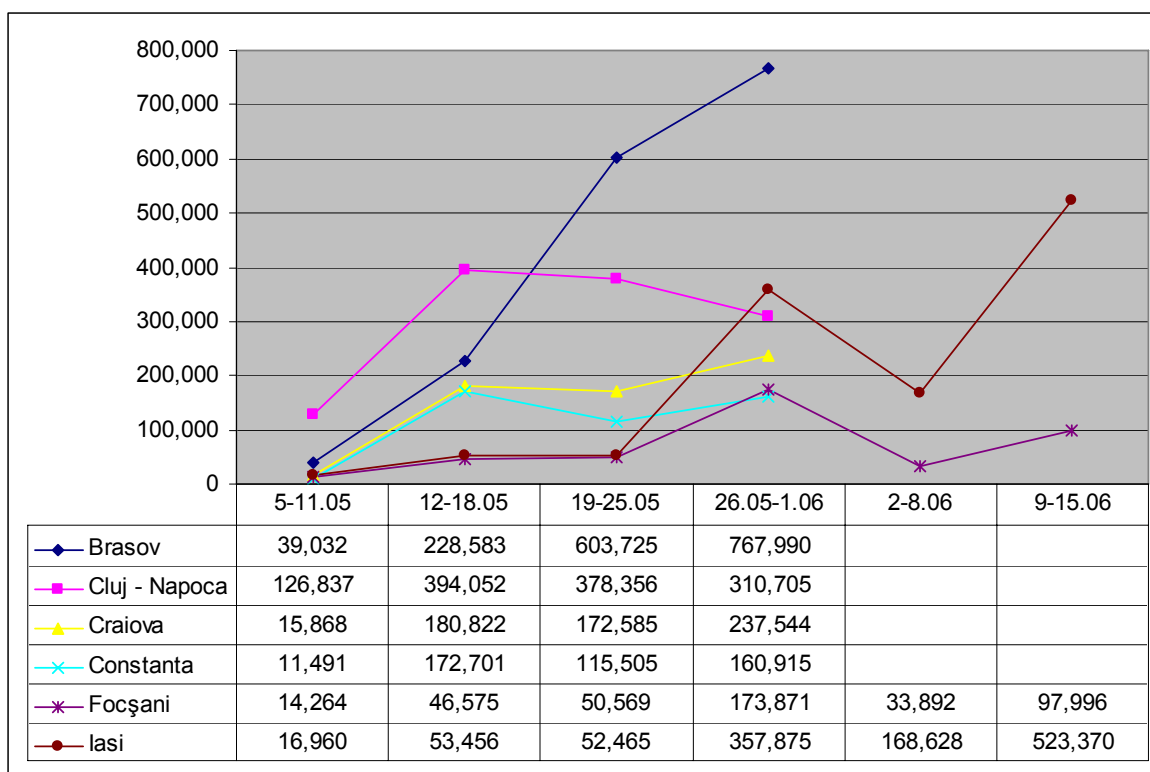
Evoluțiile din cele două municipii în care s-a organizat și turul II (Iași și Focșani) arată că mobilizarea de resurse pentru alegerea primarului în orașul reședință de județ a fost semnificativ mai mare atât față de alegerea consiliilor locale și județene, precum și decât alegerea președintelui consiliului județean.

Graficul 3. Situația comparativă a evoluției săptămânale a cheltuielilor totale (Primăria municipiului reședință de județ, consiliul local, consiliul județean) în turul I și II la nivelul municipiului București și al municipiilor Cluj-Napoca, Craiova, Brașov, Constanța, Iași și Focșani

Graficul 4. Situația comparativă a evoluției săptămânale a cheltuielilor totale în turul I și II la nivelul Municipiului București

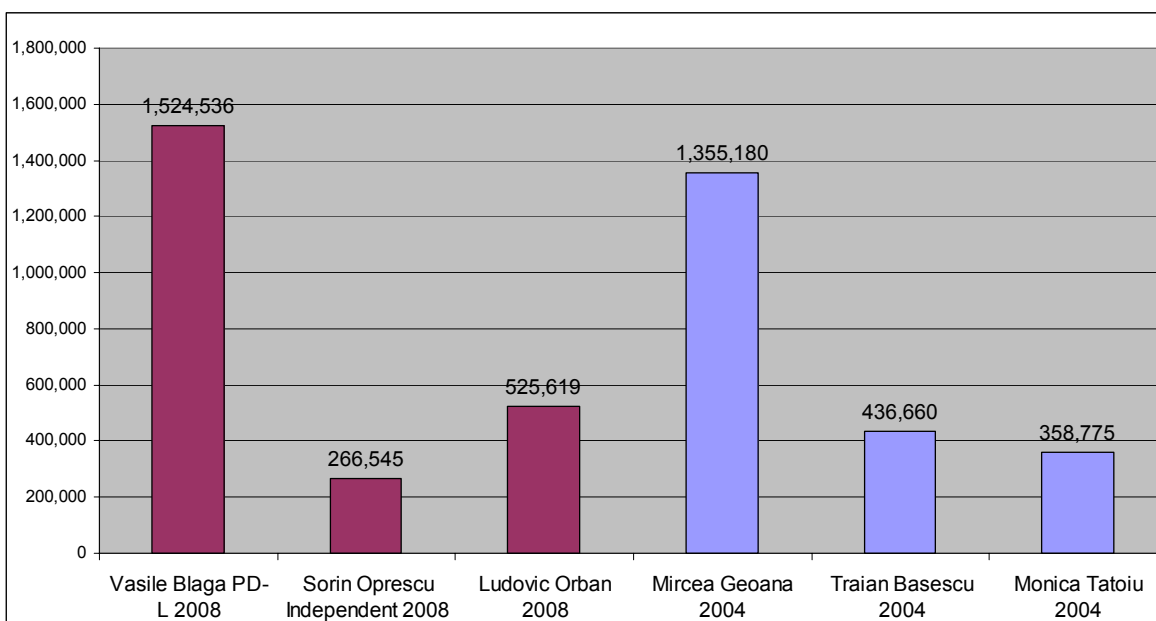

Graficul 5. Situația comparativă a evoluției săptămânale a cheltuielilor totale monitorizate de APD (primăria Municipiului reședință de județ, consiliu local, consiliul județean) în turul I și II la nivel de partid în municipiile Brașov, Cluj-Napoca, Craiova, Constanța, Focșani și Iași

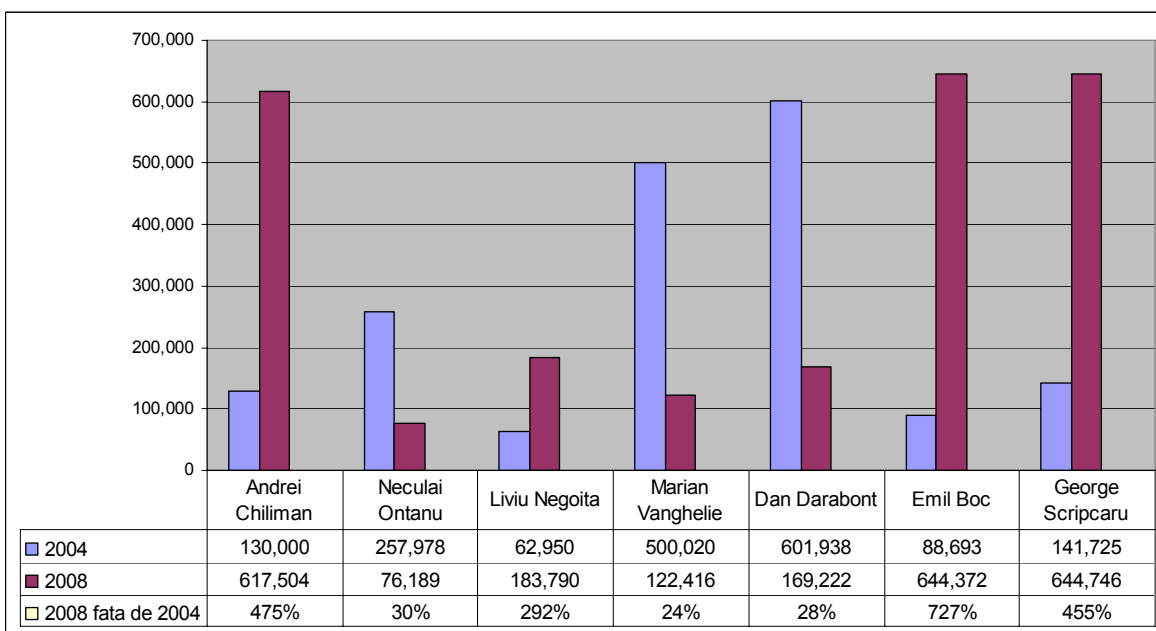
Situația comparativă 2004 - 2008

Comparația între cheltuielile din 2004 și 2008 efectuate de primii trei competitori relevă faptul că tabloul general nu a suferit modificări semnificative, cheltuielile totale fiind sensibil egale. Atât în 2004 cât și în 2008, candidații cu cheltuielile cele mai semnificative nu au reușit să se aproprie de câștigarea postului de Primar General al Municipiului București. Dacă, în 2004, înfrângerea lui Traian Băsescu a reprezentat obiectivul cel mai important al campaniei electorale a PSD, menținerea Primăriei Generale a Municipiului București a reprezentat cel mai important obiectiv pentru PD-L.

Conform Graficului 7, în timp ce o parte dintre candidații din 2004 și-au redus semnificativ cheltuielile pentru campania din 2008 (Marian Vanghelie, Neculai Onțanu și Dan Darabont), ceilalți au înregistrat creșteri de până la 7 ori. Așa cum este ușor de sesizat, trăsătura care face diferența este apartenența la forța politică câștigătoare. În timp ce primarii PSD au cheltuit mult mai mult în 2004, în 2008, candidații PNL și PD-L au beneficiat de resurse financiare mai importante.

Graficul 6. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Primăria Generală a Municipiului București în 2004 și 2008

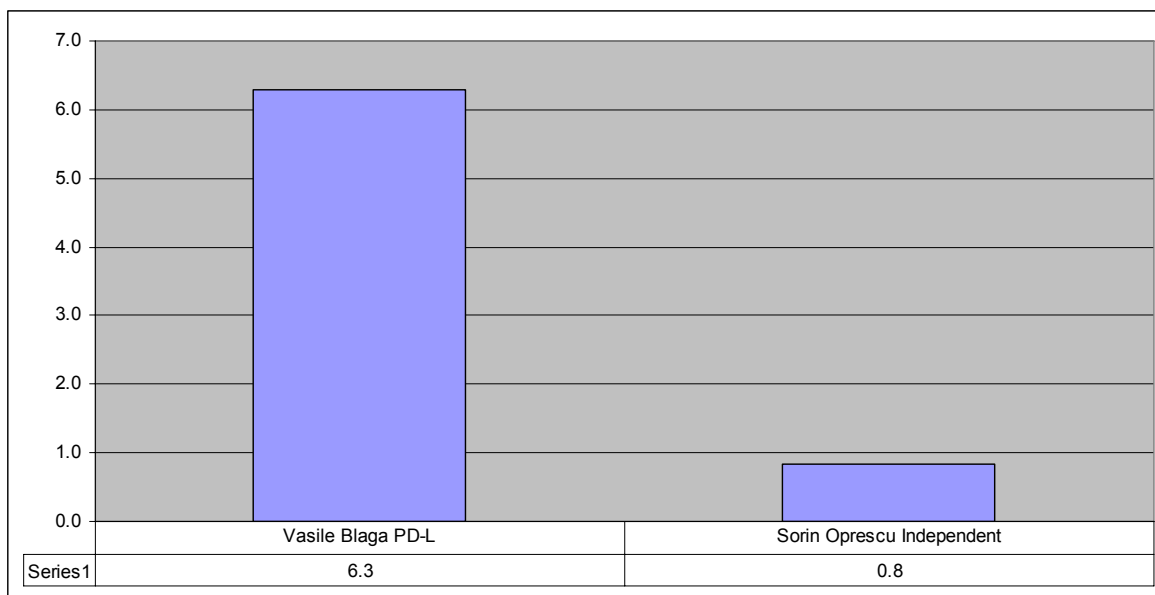

Graficul 7. Situația comparativă 2004-2008 a cheltuielilor monitorizate de APD pentru candidații aleși în funcția de primar în 2004, care au candidat și în 2008

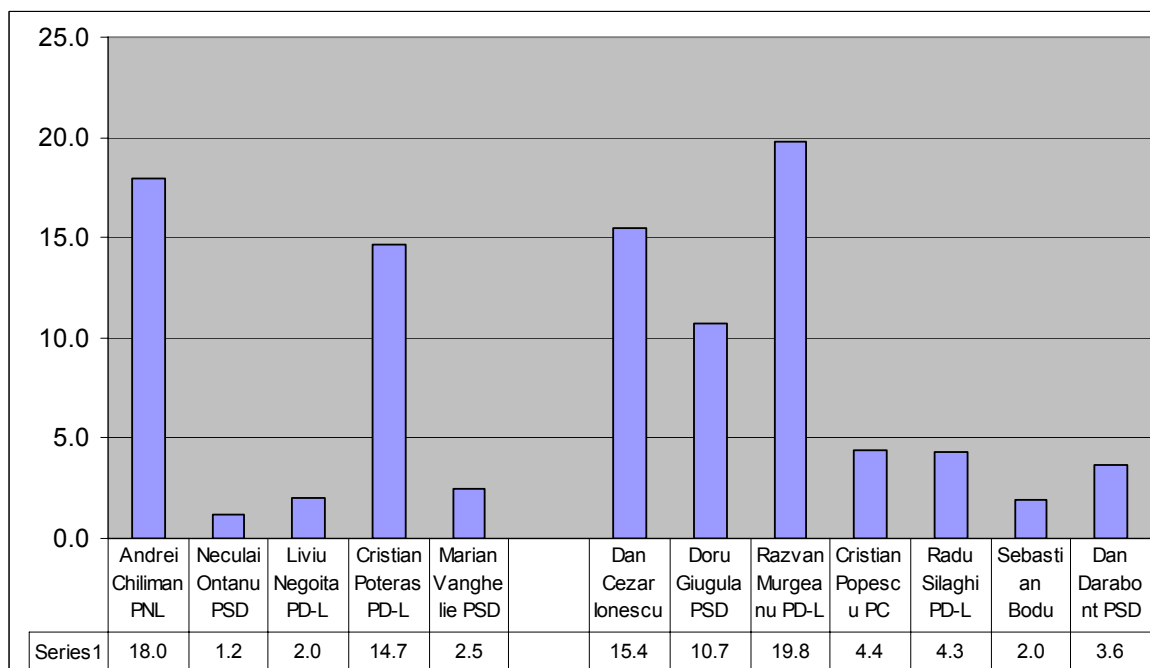
Cât costă un vot? Eficiența cheltuielilor relativ la numărul voturilor obținute

Așa cum reiese din Graficele 9 și 10, eficiența campaniilor electorale pentru candidații principali la funcția de primar a diferit foarte mult. În timp ce primarii în funcție au cheltuit, în medie 7,7 lei pentru fiecare vot obținut în alegeri în București, respectiv 7 lei pe vot în provincie, principalii competitori au cheltuit 7,4 lei pentru fiecare vot primit în București, respectiv 8,3 lei în provincie. Dacă primari precum Neculai Onțanu, Liviu Negoită sau Radu Ștefan Mazăre au reușit să recâștige postul de primar cu costuri minime (1,2 lei, 2 lei respectiv 1,9 lei pentru fiecare vot primit), parte dintre primarii intrați în turul II au cheltuit sume semnificative pentru a rămâne în funcție. De exemplu, Cristian Poteraș a fost nevoit să cheltuiască 14,7 lei pentru fiecare vot obținut, în timp ce Gheorghe Nichita a ajuns la 15 lei. Din punctul de vedere al perdanților, Răzvan Murgeanu, candidatul PD-L la primăria sectorului 1 al Municipiului București se remarcă cu cea mai costisitoare campanie, ajungând la cheltuieli de 19,8 lei pentru fiecare vot obținut.

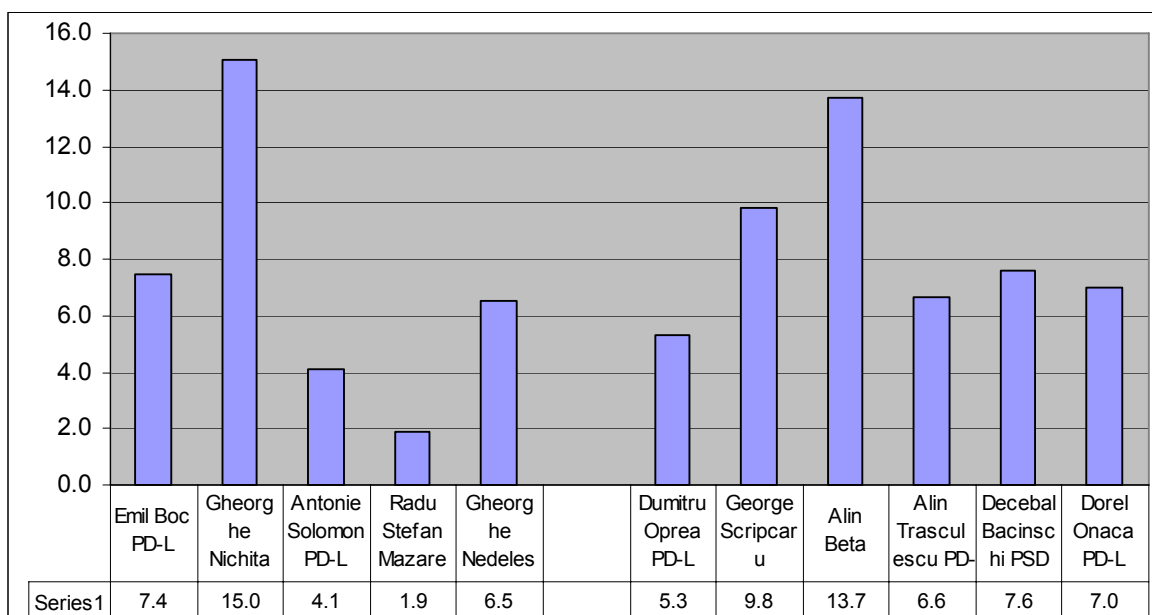
Cheltuielile efectuate de candidații pentru funcția de președinte al consiliului județean raportat la numărul de voturi obținute (Graficele 11, 12 și 13) au fost semnificativ sub media celor pentru funcția de primar în reședința de județ. La nivel de județ, media variază între 0,6 lei în județul Constanța la 5,2 lei în județul Brașov, în acest caz, media fiind crescută de cheltuielile semnificative efectuate de candidatul PD-L, Dumitru Puchianu. Pe de altă parte, nici în cazul acestor candidaturi creșterea cheltuielilor nu a fost eficientă din punct de vedere al obținerii mandatului, neexistând nicio corelație între cheltuielile pentru fiecare vot obținut și obținerea postului.

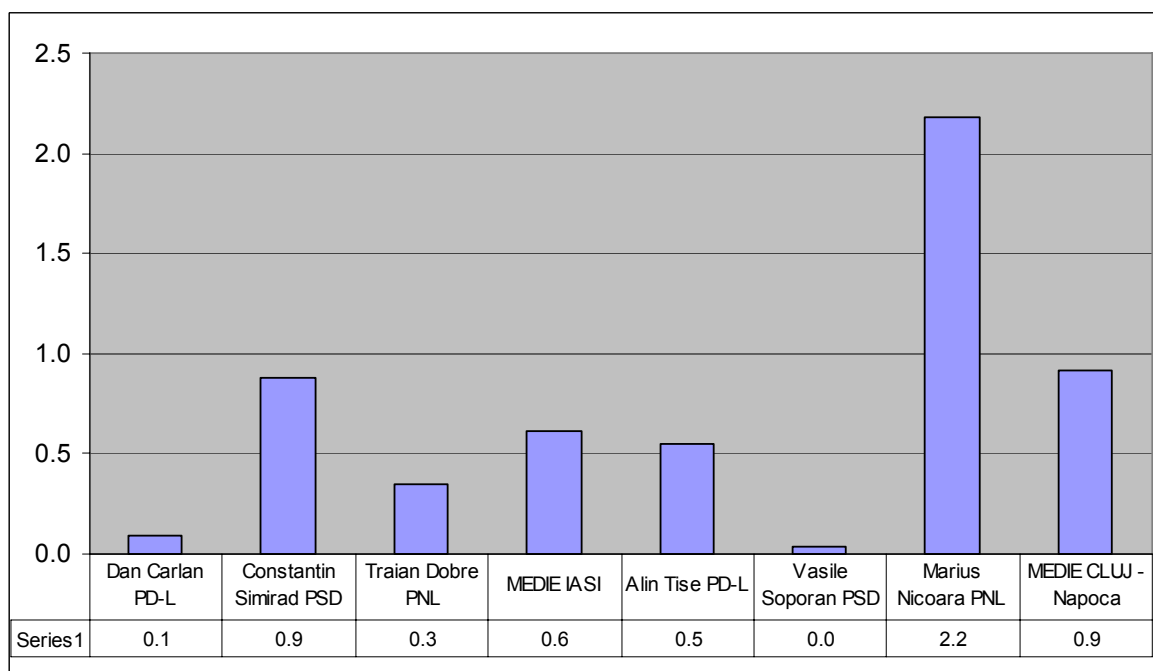
Graficul 8. Situația comparativă a cheltuielilor raportate la numărul de voturi obținute în turul II de candidații la funcția de Primar General al Municipiului București (voturile obținute turul II)

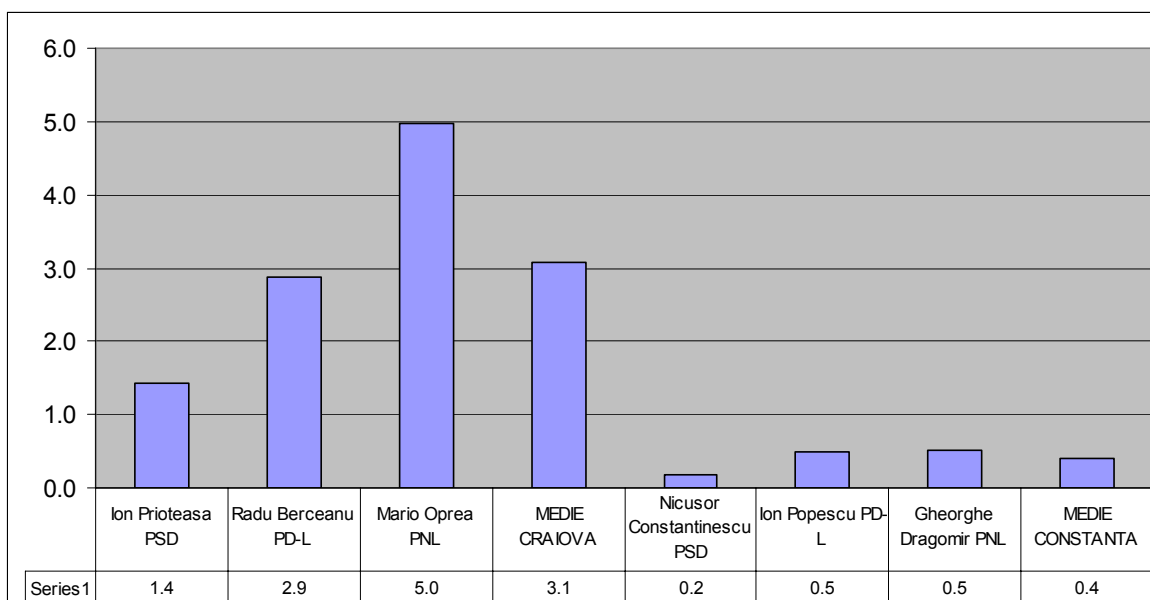
Graficul 9. Situația comparativă a cheltuielilor raportate la numărul de voturi obținute de candidații principali la primăriile de sector din Municipiul București (voturile obținute la ultimul tur la care au participat)

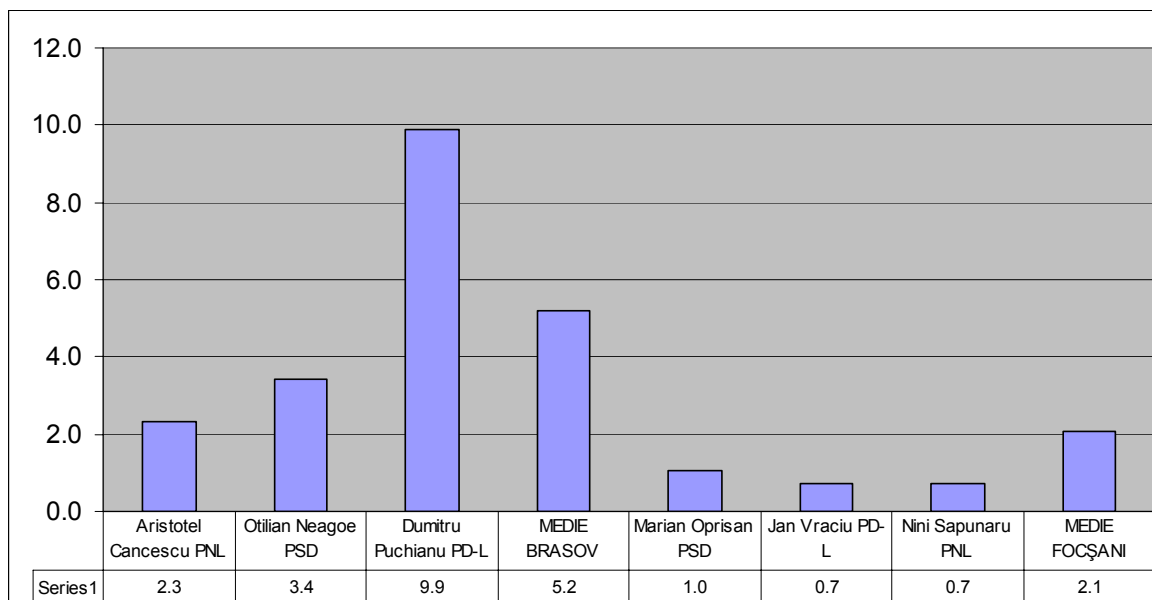
Graficul 10. Situația comparativă a cheltuielilor raportate la numărul de voturi obținute de candidații principali la primăriile din Cluj-Napoca, Craiova, Brașov, Constanța, Iași și Focșani (voturile obținute la ultimul tur la care au participat)

Graficul 11. Situația comparativă a cheltuielilor raportate la numărul de voturi obținute de candidații principali la funcția de președinte al consiliului județean din municipiile Iași și Cluj-Napoca

Graficul 12. Situația comparativă a cheltuielilor raportate la numărul de voturi obținute de candidații principali la funcția de președinte al consiliului județean din municipiile Craiova și Constanța

Graficul 13 Situația comparativă a cheltuielilor raportate la numărul de voturi obținute de candidații principali la funcția de președinte al consiliului județean din municipiile Brașov și Focșani

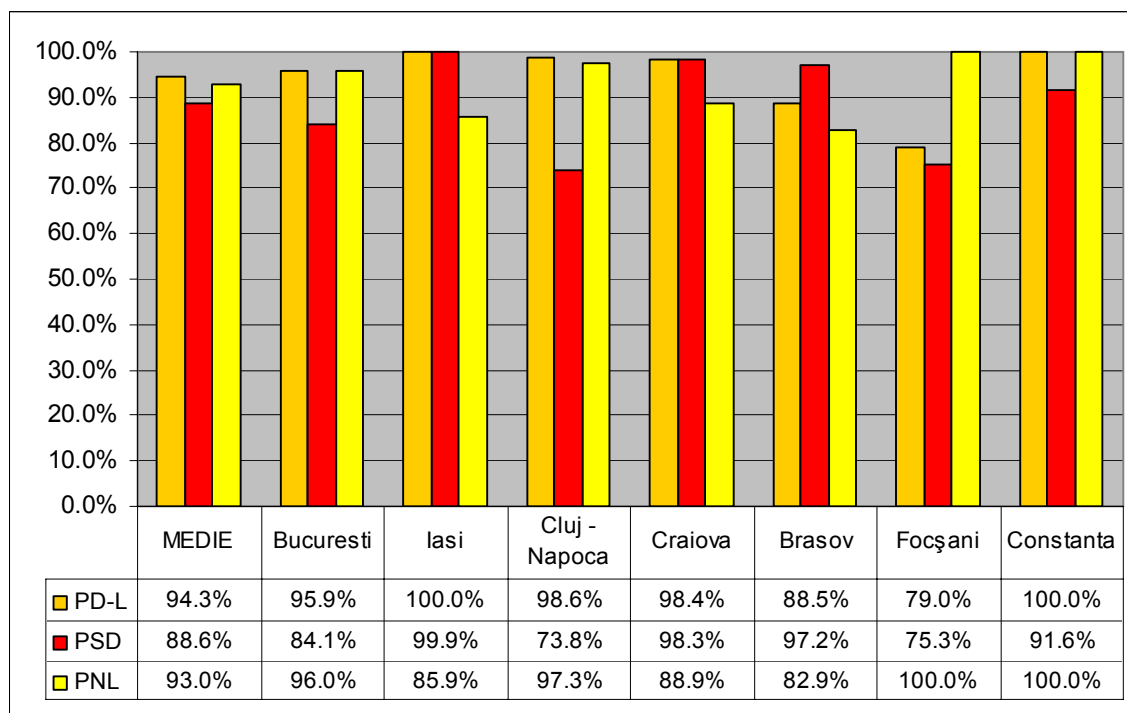
Personalizarea campaniei electorale

În comparație cu anul 2004, una dintre principalele caracteristici ale acestei campanii electorale este volumul foarte scăzut de publicitate pentru echipele partidelor politice, aspect care indică o reorientare a echipelor de campanie către o personalizare a votului. În condițiile în care partidele politice rămân printre organizațiile cu cele mai joase niveluri de încredere în rândul populației, este mult mai eficient ca mesajul de campanie să se concentreze asupra candidaților și nu asupra partidelor.

Așa cum reiese din Graficul 14, cheltuielile de reclamă pentru candidați raportate la totalul cheltuielilor pentru monitorizarea out-door și presă efectuate de fiecare partid variază între 86% și 94% pentru principalele partide. Faptul că PD-L este partidul cu cea mai pregnantă personalizare a campaniei pentru candidați nu este o surpriză, ținând cont de autoportretizarea partidului drept un „partid al primarilor” (Emil Boc la Realitatea TV, 1 iunie 2008). Pe de altă

parte, prin introducerea unor mesaje de promovare a „echipei” precum și a unor mesaje sociale, PSD a avut o campanie electorală mai puțin personalizată.

Județul în care cheltuielile pentru echipele prezentate de partid au fost cele mai mari este județul Vrancea, în special datorită campaniei PSD care a folosit, în mod constant, sloganul „ PSD pune vrâncenii pe primul loc”.

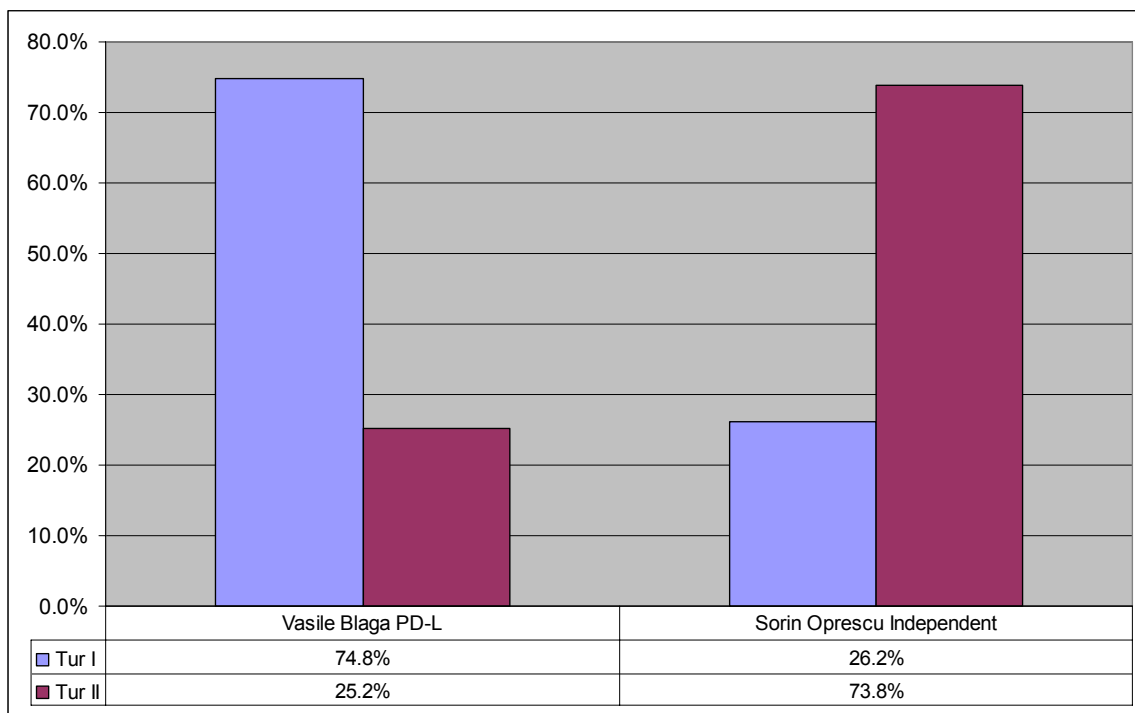
Graficul 14. Campania pentru persoane vs. campanie pentru partid. Situația comparativă a cheltuielilor pentru persoane (primar, președinte al consiliului județean) raportată la totalul cheltuielilor de campanie

Situația comparativă a cheltuielilor la nivel de candidați în turul I și II

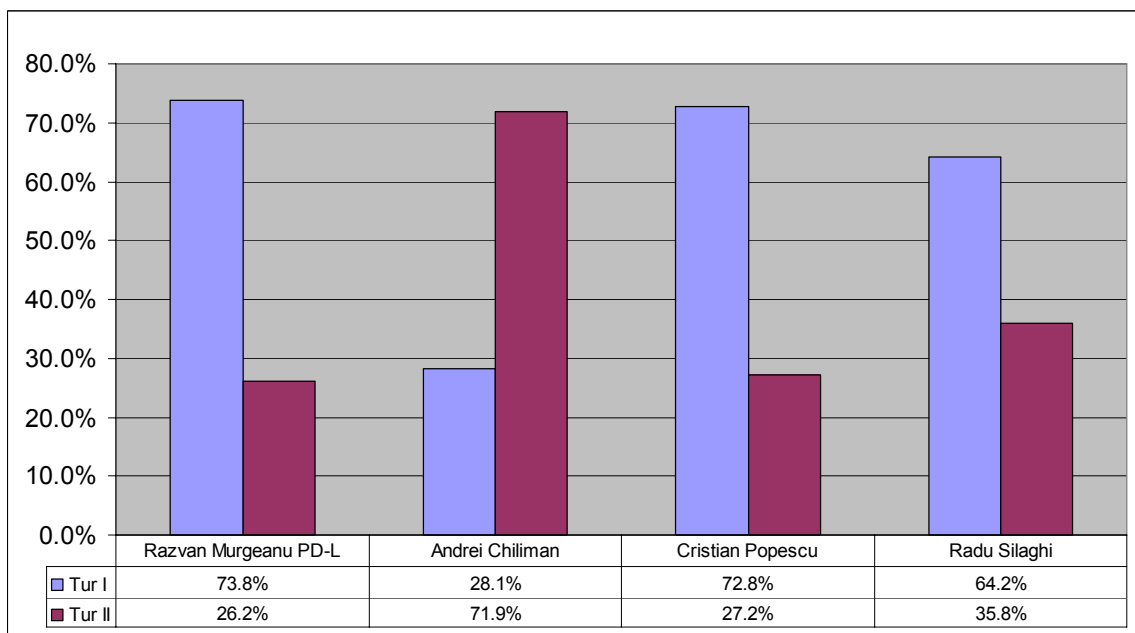
Distribuția totală a cheltuielilor pentru campania electorală pentru turul I și turul II a variat semnificativ în funcție de candidați. În timp ce campania lui Vasile Blaga a investit sume consistente în popularizarea candidatului în turul I, Sorin Oprescu, personaj care beneficia de o notorietate foarte mare, a concentrat cea mai mare parte a cheltuielilor în al doilea tur de scrutin. În practică, chiar și în aceste condiții, cheltuielile totale pentru campania lui Vasile Blaga au fost mai mari și în turul II datorită dezechilibrului în totalul cheltuielilor.

Dacă, în cursa pentru Primăria sectorului 1, situația a fost similară cu cea de la Primăria Generală, campania PD-L concentrându-se asupra popularizării candidatului, în sectoarele 4 și 5 candidații finaliști și-au concentrat eforturile în primul tur de scrutin.

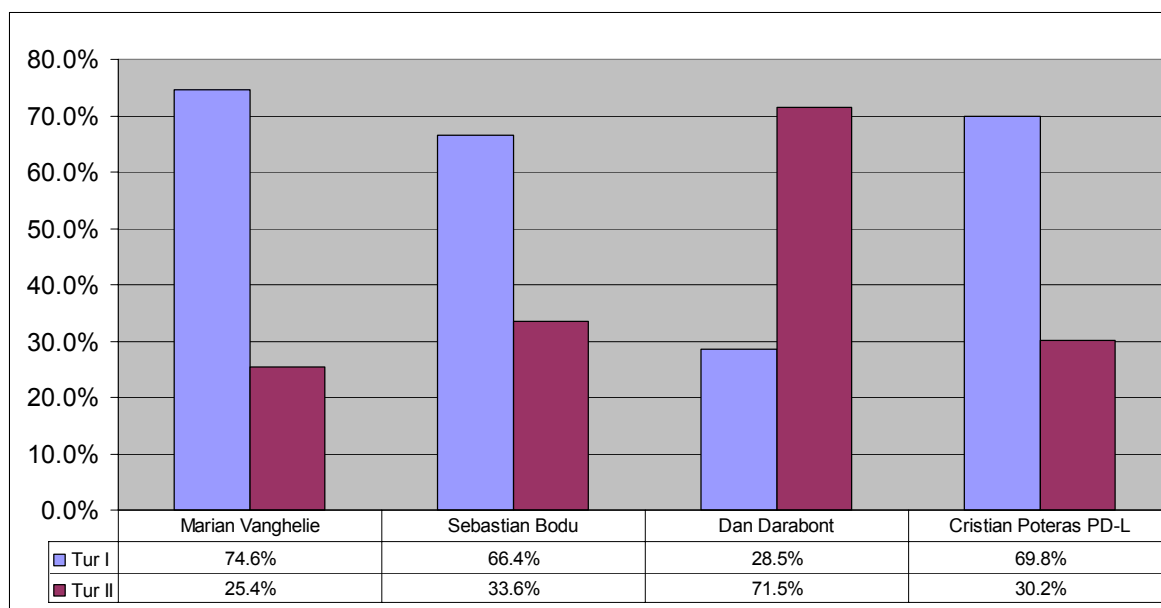
În cazul Focșaniului și al Iașiului (Graficul 18), trei dintre cei patru candidați ajunși în turul II și-au concentrat cea mai mare parte din cheltuieli pentru campania electorală pentru turul II. De altfel, Alin Trăsculescu (PD-L), singurul candidat cu o campanie axată pe turul I, nu se bucura de un grad foarte mare de notorietate, necesitând o puternică campanie de popularizare. Astfel, principala caracteristică a distribuției cheltuielilor de campanie este aceea că, în timp ce candidații cu notorietate au cheltuit mai mult în turul II, candidații fără notorietate s-au axat pe intrarea în turul II, cheltuind cea mai mare parte a resurselor în campania electorală pentru turul I. Campaniile lui Marian Vanghelie și a lui Cristian Poteraș (Graficul 17), primari în funcție, reprezintă abaterea de la această regulă, cea mai plauzibilă explicație fiind că echipele de campanie au mizat pe re alegere încă din turul I.

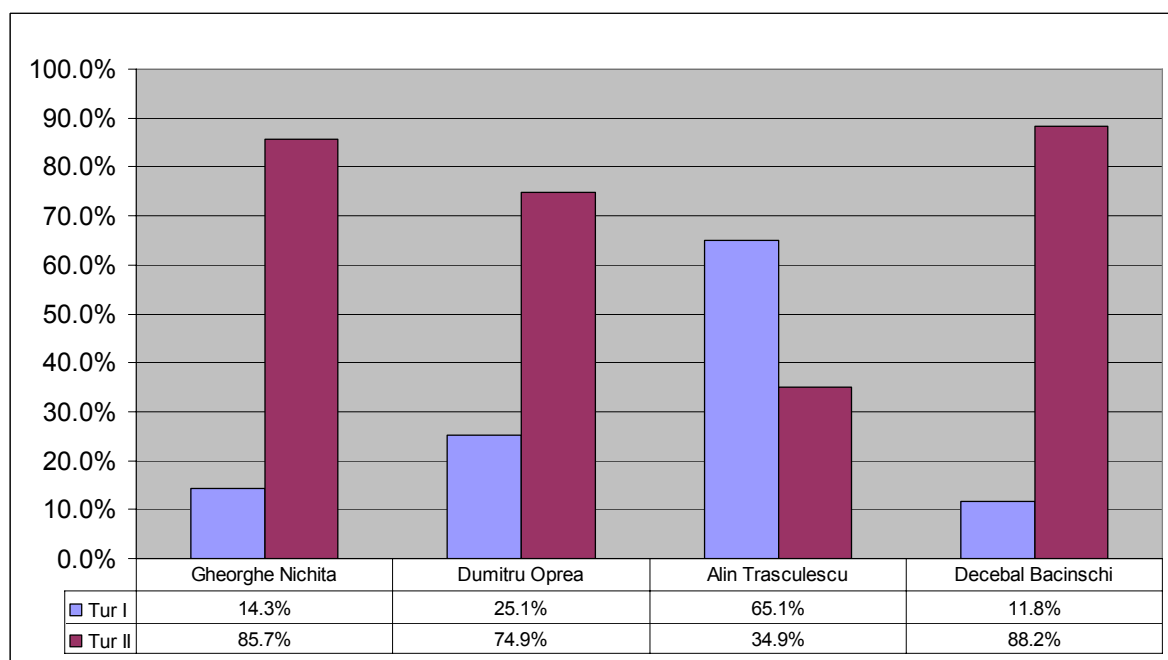
Graficul 15. Situația comparativă a distribuției procentuale a cheltuielilor în turul I și II pentru candidații la Primăria Generală a Municipiului București

Graficul 16. Situația comparativă a distribuției procentuale a cheltuielilor în turul I și II pentru candidații la Primăria Sectorului 1 și 4 ale Municipiului București

Graficul 17. Situația comparativă a distribuției procentuale a cheltuielilor în turul I și II pentru candidații la Primăria Sectorului 5 și 6 ale Municipiului București

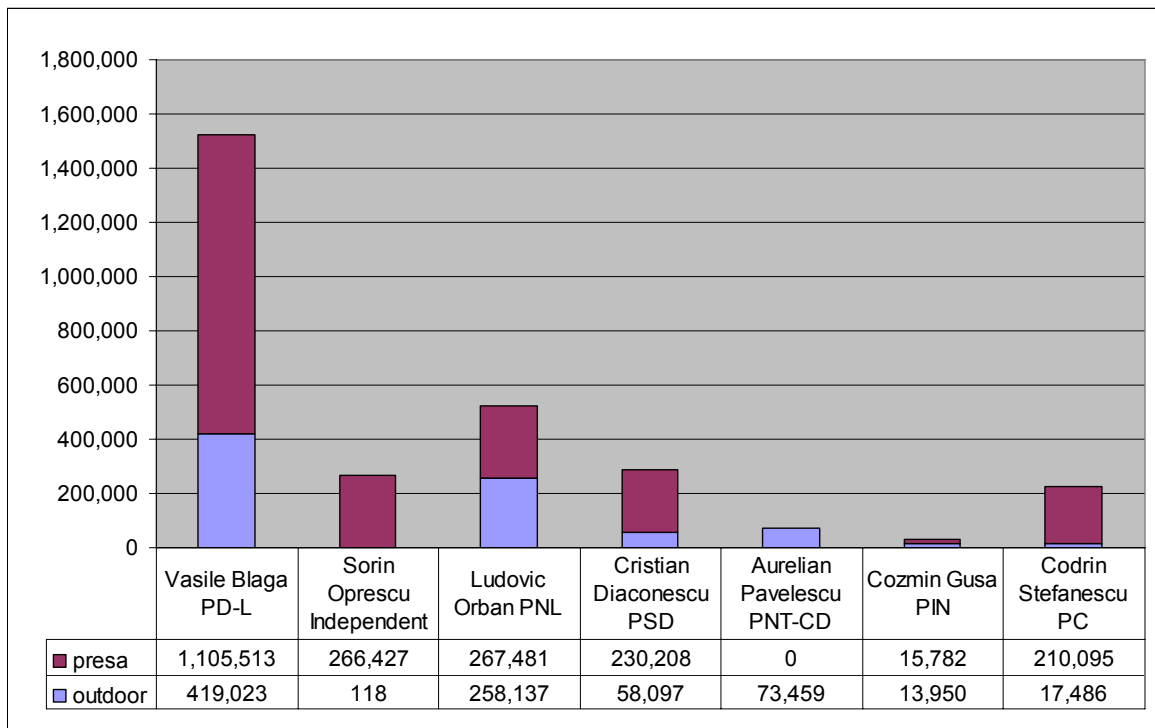
Graficul 18. Situația comparativă a distribuției procentuale a cheltuielilor în turul I și II pentru candidații la Primăria Municipiilor Iași și Focșani

Distribuția cheltuielilor făcute de candidați

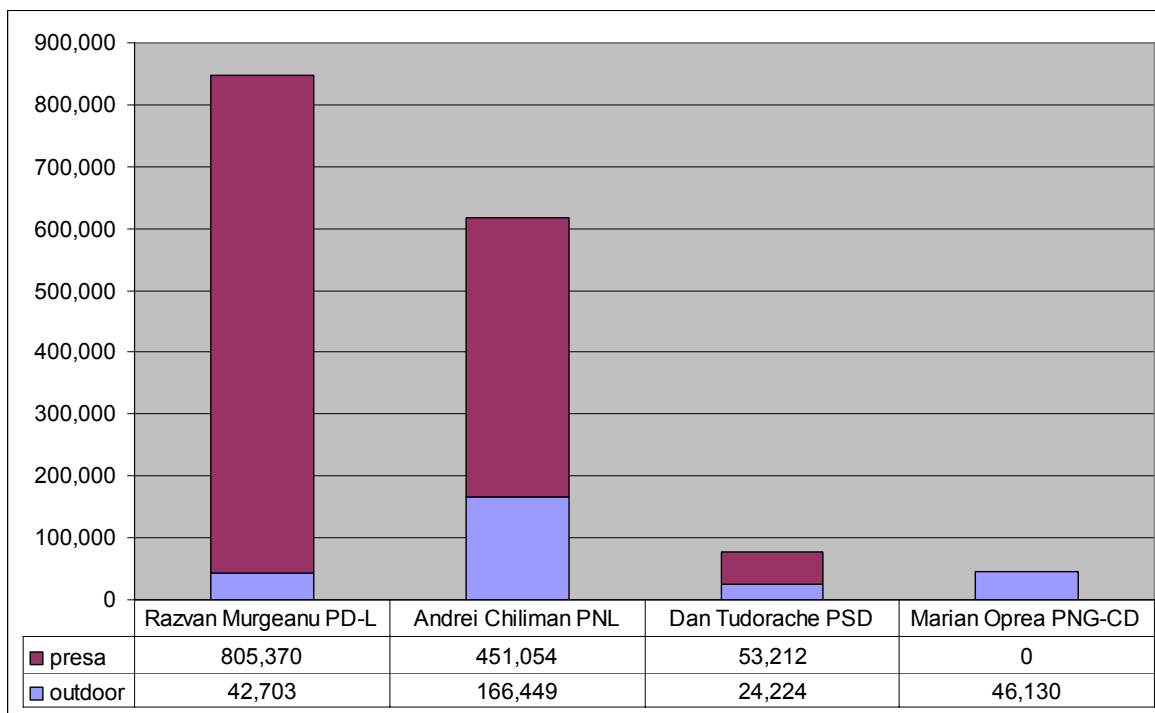
Cu excepția campaniei lui Marian Vanghelie (PSD), candidații PD-L s-au situat pe primul loc din punct de vedere al cheltuielilor. Pe de altă parte, câștigătorul Primăriei Generale a Municipiului București, Sorin Oprescu, s-a aflat doar pe locul patru din punct de vedere al cheltuielilor totale, după Vasile Blaga, Ludovic Orban și Cristian Diaconescu.

Dacă distribuția cheltuielilor între candidații la funcția de președinte al consiliului județean este, în general, echilibrată - cu excepția județului Vrancea unde Marian Opreșan a cheltuit de 2,5 ori mai mult decât următorul clasat - în cazul candidaților la funcția de primar situația este dezechilibrată, situațiile cele mai frecvente fiind acelea în care un candidat concentrează cea mai mare parte a cheltuielilor. Dacă, în București, volumul cheltuielilor nu a influențat în mod decisiv câștigătorii, în provincie candidații câștigători au cheltuit, în general, mai mult.

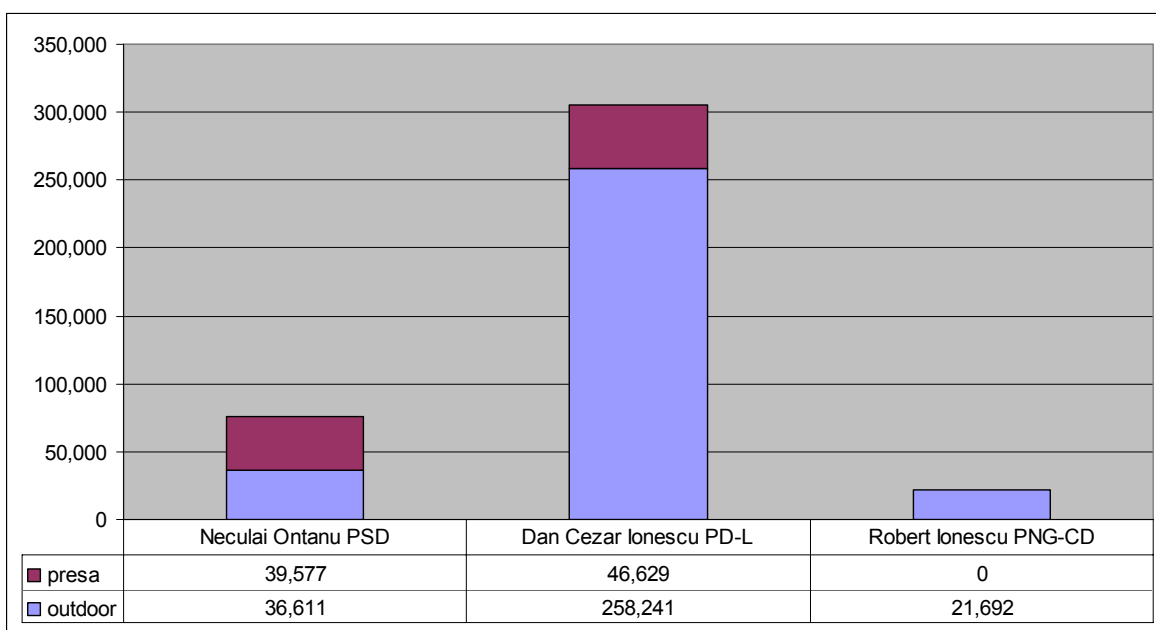
Din punct de vedere al distribuției cheltuielilor între presa scrisă și outdoor, campaniile electorale pentru aceeași funcție au avut în general strategii apropiate. Acolo unde a existat o preponderență a unui tip de publicitate, acesta a fost comună pentru mai mulți candidați. Per ansamblu, cheltuielile în presa scrisă au fost semnificativ mai importante pentru marea majoritate a candidaților. Din nou, una dintre excepțiile notabile este campania de la sectorul 5 (Graficul 24), unde aproape 80% din cheltuieli au fost pentru publicitatea outdoor.

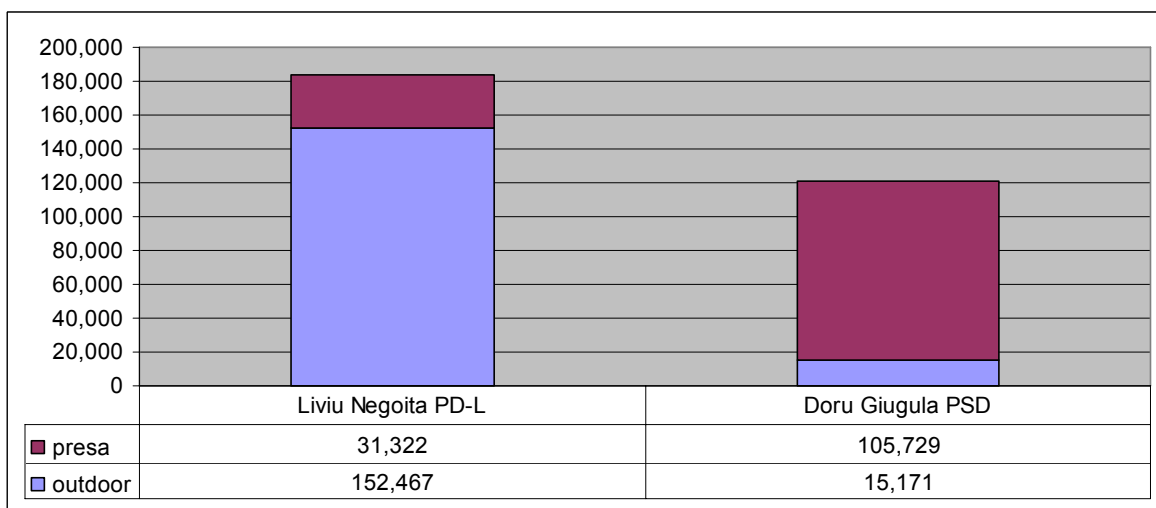
Graficul 19. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Primăria Generală a Municipiului București: cheltuieli totale tur I și II

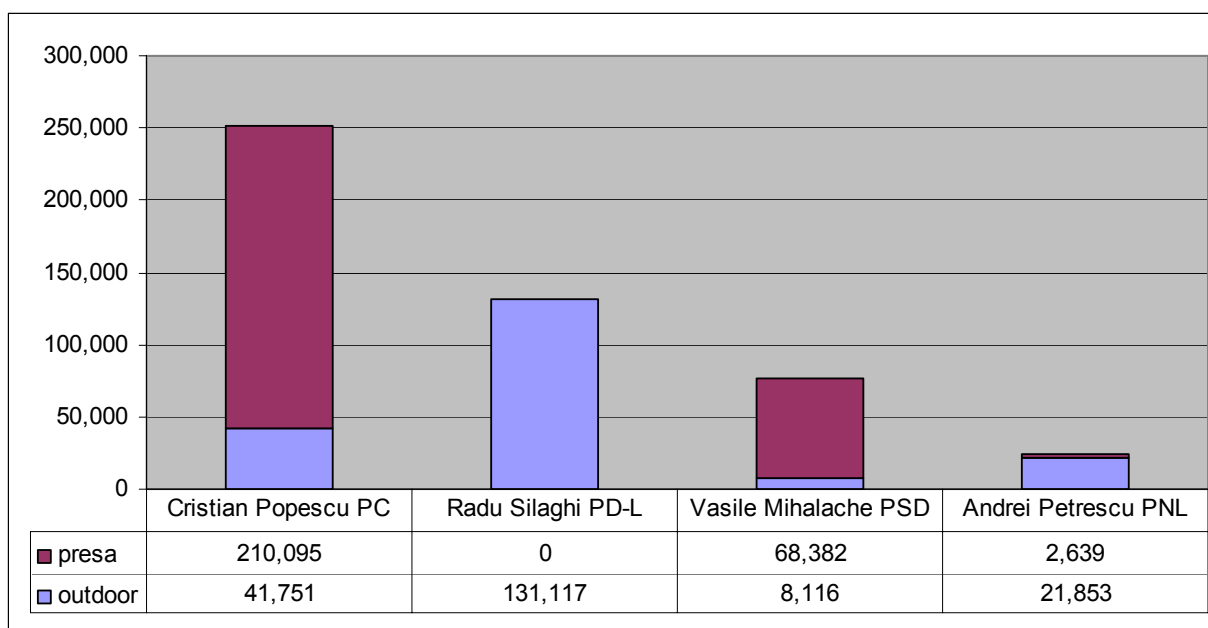
Graficul 20. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Primăria Sectorului 1 al Municipiului București: cheltuieli totale tur I și II

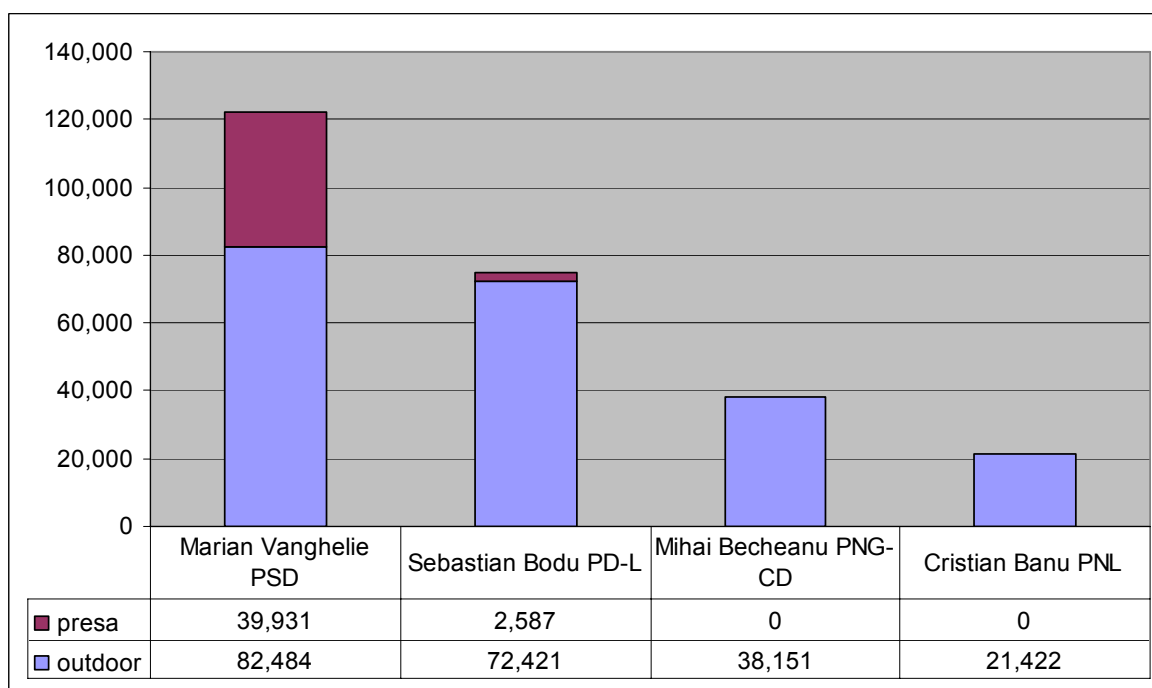
Graficul 21. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Primăria Sectorului 2 al Municipiului București: cheltuieli totale tur I

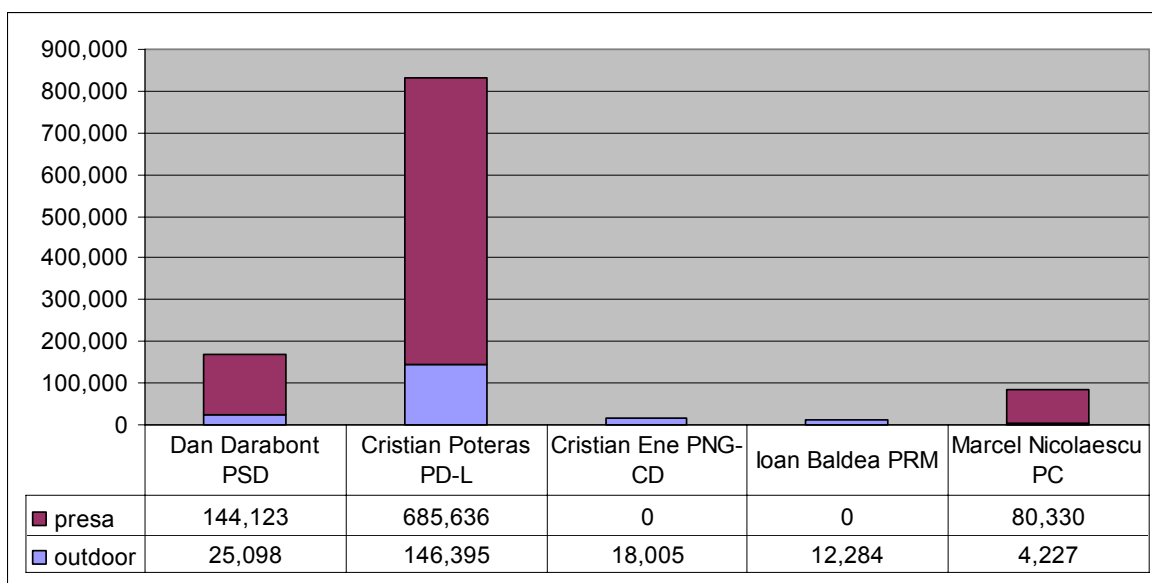
Graficul 22. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Primăria Sectorului 3 al Municipiului București: cheltuieli totale tur I

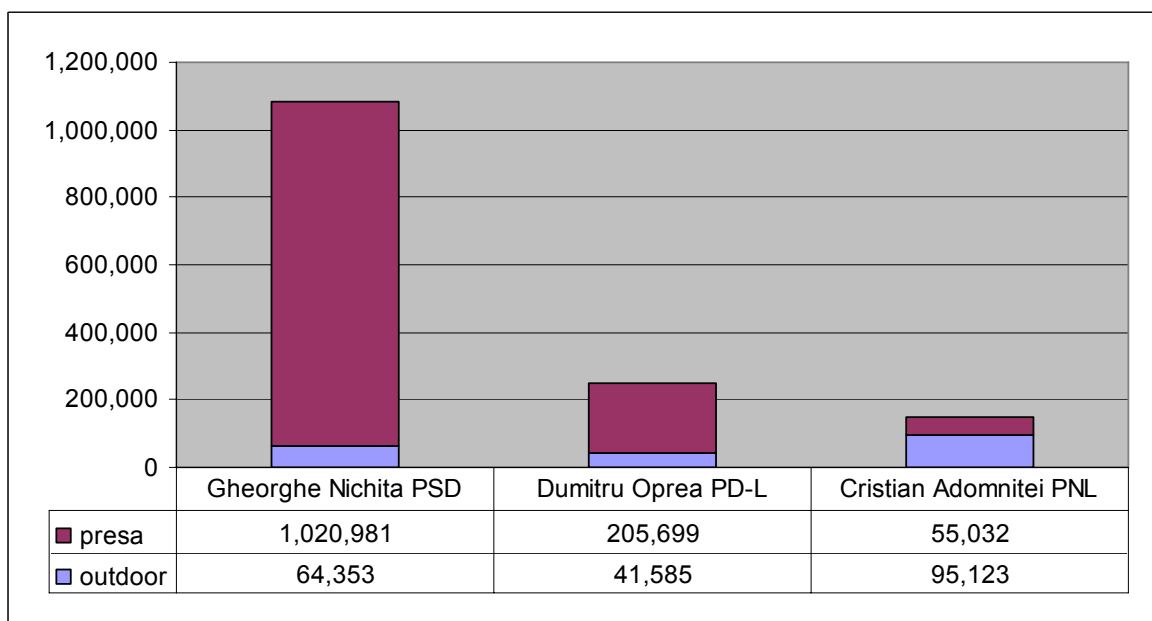
Graficul 23 Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Primăria Sectorului 4 al Municipiului București: cheltuieli totale tur I și II

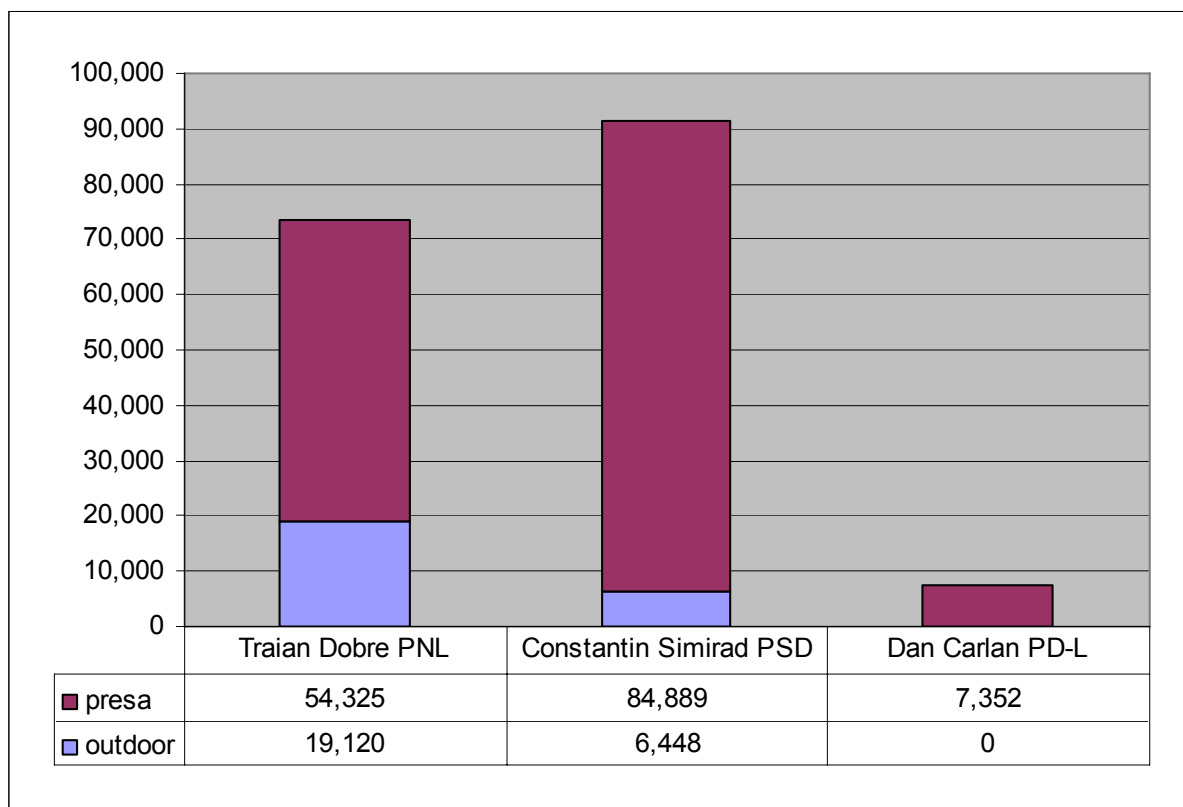
Graficul 24. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Primăria Sectorului 5 al Municipiului București: cheltuieli totale tur I și II

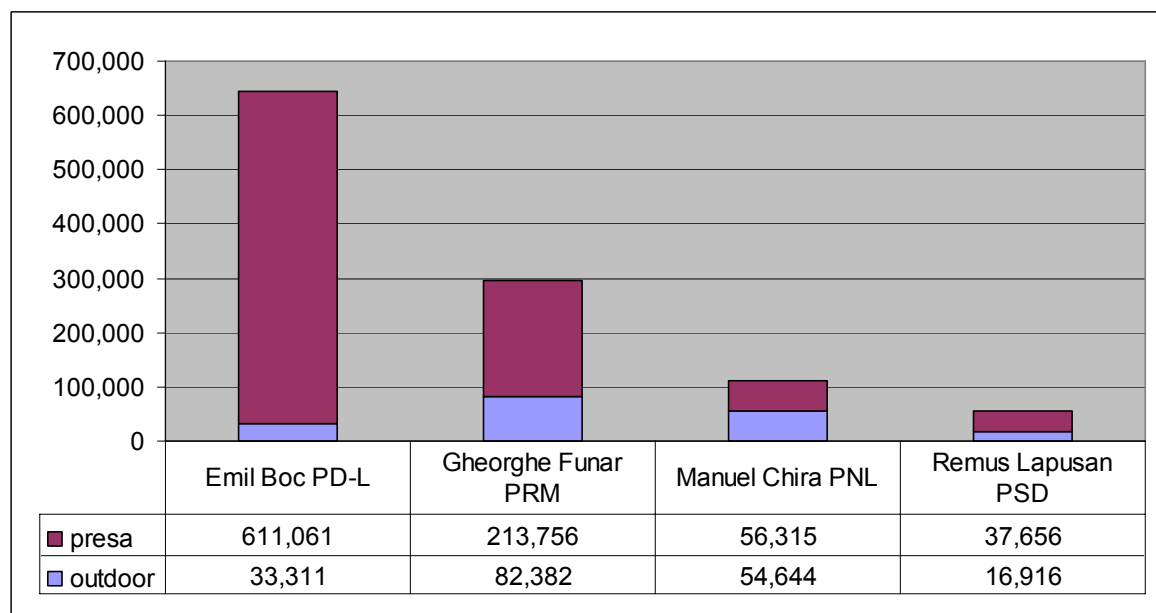
Graficul 25. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Primăria Sectorului 6 al Municipiului București: cheltuieli totale tur I și II

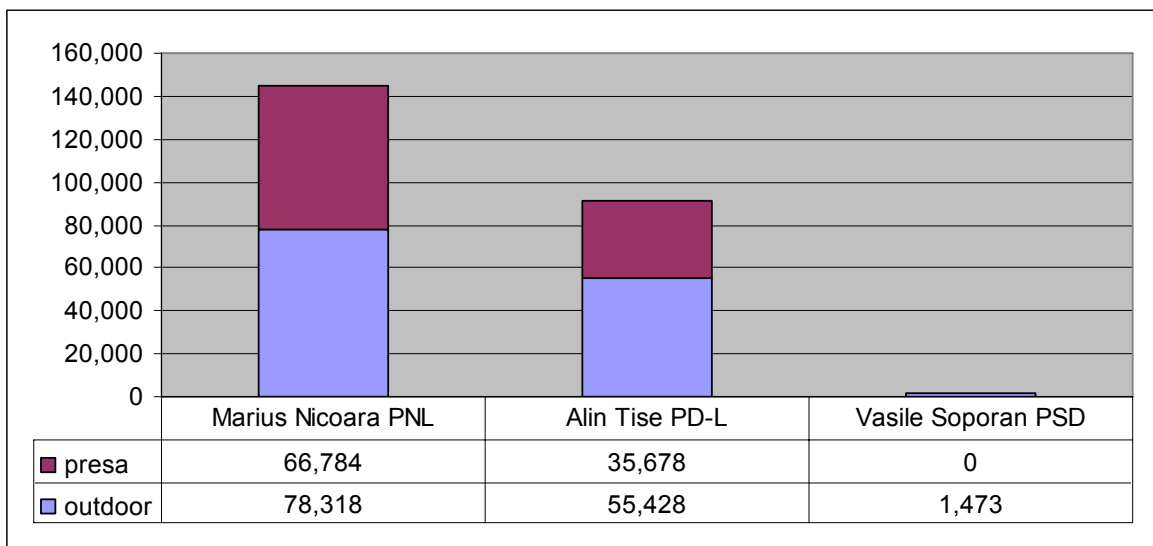
Graficul 26. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Primăria Municipiului Iași: cheltuieli totale tur I și II

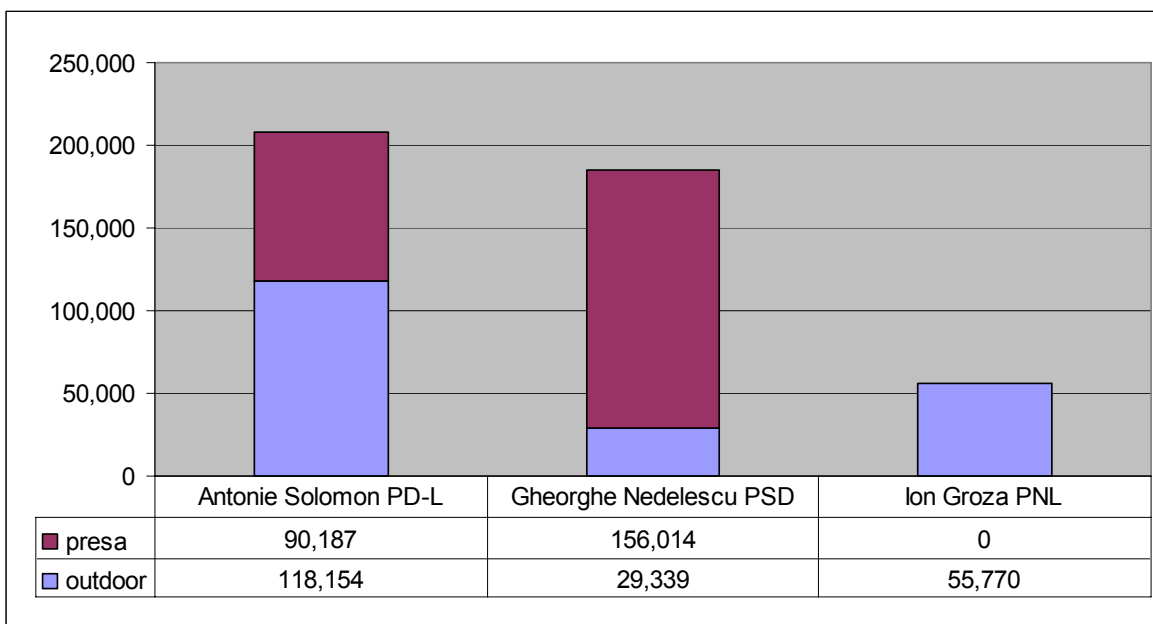
Graficul 27. Situația comparativă a cheltuielilor monitorizate de APD pentru candidații la Consiliul Județean Iași

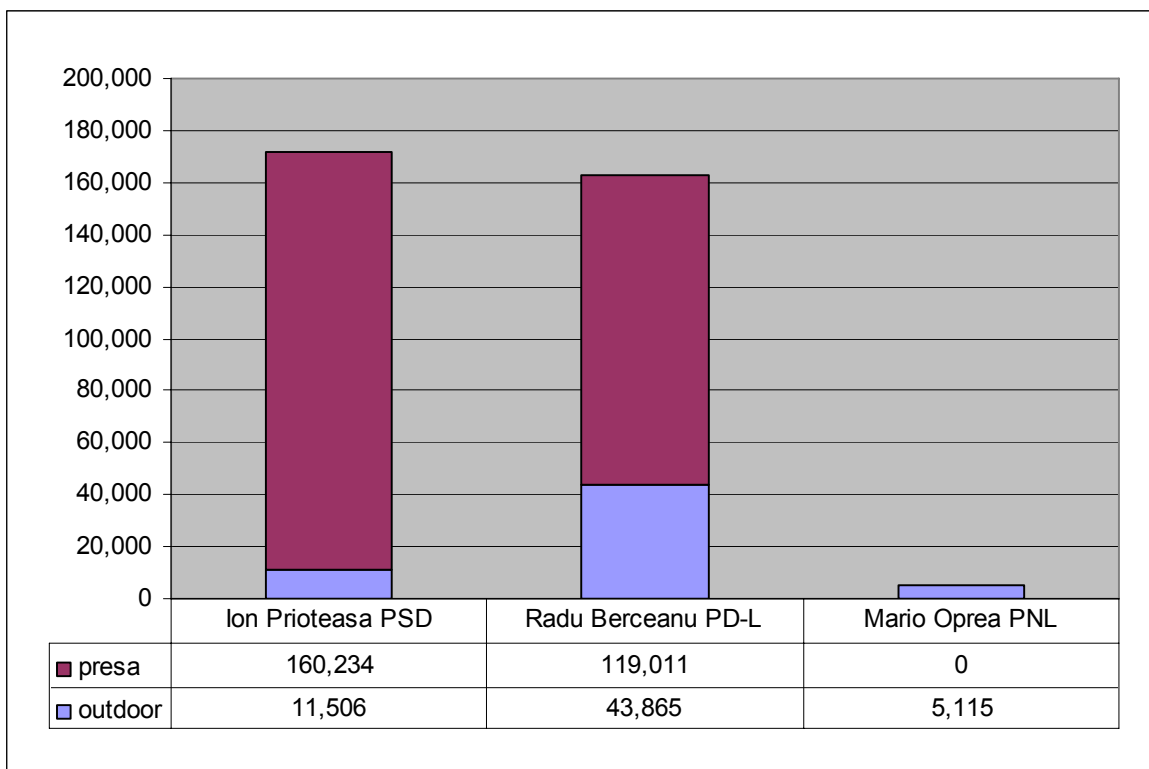
Graficul 28. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Primăria Municipiului Cluj-Napoca: cheltuieli totale tur I

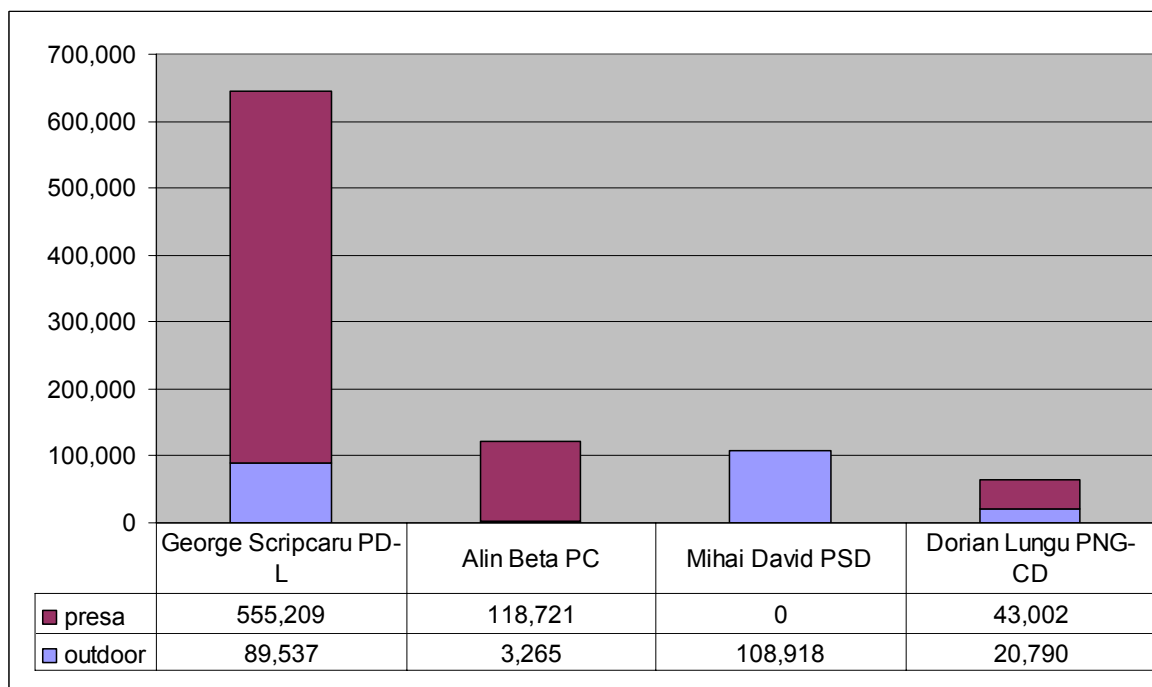
Graficul 29. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Consiliul Județean Cluj

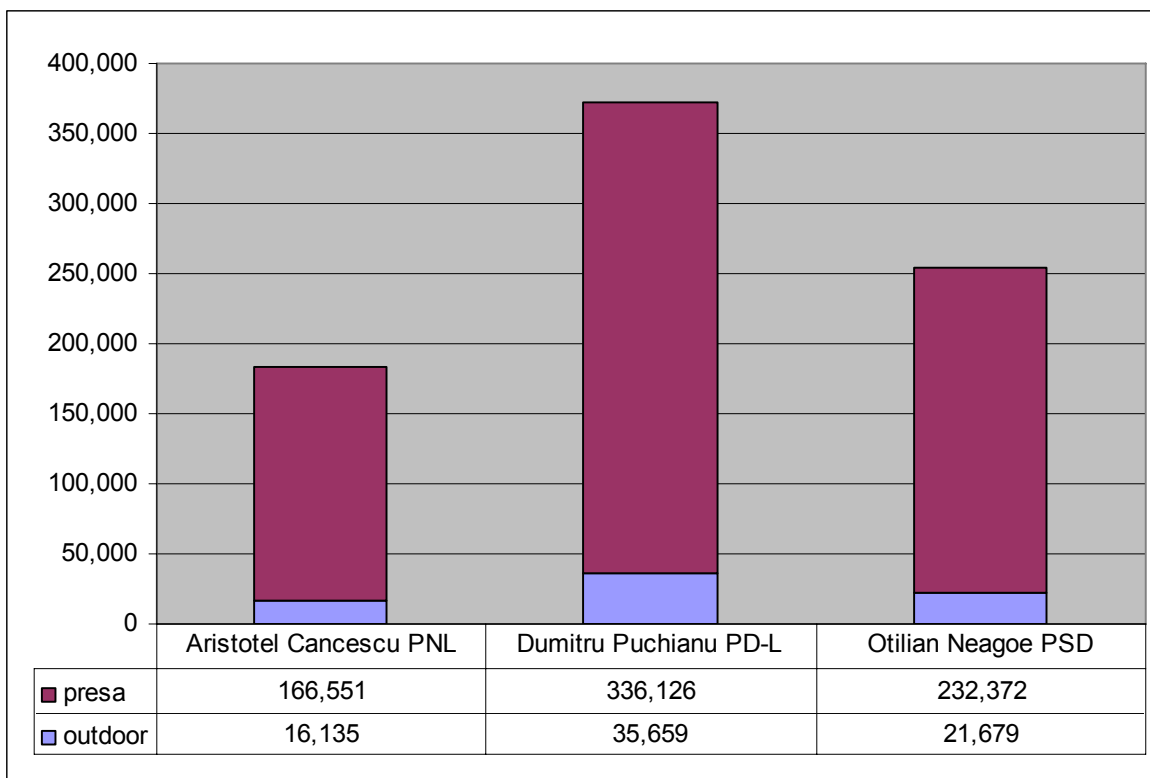
Graficul 30. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Primăria Municipiului Craiova: cheltuieli totale tur I

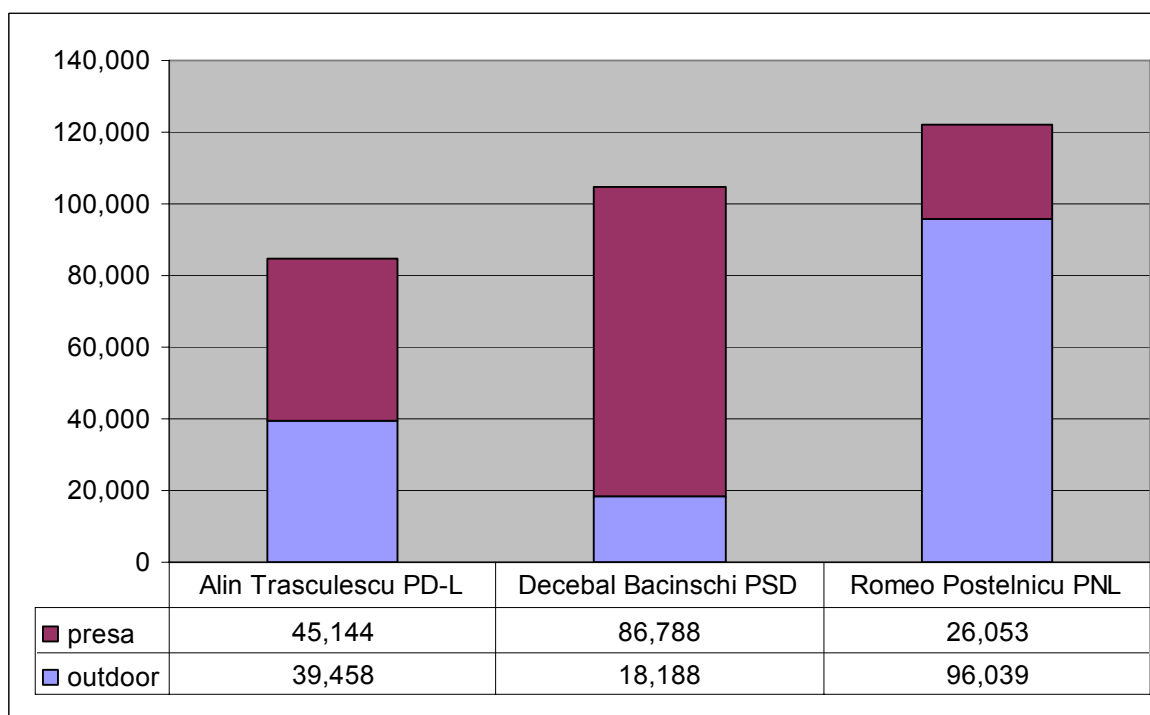
Graficul 31. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Consiliul Județean Dolj

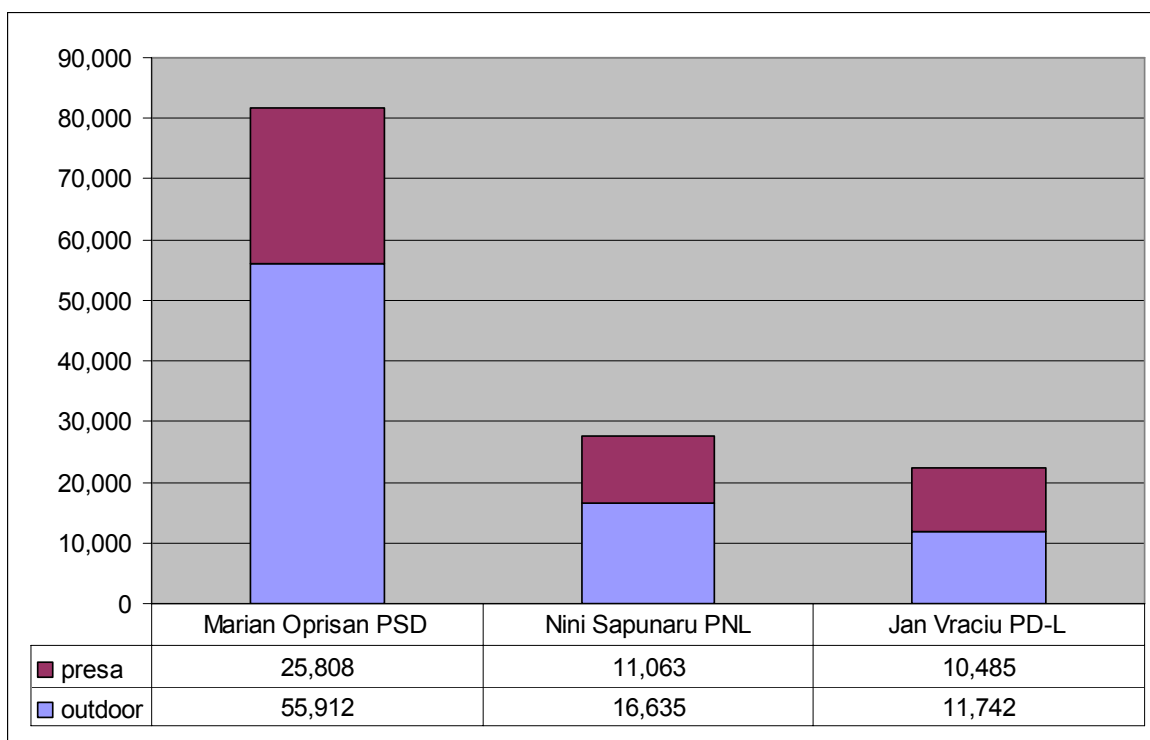
Graficul 32. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Primăria Municipiului Brașov: cheltuieli totale tur I

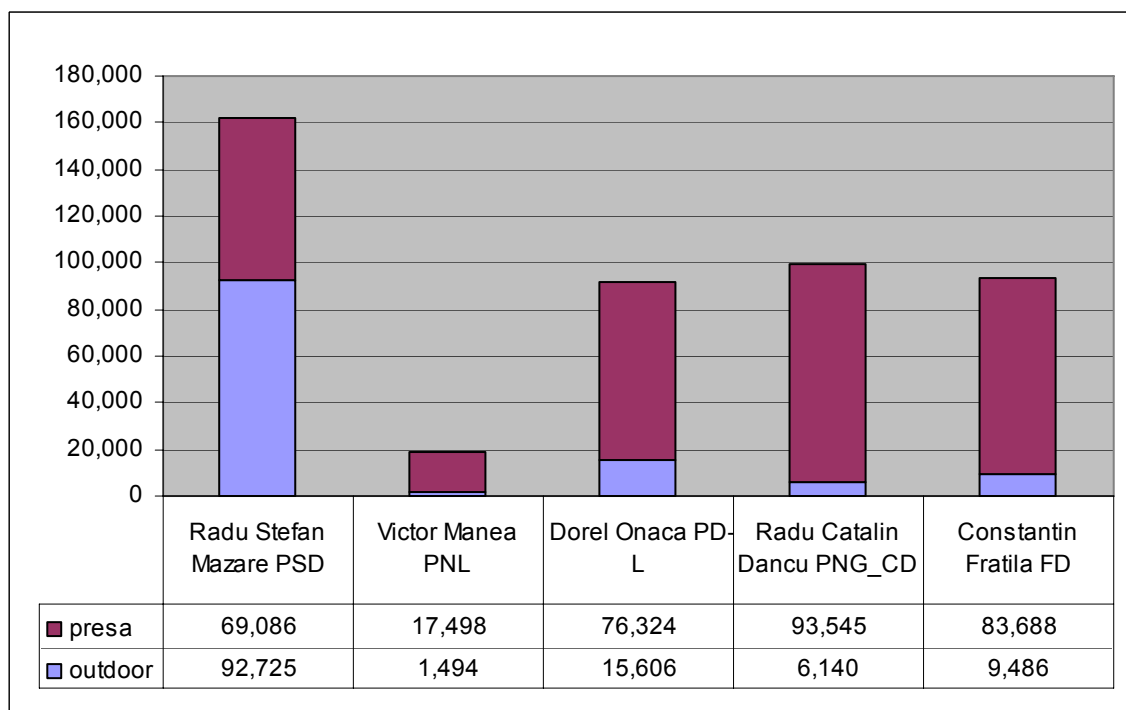
Graficul 33. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Consiliul Județean Brașov

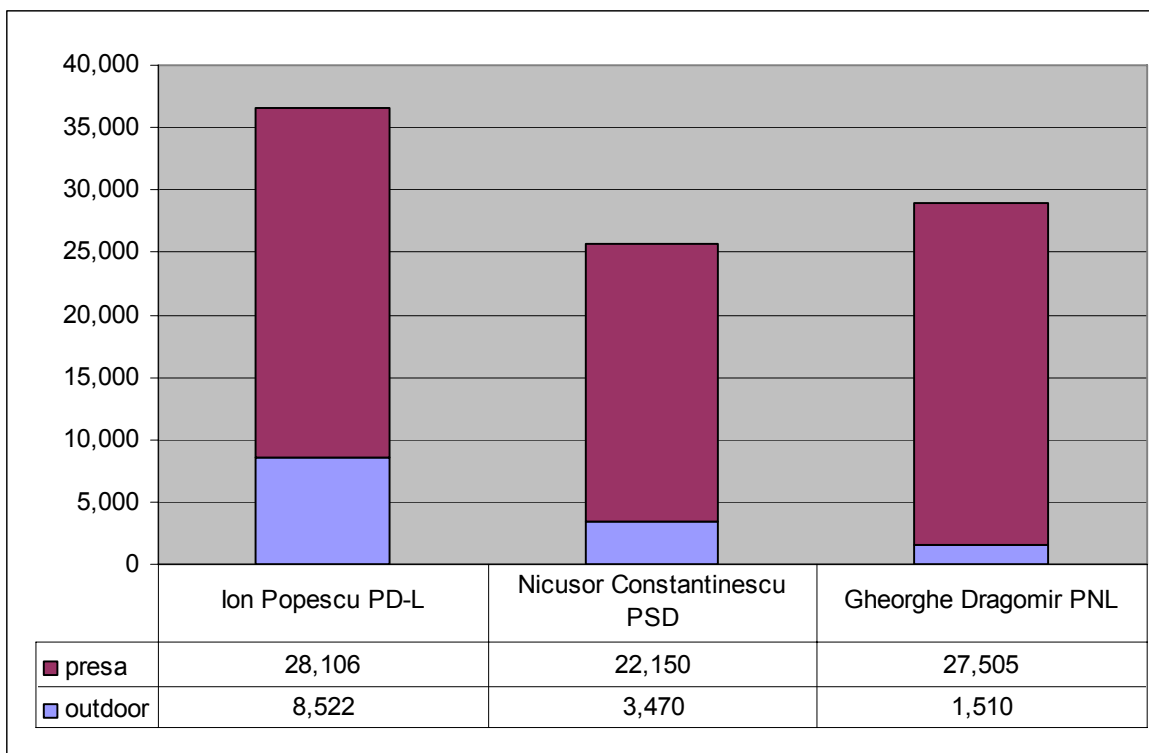
Graficul 34. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Primăria Municipiului Focșani: cheltuieli totale tur I și II

Graficul 35. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Consiliul Județean Vrancea

Graficul 36. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Primăria Municipiului Constanța: cheltuieli totale tur I și II

Graficul 37. Situația comparativă a cheltuielilor pentru candidații la Consiliul Județean Constanța

Nedepunerea la timp a declarațiilor defalcate de către reprezentanții partidelor politice

Din păcate, raportarea inițială a monitorizării cheltuielilor din campania electorală pentru alegerile locale din iunie 2008 nu a putut prezenta datele monitorizate cu cele declarate, situație datorată unei amânări a depunerii situației veniturilor și cheltuielilor detaliate la nivel de candidat de către mandatarii financiari ai partidelor politice.

Dacă în conformitate cu art. 38 alin. 1 din Legea nr. 334/2006, “în termen de 15 zile de la publicarea rezultatului alegerilor, mandatarii financiari este obligat să depună la Autoritatea Electorală Permanentă un raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale pentru fiecare partid sau candidat independent”, în practică, partidele nu au trimis către Autoritatea Electorală Permanentă decât situația globală a cheltuielilor în termen de 15 zile.

Conform informațiilor primite de la Autoritatea Electorală Permanentă în iunie 2008, partidele urmau să depună aceste rapoarte financiare detaliate doar la finalul celor 15 zile de la publicarea rezultatelor finale (tur I și II), adică la câteva zile de la redactarea acestui raport. Totuși, datorită faptului că respectarea legii implică posibilitatea de verificare a încadrării la nivelul fiecărui candidat în limitele legale de venituri și cheltuieli, actuala formă a legii ar trebui modificată în sensul menționării explicite a obligativității depunerii unui raport detaliat. Activitatea de raportare a fost finalizată în august 2008 iar informațiile despre cheltuielile la nivel de candidat au fost primite în septembrie.

Caracteristici ale raportărilor întocmite de mandatarii financiari¹³

Departamentul de control al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale al Autorității Electorale Permanente a demarat operațiunile de înregistrare a mandatarii financiari începând cu luna mai 2008. În campania electorală pentru alegerile locale din iunie 2008 au fost înscrise 22 partide politice, 14 uniuni, 7 alianțe electorale și 4297 candidați independenți. În total au fost

¹³ Această secțiune utilizează datele obținute din partea Autorității Electorale Permanente

înregistrați un număr de 787 de mandatar (448 ai partidelor politice și 313 ai candidaților independenți) din care 26 de mandatar financiar coordonatori. Ulterior finalizării procesului de înregistrare, cea mai mare parte a efortului organizațional s-a concentrat pe înregistrarea donațiilor primite în timpul campaniei electorale, și pe soluționarea sesizărilor cu privire la încălcarea prevederilor legale.

În a treia etapă, după finalul campaniei electorale, au demarat operațiunile de înregistrare și evidențiere a datelor raportate de mandatarii financiari referitor la: donațiile primite în timpul campaniei electorale, numărul materialelor de propagandă electorală tipărite și defalcate pe categorii, rapoartele detaliate de venituri și cheltuieli care privesc desfășurarea campaniei electorale. În paralel cu înregistrarea declarațiilor s-a desfășurat și efortul de verificare a legalității surselor de finanțare, precum și încadrarea cheltuielilor în plafoanele stabilite prin lege pentru candidații la alegerile locale din anul 2008. Conform informațiilor primite de la Autoritatea Electorală Permanentă, în foarte multe cazuri mandatarii financiari înregistrați nu au beneficiat de o pregătire minimă necesară realizării evidenței tehnico-operative și contabile privind veniturile și cheltuielile aferente campaniei electorale, aspect care a rezultat în nenumărate greșeli în privința raportării datelor.

Cel mai comun aspect sesizat în verificarea contractelor de donații se referă la nerespectarea formei actului autentic prevăzut de codul civil. Verificările efectuate de Autoritatea Electorală Permanentă a urmărit să identifice fiecare sursă de finanțare prevăzută de legislația în vigoare. În urma analizării documentelor depuse, în cazul tuturor partidelor politice cu cheltuieli semnificative, au fost semnalate cazuri în care documentația nu era completă. În aceste cazuri Autoritatea Electorală Permanentă a înaintat adrese solicitând transmiterea unei documentații suplimentare referitoare la alegeri, documente necesare în vederea clarificării anumitor aspecte. Conform Autorității Electorale Permanente, nu au existat cazuri semnificative în care documentația cerută să nu fie depusă în termenul legal.

Principalele nereguli constatate sunt legate de:

- Necunoașterea obligațiilor candidaților independenți de a-și desemna mandatarii financiari;
- Necunoașterea atribuțiilor mandatarilor financiari conform Legii nr. 334/2006;
- Nedepunerea raportului în termenul prevăzut de lege;
- Completarea incorectă a formularelor și transmiterea lor doar prin fax.

Conform Autorității Electorale Permanente, controlorii financiari au întocmit peste 400 de note de constatare a abaterilor, în aproape 200 de cazuri fiind făcute și procese verbale în vederea aplicării sancțiunilor contravenționale prevăzute de lege. Cele mai întâlnite abateri pentru care s-a propus sancționarea fiind:

- Nerespectarea prevederilor legale privind tipărirea și distribuirea afișelor electorale și a materialelor de propagandă;
- Nedecararea la timp a donațiilor primite în timpul campaniilor electorale;
- Nerespectarea termenelor de depunere a rapoartelor de venituri și cheltuieli electorale la structurile Autorității Electorale Permanente.

În cazul unui număr mare de candidați independenți care nu au fost aleși, nu s-au mai depus rapoarte de venituri și cheltuieli electorale. În aceste cazuri Autoritatea Electorală Permanentă a întâmpinat greutăți în identificarea domiciliilor sau adreselor de corespondență a celor în cauză în vederea obținerii informațiilor cerute de lege.

II.6 Verificările rapoartelor de venituri și cheltuieli efectuate de partidele politice, alianțele electorale, alianțele politice, organizațiile cetățenilor români aparținând minorităților naționale și a candidaților independenți în campania electorală pentru alegerile locale 2008 efectuate de Autoritatea Electorală Permanentă

În urma mai multor solicitări de clarificări și explicații suplimentare cerute de AEP, rapoartele finale privind cheltuielile detaliate la nivel de candidat în campania electorală pentru alegerile locale din iunie 2008 au fost finalizate abia la sfârșitul lunii august. Întrucât acest proces de

verificare a fost executat pentru prima dată de o instituție special abilitată pentru a face o verificare comprehensivă, Autoritatea Electorală Permanentă, era de așteptat ca procesul să întâmpine o serie de dificultăți suplimentare.

Conform datelor furnizate de Autoritatea Electorală Permanentă, totalul veniturilor raportate de către partidele politice, alianțele politice și electorale, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, au fost de 73.591.186 lei, în timp ce cheltuielile au ajuns la suma de 88.886.767 lei. Astfel, la nivelul totalului pe țară, nivelul cheltuielilor a depășit cu 15.295.580 lei veniturile. Principala justificare adusă de partide a fost faptul că o parte din cheltuielile angajate în timpul campaniei electorale urmează a fi decontate din veniturile pe care partidele le vor realiza în perioada de după campanie. Din verificările Rapoartelor de venituri și cheltuieli, a rezultat că nu au fost cazuri de depășire a plafonului maxim permis de lege. Principalele partide au avut următoarea balanță de venituri și cheltuieli:

Partidul Democrat – Liberal a obținut venituri totalizând 23.435.647 lei, cheltuieli de 27.172.296 lei, rezultatul financiar fiind de – 3.736.648 lei. PD-L a avut cele mai mari cheltuieli pentru publicitate stradală, un total de 5.651.422 lei.

Partidul Național Liberal a obținut venituri totalizând 17.818.520,83 lei și a cheltuit suma de 18.542.125,04 lei rezultatul financiar fiind de – 723.604 lei.

Partidul Social Democrat a obținut venituri de 17.117.309 lei, cheltuieli de 25.978.235 lei, cu o balanță financiară de – 8.860.926 lei.

Partidul Conservator a obținut venituri în suma de 1.828.372 lei și a efectuat cheltuieli totale de 1.989.500 lei, rezultatul financiar fiind – 161.128 lei.

Uniunea Democrată a Maghiarilor din România a obținut venituri de 3.381.965,08 lei și a efectuat cheltuieli de 3.878.127,39 lei, cu o balanță financiară de -496.162 lei.

Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat a obținut venituri de 1.121.315,59 lei și a efectuat cheltuieli totale de 1.050.165,50 lei rezultatul financiar fiind de 71.150 lei.

Partidul România Mare a obținut venituri totalizând 1.046.824 lei și a efectuat cheltuieli totalizând 1.046.824 lei rezultatul financiar fiind 0.

Situația comparativă între cheltuielile monitorizate de Asociația Pro Democrația și cheltuielile declarate către Autoritatea Electorală Permanentă la nivel de candidați

Din comparația datelor rezultate din monitorizarea cheltuielilor de publicitate în presa scrisă și outdoor cu cifrele primite de la Autoritatea Electorală Permanentă se poate observa în mod clar progresul obținut în ultimii ani în cadrul activității de monitorizare a finanțării campaniilor electorale. Efectul combinat al creării departamentului specializat în finanțarea partidelor politice din cadrul Autorității Electorale Permanente, al modificărilor aduse prin Legea nr. 334/2006 și al creșterii plafoanelor de cheltuieli a fost că, pentru prima dată din 2000, aproximativ 38% dintre candidații monitorizați au raportat cheltuieli coerente cu sumele monitorizate de Asociația Pro Democrația. Dacă în anul 2000 se aprecia că aproximativ 80% din finanțarea campaniilor electorale a fost ilegală iar în 2004 acest procent a scăzut la sub 50%, în cazul alegerilor locale din iunie 2008, cheltuielile monitorizate de APD au reprezentat 55% din totalul cheltuielilor raportate de candidații monitorizați.

Din punct de vedere al structurii cheltuielilor pentru publicitatea în presa scrisă și outdoor, în cazul celor trei competitori principali avem următoarea situație:

Partid	Total cheltuieli de campanie	Outdoor (publicitate stradală)	Publicitate presă, radio, TV	Procentul pe publicitatea outdoor, presă, radio și TV din totalul cheltuielilor de campanie
PNL	18,542,125	1,449,162	5,613,591	38%
PD-L	27,172,296	5,957,620	6,721,202	47%
PSD	25,978,235	1,920,866	5,280,968	28%

Tabel 2. Sume cheltuite în campania electorală pentru alegerile locale din iunie 2008 de PNL, PD-L și PSD

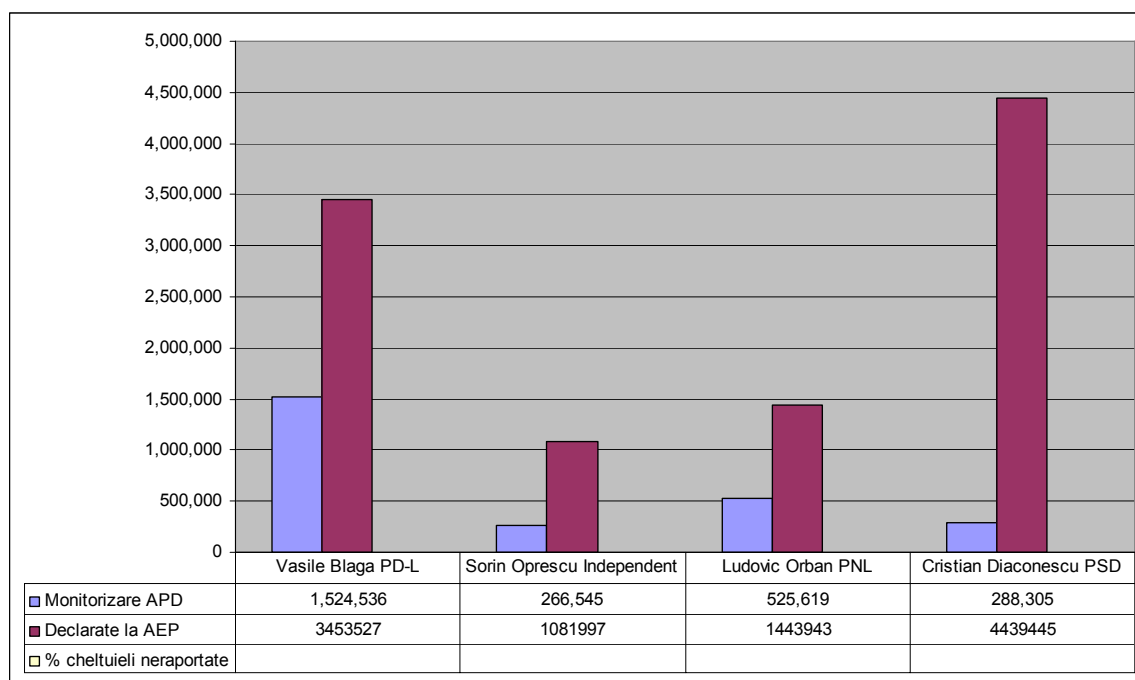
Conform datelor din tabelul 2 se poate considera faptul că ponderea cheltuielilor monitorizate de Asociația Pro Democrația (publicitate outdoor și în presa scrisă) au urcat la un maxim de 47% din cheltuielile totale la nivel de campanie, acest procent fiind luat în calcul pentru a estima volumul de cheltuieli neraportate de diferiți candidați¹⁴. În practică această metodă de estimare este destul de generoasă cu candidații întrucât în cazul majorității candidaților, cheltuielile la nivel individual pe publicitate sunt mai mari decât în cazul partidului, așa cum arată graficul 14, gradul de personalizare al campaniei electorale fiind foarte mare.

Un prim aspect relevat de comparație este faptul că toți candidații la funcția de Primar General al Municipiului București (graficul 38) au raportat cheltuieli mult mai mari decât cele surprinse de monitorizarea APD, aspect care indică faptul că cheltuielile în presa scrisă și outdoor au fost mai degrabă secundare. Această situație poate fi interpretată în sensul preferinței pentru organizarea unor campanii bazată pe echipe de activiști. Totuși, faptul că acest trend nu este valabil și pentru campaniile la nivelul sectoarelor Bucureștiului indică alte explicații ale acestei anomalii.

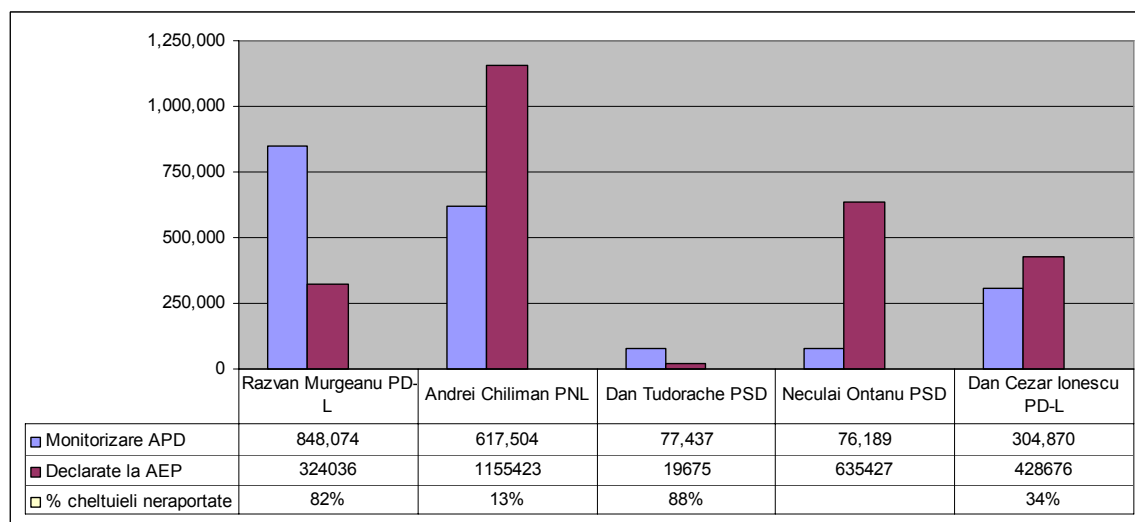
Un al doilea aspect deosebit relevat de comparația între cheltuielile monitorizate de Asociația Pro Democrația și cheltuielile declarate către Autoritatea Electorală Permanentă, este faptul că, cu patru excepții, nici un candidat nu s-a apropiat semnificativ de plafonul maxim de cheltuieli. Cristian Diaconescu candidatul PSD la funcția de Primar General al Municipiului București, Andrei Chiliman, Marian Vanghelie candidați la primăria de sector și Dumitru Oprea, candidat la Primăria Municipiului Iași sunt singurii care s-au apropiat la 90% din plafonul maxim de cheltuieli permis de lege.

Nu în ultimul rând, din punct de vedere al numărului candidaților cu raportări mai mari decât sumele monitorizate de Asociația Pro Democrația, conform graficului 47, județul Constanța se situează cel mai bine, cu patru din cei cinci candidați monitorizați având raportări peste sumele monitorizate. La polul opus, conform graficelor 44 și 45 se situează județele Dolj și Brașov unde nici unul din candidați nu s-a încadrat în limitele monitorizate. Din punct de vedere al raportului între cheltuielile monitorizate și cele declarate, județul Brașov înregistrează cele mai mari discrepanțe, doi dintre candidați declarând sume de peste 6,5 ori mai mici decât cele monitorizate.

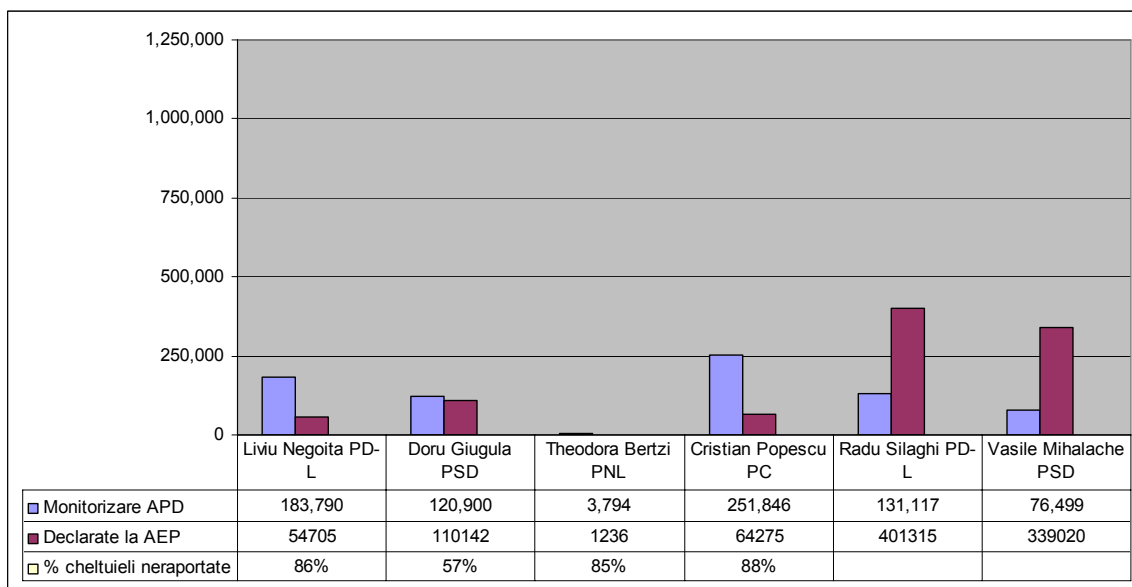
¹⁴ Calculul se va face după formula $1 - ((\text{Cheltuieli totale declarate de un candidat la AEP} * \%47\%) / \text{Cheltuieli monitorizate de APD})$. Depășiri de până în 5% nu au fost raportate.

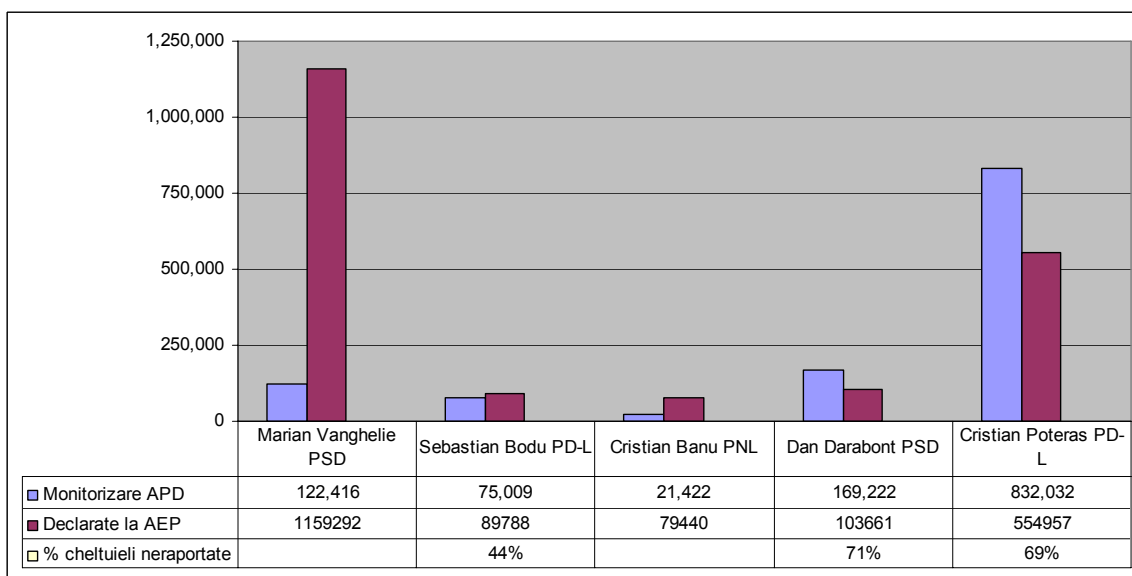
Graficul 38. Situația comparativă a cheltuielilor monitorizate de APD, cheltuielilor declarate la AEP și procentul de cheltuieli neraportate (din totalul cheltuielilor de campanie) de către pentru candidații la Primăria Generală a Municipiului București

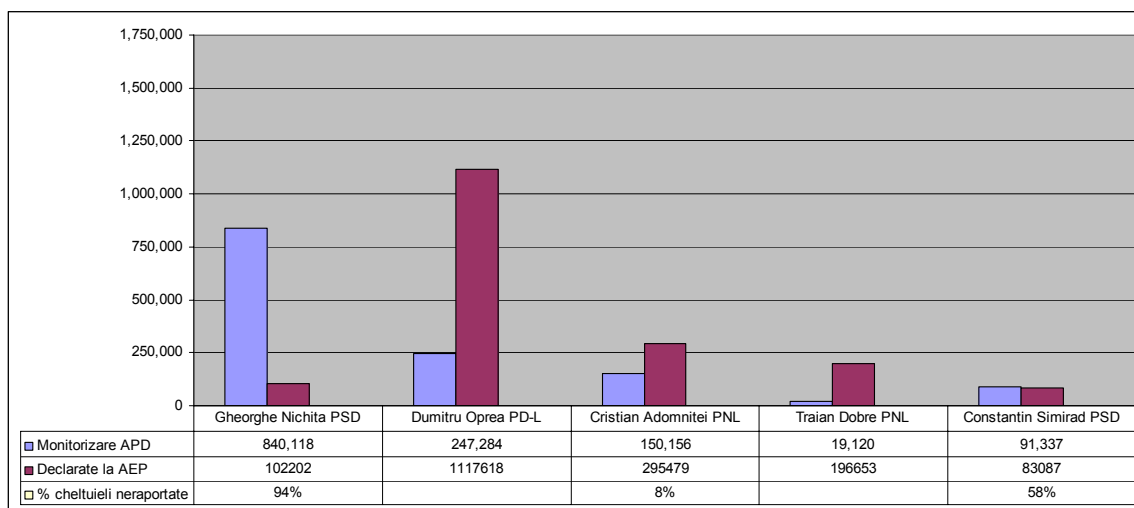
Graficul 39. Situația comparativă a cheltuielilor monitorizate de APD, cheltuielilor declarate la AEP și procentul de cheltuieli neraportate (din totalul cheltuielilor de campanie) de către candidații la Primăria Sectoarelor 1 și 2 a Municipiului București

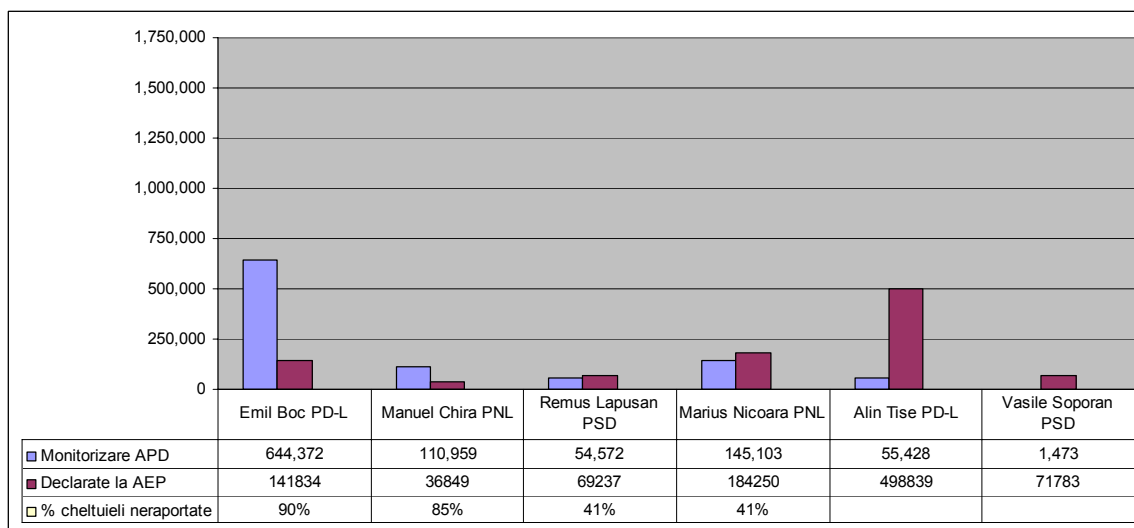
Graficul 40. Situația comparativă a cheltuielilor monitorizate de APD, cheltuielilor declarate la AEP și procentul de cheltuieli neraportate (din totalul cheltuielilor de campanie) de către candidații la Primăria Sectoarelor 3 și 4 a Municipiului București

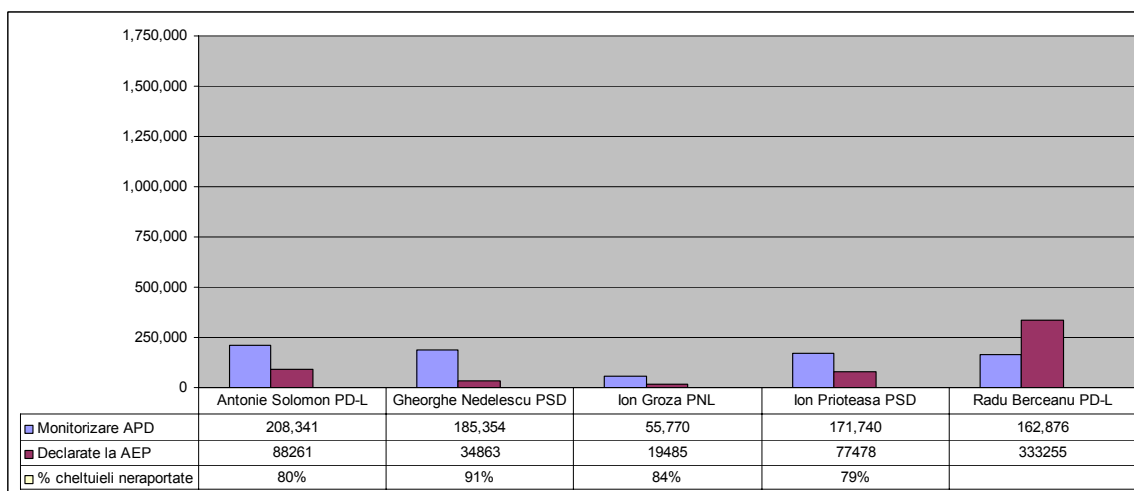
Graficul 41. Situația comparativă a cheltuielilor monitorizate de APD, cheltuielilor declarate la AEP și procentul de cheltuieli neraportate (din totalul cheltuielilor de campanie) de către candidații la Primăria Sectoarelor 5 și 6 a Municipiului București

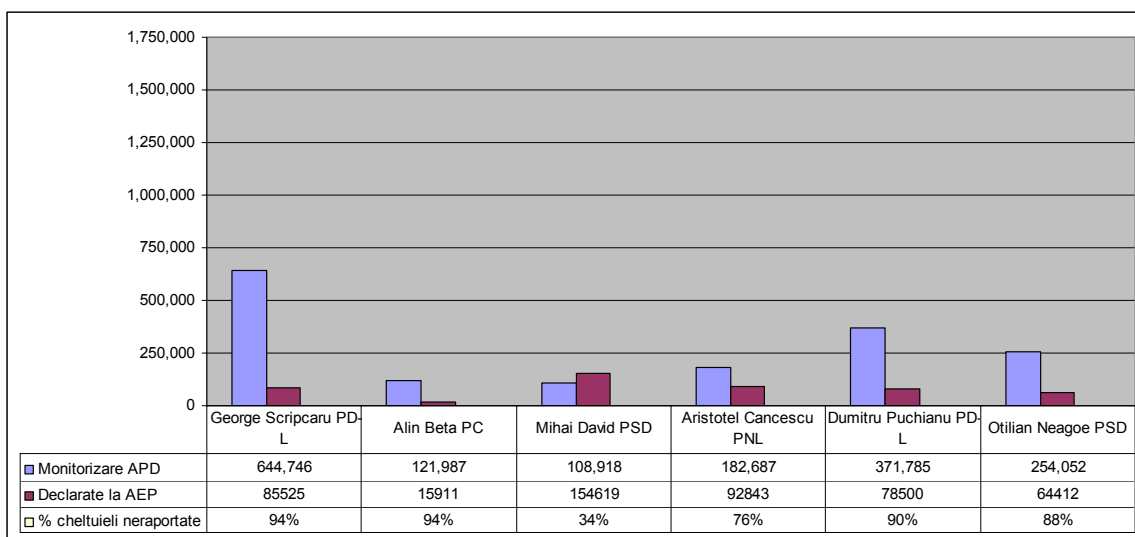
Graficul 42. Situația comparativă a cheltuielilor monitorizate de APD, cheltuielilor declarate la AEP și procentul de cheltuieli neraportate (din totalul cheltuielilor de campanie) de către candidații la Primăria Municipiului Iași și la Consiliul Județean Iași

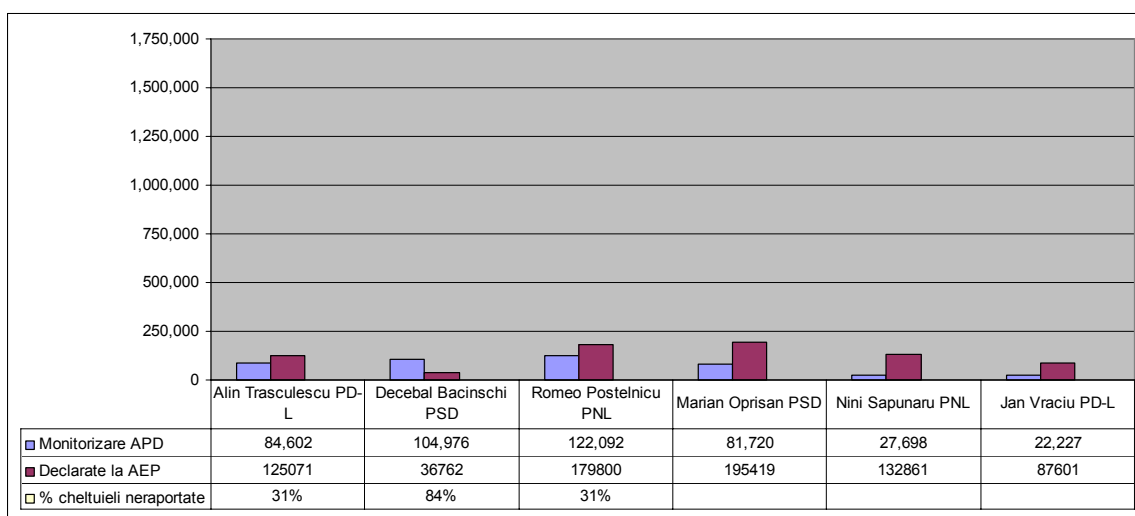
Graficul 43. Situația comparativă a cheltuielilor monitorizate de APD, cheltuielilor declarate la AEP și procentul de cheltuieli neraportate (din totalul cheltuielilor de campanie) de către candidații la Primăria Municipiului Cluj-Napoca și la Consiliul Județean Cluj

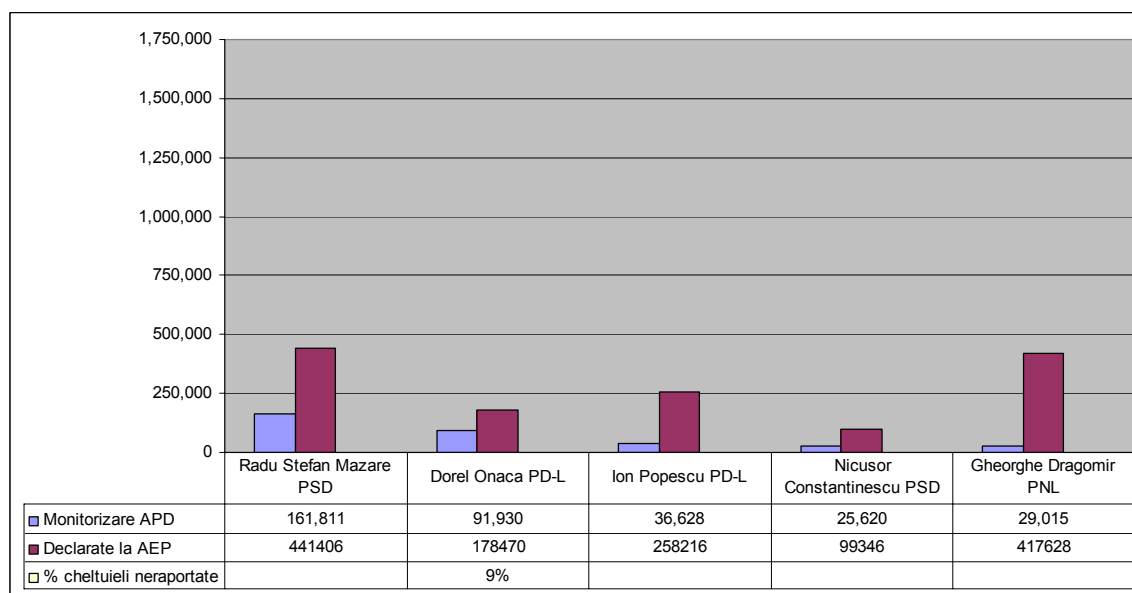
Graficul 44. Situația comparativă a cheltuielilor monitorizate de APD, cheltuielilor declarate la AEP și procentul de cheltuieli neraportate (din totalul cheltuielilor de campanie) de către candidații la Primăria Municipiului Craiova și la Consiliul Județean Dolj

Graficul 45. Situația comparativă a cheltuielilor monitorizate de APD, cheltuielilor declarate la AEP și procentul de cheltuieli neraportate (din totalul cheltuielilor de campanie) de către candidații la Primăria Municipiului Brașov și la Consiliul Județean Brașov

Graficul 46. Situația comparativă a cheltuielilor monitorizate de APD, cheltuielilor declarate la AEP și procentul de cheltuieli neraportate (din totalul cheltuielilor de campanie) de către candidații la Primăria Municipiului Focșani și la Consiliul Județean Vrancea

Graficul 47. Situația comparativă a cheltuielilor monitorizate de APD, cheltuielilor declarate la AEP și procentul de cheltuieli neraportate (din totalul cheltuielilor de campanie) de către candidații la Primăria Municipiului Constanța și la Consiliul Județean Constanța

Din punct de vedere al caracteristicilor cheltuielilor, campania pentru alegerile locale din 2008 nu diferă semnificativ față de cea din 2004, acest lucru putând fi interpretat în sensul unei aparente stabilizări a finanțării procesului electoral din România. Din păcate, această stabilizare nu are o conotație foarte pozitivă întrucât situația este departe de a fi echilibrată. Dacă, în 2004, PSD era campionul cheltuielilor, în 2008 acest loc a fost luat de PD-L. Mai mult, dacă, în cazul candidaților la funcția de președinte al consiliului județean, a existat un oarecare echilibru, între candidații la funcția de primar au existat dezechilibre majore. În foarte multe cazuri, un candidat a cheltuit aproape cât toți ceilalți competitori la un loc.

Faptul că, în general, nu există o corelație între sumele cheltuite în campanie și numărul de voturi sau câștigarea funcției, reprezintă un factor pozitiv din punct de vedere al calității democrației. În timp ce o campanie puternică poate duce la creșterea notorietății, nu este deloc suficientă pentru a convinge electoratul de viabilitatea candidatului. De altfel, această concluzie este similară cu cea a mai multor articole din mass-media românească, în care se subliniază limitele capacității echipelor de campanie de a îmbunătăți șansele candidaților prin intermediul unor campanii electorale bine puse la punct.

Dincolo de minimele aspecte pozitive legate de creșterea transparenței finanțării campaniei electorale, nenumăratele semnale cu privire la intensificarea activităților de tranzacționare a votului arată faptul că trendul pozitiv înregistrat în raportarea folosirii legale a resurselor ascunde o redirecționare a cheltuielilor de campanie spre mijloace oculte. Cazuri precum cel din Ștefănești, județul Ilfov, unde observatorii APD au sesizat încercări sistematice de tranzacționare a voturilor și de intimidare a electoratului reprezintă o tendință care pare să devină din ce în ce mai prezentă în România. Această situație ar trebui să fie una alarmantă întrucât este mult mai nocivă pentru calitatea democrației decât depășirea cheltuielilor pe mijloace clasice de propagandă electorală. Ce este și mai grav este că din punct de vedere tehnic este mult mai dificilă depistarea unor astfel de practici de către instituțiile abilitate, singura modalitate fiind denunțarea de către cei cărora li se oferă sume de bani sau alte beneficii contra votului.

III. Observarea alegerilor locale din iunie 2008

III. 1 Participarea Asociației Pro Democrația la instruirile președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare

La alegerile pentru Parlamentul European din 25 noiembrie 2007 Asociația Pro Democrația a avut, pentru prima dată în istoria organizației, inițiativa de a sprijini activitatea de organizare a alegerilor din România prin participarea la instruirile președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare.

Și cu ocazia alegerilor locale, Asociația Pro Democrația a transmis către toate Instituțiile Prefectului din țară solicitări pentru a participa la aceste întâlniri cu scopul a puncta diverse aspecte legate de procesul electoral, care să îi sprijine pe aceștia în activitatea pe care trebuie să o deruleze (existența observatorilor interni în secțiile de votare, Hotărâri BEC cu impact asupra activității din ziua alegerilor, metode de fraudare etc.).

Instituțiile Prefectului din București și județele Dâmbovița, Gorj, Bistrița Năsăud, Bacău, Giurgiu, Caraș Severin, Vrancea, Brăila, Neamț, Botoșani, Argeș, Sibiu și Timișoara au răspuns pozitiv solicitării venite din partea Asociației Pro Democrația, în timp ce acelea din Maramureș și Mureș au dat un răspuns negativ, restul nefurnizând niciun răspuns.

În cadrul acestor instruirii, experții Asociației Pro Democrația au punctat chestiuni din experiența acumulată de-a lungul anilor de observări legate de buna desfășurare a procesului electoral. Unele dintre subiectele abordate au fost decizia BEC de interzicere a aparatelor de fotografiat și de filmat în secțiile de votare, reamintirea înlăturării materialelor de propagandă din preajma secțiilor de votare și metode de fraudare la care președinții birourilor electorale ale secțiilor de votare ar trebui să fie atenți în ziua alegerilor pentru a le putea preveni.

Având în vedere participarea la aceste instruirii, Asociația Pro Democrația semnalează următoarele aspecte ce ar putea fi îmbunătățite:

- faptul că modul de desfășurare (numărul de participanți putând ajunge la 300-400) și durata acestora (în general 2-3 ore) au drept consecință transmiterea superficială a informației și neacoperirea unor aspecte importante ale legislației, precum și a aspectelor practice legate de procesul de vot și, mai ales, de activitățile ce urmează după închiderea urnelor;
- faptul că persoanele abilitate pentru susținerea acestor instruirii, de cele mai multe ori, nu își pregătesc un plan de discuții, astfel încât informația este prezentată oarecum haotic și nesistematic;
- faptul că participanții la aceste instruirii le văd mai degrabă ca o povară în plus, decât ca un sprijin în activitatea pe care o vor derula înainte, în timpul și după ziua votării.

Un lucru pozitiv la aceste alegeri, ca de altfel și la alegerile pentru Parlamentul European, a fost publicarea de către Autoritatea Electorală Permanentă și transmiterea către președinții birourilor electorale ale secțiilor de votare din țară a „Ghidului președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare”. Acest material a fost menit să răspundă nevoii de informație privind cadrul legislativ ce reglementează alegerile locale din România, dar și chestiuni practice legate de activitățile dinainte, din ziua și după derularea alegerilor. Acest ghid a fost disponibil și pe website-ul BEC – „Reglementări privind alegerea autorităților administrației publice locale”.

III.2. Perioada de campanie electorală marcată de nereguli

Folosirea resurselor administrative în campania electorală.

Constatând situațiile de folosire abuzivă a resurselor în campania electorală și de implicare a funcționarilor publici sau altor reprezentanți ai instituțiilor publice în sprijinirea unor candidaturi, Asociația Pro Democrația a lansat, pe 12 mai, un comunicat de presă în care a făcut apel la toate autoritățile publice din România pentru respectarea principiului neutralității statului și a instituțiilor sale în contextul campaniei electorale.

Implicarea reprezentanților instituțiilor publice în campania electorală se face de la cel mai înalt nivel, având în vedere că cinci dintre candidații la primăriile municipiilor din România sunt miniștrii: Ludovic Orban, Ministrul Transporturilor candidat la Primăria Capitalei, Borbely Laszlo, Ministrul Lucrărilor Publice candidat la Primăria Târgu-Mureș, Cristian Adomniței, Ministrul Educației candidat la Primăria Iași, Karoly Borbely, Ministrul Informației candidat la Consiliul Județean Hunedoara și Ovidiu Silaghi, Ministrul Comerțului, candidat la Consiliul Județean Satu Mare.

Conform exemplelor prezentate de presa națională, autoritățile locale se folosesc de pozițiile ocupate pentru a continua campania. Pentru a răspunde criticilor aduse de contracandidații lor, primarii în funcție au inaugurat lucrări de anvergură, în perioada campaniei electorale, și în special spre finalul acesteia. Astfel de exemple sunt: inaugurarea unei fântâni muzicale, estimată la 1 milion de dolari, în fața a 8.000 de persoane de către primarul Municipiului Pitești, Tudor Pendiuc și inaugurarea complexului comercial City Mall Park, pe data de 31 mai, cu o zi înainte de ziua alegerilor, în afara perioadei de campanie, înainte de a fi finalizate lucrările, de către primarul Municipiului Constanța, Radu Mazăre.

Un caz flagrant de folosire a resurselor publice în campania electorală a fost sesizat de Clubul Iași al Asociației Pro Democrația, care l-a înregistrat pe viceprimarul în funcție, candidat la funcția de primar, folosind pe toată durata zilei de vot mașina Primăriei Vaslui pentru a se deplasa între secții. Înregistrarea video este disponibilă pe website-ul Asociației Pro Democrația.

Vandalizări, violențe, o campanie mortală

Campania pentru alegerile locale din iunie 2008 a fost puternic marcată de două caracteristici negative: violență și oferirea de mită electorală.

Afișele, bannerele, materialele electorale nu au fost pretexte pentru dezbateri publice, ci pentru violențe: o caravană electorală a fost apărută cu prețul vieții în Mogoșești, județul Dâmbovița, unde un membru PD-L a fost înjunghiat, presa semnalând și în alte localități încăierări electorale în care s-au folosit arme albe.

Afișajul ilegal a continuat să fie un flagel al campaniei, cu afișe lipite în afara spațiilor special amenajate. O altă problemă, vandalizarea panourilor de afișare a fost rezolvată la Timișoara prin angajarea unui personal de pază. În alte județe s-au semnalat cazuri de vandalizare, însă puțini făptași au fost sancționați.

De la violențe de limbaj și imagine la violență fizică

Asociația Pro Democrația trage un semnal de alarmă asupra faptului că violența de limbaj duce la violență fizică. În această campanie electorală au fost înregistrate nu numai numeroase cazuri de violență fizică, dar mai ales violențe de limbaj, atacuri personale și violență la nivel de imagine.

Iată câteva astfel de exemple de astfel de mesaje și acțiuni de natură agresivă:

Afișul candidatei Anca Barbu la Primăria Pitești este doar unul dintre cele care folosesc o simbolistică a imaginii cu caracter violent.

În orașul Năvodari, județul Constanța, mai multe afișe electorale ale unui candidat la primăria acestei localități au fost lipite pe cruci și împrăștiate în cimitir, pe ele fiind scris mesajul: „Asta îți dorim de 1 iunie”.

O altă modalitate de a face campanie negativă, cu tente violente, sunt și jocurile în care contracandidații trebuie „vânați”, aruncați...

În municipiul Constanța au fost distribuite pliante împotriva candidatului PSD la președinția Consiliului Județean, Nicușor Constantinescu.

Povestea porcului

Episodul 1

Țăsește în 5 secunde cele 7 diferențe dintre aceste două personaje

Răspunsul pe verso

Tipul acesta de campanie are drept rezultat chestiuni mult mai grave, ajungându-se la persoane decedate, focuri de armă și bunuri incendiate.

Asociația Pro Democrația face în cele ce urmează un foarte mic „inventar” al acestor cazuri de violență care au ajuns în atenția mass-media, pentru a semnala tipurile de violență care au loc dar și pentru a trage de asemenea un semnal de alarmă asupra faptului că sunt doar câteva, și că acest fenomen are loc la nivelul întregii țări.

- În județul Dâmbovița, un membru al unui partid a fost ucis în comuna Dragomirești, într-o dispută cu un simpatizant al altui partid;
- În comuna Iepurești, județul Ilfov, unul dintre candidații la această primărie și-a pierdut un ochi în urma unei altercații cu oamenii contracandidatului său;

- În localitatea Reghin, județul Mureș, automobilul unui candidat a fost incendiat în toiu noapții în fața casei sale;
- În comuna Vidra, județul Ilfov, un simpatizant de 24 ani a fost bătut cu brutalitate de membrii unui alt partid, iar în timpul altercației a fost tras și un foc de armă;
- În București, zidurile exterioare ale sediului central al PNȚ-CD au fost vandalizate de către, aparent, echipa de campanie a unui alt partid;
- În localitatea Todirești, județul Vaslui, s-a iscat un scandal cu între doi candidați legat de amplasarea unor bannere electorale;
- În localitatea Hoceni, județul Vaslui, există plângeri conform cărora șeful de post mergea pe la casele oamenilor și îi amenința că vor avea probleme „dacă nu votează cum trebuie”;
- În localitatea Rădăuți, județul Suceava, unul dintre candidații la primărie (deputat) este cercetat de Poliție în legătură avariarea autoturismului unui contracandidat;
- În orașul Flămânzi, județul Botoșani, liderul unui partid afirma că fiul acestuia, în vârstă de 13 ani ar fi fost agresat de fiul liderului unui alt partid, în vârstă de 23 ani;
- În comuna Fântâna Mare, județul Suceava, două grupuri de simpatizanți de la partide diferite au ajuns la bătaie cu cuțite pe tema amplasării unor bannere electorale;

Mandat de primar câștigat cu pumnul în România anului 2008

În seara de 15 iunie a.c. în comuna Slatina, județul Suceava, un observator al Asociației Pro Democrația care păresea secția de votare după încheierea numărării voturilor precum și tatăl acestuia au fost agresați fizic de două grupuri de persoane, la doar câțiva metri de două mașini de Poliție. Printre persoanele care au recurs la un astfel de comportament, victimele l-au identificat pe fiul Primarului reales în funcție.

În această comună, la turul I al alegerilor locale i-a fost interzisă aceluiași observator APD prezența în secția de votare, pe motiv că în acreditare nu era menționată secția unde are dreptul să observe, ceea ce se constituie într-o încălcare a legislației electorale. În turul II presiunile au continuat, observatorii APD în secția din comuna respectivă fiind supuși presiunilor în vederea părăsirii secției chiar de către primarul în funcție, Ilie Gherman.

III.3. Reacția instituțiilor statului la neregulile semnalate

Premieră în România, un președinte de birou electoral comunal a fost arestat preventiv pentru fraudă

Președintele Biroului Electoral Comunal Ulmu, din județul Brăilă, a fost arestat preventiv, pe 7 iunie, fiind acuzat că ar fi modificat procesele verbale cu rezultatele votului din 1 iunie în favoarea unuia dintre candidații la primărie.

Ancheta în acest caz a început după ce candidatul liberal la primăria Ulmu, a depus o plângere la Parchetul de pe lângă Judecătoria Făurei împotriva președintelui BEC din Ulmu, susținând că acesta a modificat procesele-verbale în defavoarea sa.

Președintele BEC Ulmu a fost încarcerat în arestul Inspectoratului de Poliție al Județului Brăilă, a făcut recurs, iar acum este judecat în stare de libertate.

Din cauza lacunelor legislative, deși există suspiciuni că rezultatele alegerilor din comuna Ulmu au fost grav viciate, nici BEJ Brăila, nici Biroul Electoral Central nu au putut declara anularea alegerilor în această localitate.

Dosare penale și contravenții

În județul **Sibiu** au fost înregistrate în sâmbăta și duminica primului tur al alegerilor locale, și se află în lucru, nouă dosare de infracțiuni și o contravenție. Obiectul infracțiunilor l-a constituit oferirea de bani sau produse în scopul determinării alegătorului de a vota un anumit candidat, iar contravenția a fost aplicată pentru continuarea campaniei electorale în afara perioadei permise de lege.

În afară de acestea, în perioada de la începutul campaniei electorale și până în sâmbăta alegerilor, au mai fost înregistrate alte opt infracțiuni pentru care s-au întocmit dosare penale, șapte pentru oferirea de bani sau produse pentru influențarea votului, și unul pentru lovire. S-au acordat de asemenea șapte amenzi contravenționale pentru încălcarea legii electorale, cele mai multe făcând referire la amplasarea materialelor electorale în locuri nepermise.

În județul **Buzău**, satul Căldărăști, Poliția orașului Pogoanele face cercetări în cazul dosarului penal întocmit pentru acordarea sumei de 50 lei de către membrul unui partid pentru a determina alegătorii să voteze candidatul partidului respectiv.

Au mai fost deschise dosare penale și în județul **Vâlcea**: în satul Drăgășani, pentru o minoră care a votat pe lista suplimentară și pentru o persoană care a încercat să voteze cu actul de identitate al unei alte persoane; în localitatea Ștefănești, pentru un bărbat care împărțea saci cu târâte oamenilor pentru a-i determina să voteze cu un anumit candidat.

În județul **Dolj**, în campania electorală și în ziua primului tur de scrutin, au fost întocmite 15 dosare penale pentru fapte sesizate de cetățeni sau partide politice, iar în campania pentru turul al doilea, trei astfel de dosare. În această perioadă au fost aplicate 15 contravenții, în valoare de 3.800 lei.

În județul **Buzău**, localitatea Vâlcelele, o tânără de 25 de ani, barman la un local din comună a fost sancționată contravențional pentru că vândut băuturi alcoolice, având în vedere că stabilimentul respectiv se afla în apropierea secției de votare.

În județul **Brăila**, localitatea Viziru a fost întocmit dosar penal pe numele primarului după ce a fost observat dând unui alegător 100 lei.

IV Observarea procesului electoral

Ca în cazul fiecărui tur de scrutin de după alegerile locale din 2000, APD a ales să își concentreze activitatea de monitorizare a alegerilor mai ales în mediul rural. Acest lucru a avut la bază miza foarte mare reprezentată de accesarea fondurilor direcționate către mediul rural și de importanței unei conduceri profesioniste la nivel local. Cazul cel mai vizibil din punct de vedere al escaladării situației este cel de la Ștefănești, județul Ilfov, unde observatorii APD au sesizat încercări sistematice de tranzacționare a voturilor și de intimidare a electoratului. Trebuie menționat faptul că Ștefănești nu este primul caz de anulare a alegerilor, alte două astfel de cazuri fiind înregistrate și la alegerile locale din anul 2000 și 2004, în Chirpăr (județul Sibiu), respectiv Costinești (județul Constanța). Din păcate, „fenomenul Ștefănești” este emblematic pentru situații similare petrecute în numeroase localități din zonele limitrofe marilor orașe în plin avânt al dezvoltării economice, consecință a mizei extrem de importante a accesului la resurse.

Și de această dată, APD a încercat să acopere un număr cât mai mare de secții de votare, prin folosirea, la nivelul fiecărui județ monitorizat, a echipelor mobile de observatori. Astfel Asociația a urmărit să ofere o imagine cât mai fidelă a problemelor înregistrate în țară în ziua alegerilor.

IV.1. Observarea celor două tururi de scrutin

Turul I de scrutin

Observarea procesului electoral din data de 1 iunie s-a realizat cu ajutorul a 1.763 de observatori APD prezenți, cu precădere, în mediul rural din următoarele 25 de județe: Arad, Bacău, Bihor, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Brașov, Brăila, Caraș-Severin, Cluj, Constanța, Dolj, Galați, Hunedoara, Iași, Ilfov, Neamț, Olt, Prahova, Satu Mare, Sibiu, Suceava, Timiș, Tulcea, Vâlcea și Vrancea, dar și în municipiul București. Totodată, APD a beneficiat de sprijinul a 4 observatori internaționali acreditați prin rețeaua European Network of Election Monitoring Organizations, al cărei secretariat îl asigură organizația. Asociația Pro Democrația a putut informa, în mod constant, opinia publică cu privire la felul în care s-a desfășurat procesul electoral pentru alegerea autorităților administrației publice locale.

Turul II de scrutin

La turul II, organizat duminică, 15 iunie, Asociația Pro Democrația a observat alegerile cu ajutorul a 1.117 de observatori care au acționat în mediul rural din următoarele 23 de județe: Arad, Bacău, Bihor, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Brașov, Brăila, Caraș-Severin, Constanta, Galați, Hunedoara, Iași, Ilfov, Neamț, Olt, Prahova, Satu Mare, Sibiu, Suceava, Timiș, Tulcea, Vâlcea și Vrancea precum și în municipiul București. De asemenea, APD a beneficiat de sprijinul celor 4 observatori internaționali acreditați prin rețeaua European Network of Election Monitoring Organizations, al cărei secretariat îl asigura APD.

IV.2 Concluziile observării modului de desfășurare a celor două tururi de scrutin

Concluziile rezultate în urma procesului de observare a alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale indică probleme similare celor din cadrul scrutinelor precedente. Trebuie adăugat că, pe lângă încălcări ale legii cunoscute de la scrutinele anterioare, cu ocazia desfășurării acestui proces electoral atât vidul legislativ, cât și legislația electorală neunitară au făcut permisivă fraudarea rezultatelor alegerilor.

Asociația Pro Democrația atrage atenția asupra faptului că, în plus față de neregulile semnalate de către observatorii proprii, care vizează grave încălcări ale legii sau probleme organizatorice al căror efect direct este îngreunarea procesului de votare, au fost semnalate foarte multe situații a căror apariție este favorizată de lipsa unor reglementări clare în domeniu. Din această categorie, pot fi amintite cazurile în care o mare parte a populației dintr-o localitate este mutată în alta primind viză de flotant, transportarea alegătorilor la secțiile de votare în grupuri organizate, însoțirea în cabina de vot a alegătorilor care pretind că nu pot vota de către persoane desemnate dinainte sau chiar candidați, trimiterea urnei mobile la diverse adrese doar pe baza unor solicitări tip etc.

IV.2.1 Probleme organizatorice

Nereguli cu listele electorale

Modul în care a fost organizat procesul de votare a făcut subiectul unor sesizări primite încă de la deschiderea secțiilor de votare. Aceste probleme, fără a constitui neapărat încălcări ale legii, sunt de natură să îngreuneze votarea prin favorizarea aglomerării secțiilor de votare, crearea unor sincope în activitatea birourilor electorale ale secțiilor de votare și a posibilităților de fraudă:

- județul Tulcea (circumscripția 37), în localitatea Malcoci, secția 1: 90 de alegători nu s-au regăsit pe listele permanente, în locul lor fiind trecuți alți 90 de alegători din localitatea Nufăru;
- județul Ilfov, satul Buriăș: mai mulți cetățeni au votat în acest sat, deși nu erau domiciliați sau rezidenți.

Ștampile și buletine de vot dispărute din secțiile de votare

Situațiile de dispariție a inventarului necesar desfășurării zilei de vot fac dovada neatenției cu care membrii secțiilor de votare își abordează propria activitate, dar alimentează și suspiciunile de fraudă. Implicațiile dispariției unei ștampile „votat” sunt destul de clare, având în vedere miza reprezentată de un proces electoral. Aceste ștampile pot fi folosite pentru ștampilarea unor buletine de vot care vor fi introduse în urne pentru a fi numărate după închiderea secției de votare.

Cazuri în care ștampile de vot au dispărut și au fost inițiate anchete de către Poliție, iar votul a fost suspendat ne-au fost semnalate în județul Brăila, localitatea Brăila, secțiile 20 și 72, precum și în județul Vrancea, localitatea Bîrsești, secția 9 și localitatea Dumitrești, secția 1.

O altă situație semnalată în câteva zone ale țării atât de către observatorii APD, cât și de către mass-media, este dispariția buletinelor de vot. Astfel, peste 1.000 de buletine de vot de la Lupeni și Petrila au dispărut, în data de 30 mai. Deși predarea buletinelor s-a făcut conform legii, în prezența unei comisii a Instituției Prefectului județului Hunedoara, formată din cinci membri și președinții secțiilor de votare, secretarul primăriilor și polițiștii, la turul I de scrutin, la Lupeni lipseau 1.000 de buletine de vot pentru președintele Consiliului Județean, iar la Petrila lipseau 250 de buletine de vot pentru Consiliul Local.

Astfel de cazuri s-au semnalat și în județul Bihor, unde au fost declarate lipsă 19 buletine de vot, 9 la secția de votare din centrul comunei Cefa și 10 la secția din Auseu, precum și în județul Arad. Nici municipiul București nu a evitat această situație, în seara zilei de 15 iunie, Biroul Electoral Municipal a anunțat că peste 30.000 de buletine de vot nu au ajuns la secțiile de votare din București.

Urna de vot este deteriorată (desfăcută în anumite porțiuni)

Deși nu a fost întâlnită în foarte multe cazuri, această situație poate genera suspiciuni asupra modului de desfășurare a votării. O urnă deteriorată nu poate asigura corectitudinea procesului electoral, permițând introducerea sau scoaterea din urnă a unor buletine de vot. Astfel de cazuri nu fac decât să îngreuneze procesul electoral punând sub semnul întrebării corectitudinea acestuia:

- județul Bihor, localitatea Salonta, secția 7: urna de votare a fost deteriorată, fără ca buletinele de vot să fi fost împrăștiate;
- județul Vrancea, localitatea Herăstrău, secția 2: s-a semnalat calitatea proastă a urnelor, confecționate din carton acoperit cu pânză, de dimensiune mică, fiind deja pline de la ora 16.00.

O altă serie de nereguli organizatorice au ca subiect diverse aspecte ale procesului electoral, de natură să îngreuneze sau, în unele cazuri, chiar să stopeze exercitarea dreptului de vot. Astfel, au fost semnalate probleme legate de:

Probleme la organizarea operațiunilor de votare

- județul Bacău, localitatea Onești, secția 10: votul a început la ora 7:30 deoarece buletinele de vot nu erau șampilate cu ștampila de control a secției de votare;
- județul Vrancea, localitatea Focșani, secția 41: i s-a acordat unui alegător permisiunea de a vota la ora 6.44, încălcându-se articolul 81 din Legea 67/2004;
- județul Vrancea, localitatea Șuraia, secția 3: cabinele de vot nu asigurau secretul votului, perdeaua fiind transparentă;
- județul Dolj, localitatea Bechet, secția 3: procesul de votare a fost suspendat deoarece s-au terminat buletinele de vot pentru funcția de primar;
- județul Sibiu, localitatea Rășinari - au fost încurcate buletinele de vot aduse la secția de votare, fiind aduse buletine de vot pentru Consiliul Local din localitatea Șelimbăr;
- județul Timiș, localitatea Remetea Mare, secția 76: nu exista urnă mobilă.

Componența birourilor electorale ale secțiilor de votare

- județul Brașov, localitatea Bran, secția 1: biroul electoral al secției de votare este format din 4 reprezentanți ai partidelor (PD-L, PC, PNL, PNG) și 2 cetățeni numiți pe baza deciziei Biroului Electoral de Circumscripție Bran (15), formând o comisie tehnică și realizând toate operațiunile de votare;
- județul Brașov, localitatea Poiana Mărului, secția 1: în comisia de votare se aflau 2 persoane acreditate din partea PD-L.

Implicarea persoanelor neautorizate în procesul electoral în secția de votare

- județul Ilfov, localitatea 1 Decembrie, secția 1: observatorul FADO participă activ la organizarea procesului de vot în secția de votare;
- județul Ilfov, localitatea Vidra, secția 2: în secție existau persoane cu ecuson de observatori care susțineau că sunt observatori din partea partidelor politice;
- județul Brăila, localitatea Bordei Verde, secția 1, și localitatea Gabrielescu secția 2: în secțiile de votare staționau persoane care susțineau că erau trimise de către primarul în exercițiu;
- județul Ilfov, localitatea Dărăști, secția 2: observatori din partea Milenium for Human Rights interveneau activ în organizarea activității din secția de votare, inclusiv însoțind alegătorii în cabina de vot; Observatorii APD au depus sesizare către BESV (Anexa 12) pentru reglementarea situației.
- Județul Ilfov, localitatea Buriaș, comuna Periș: observatorii Millennium for Human Rights spuneau cetățenilor care locuiesc în altă localitate că pot vota pe listele suplimentare.

Activitatea membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare

- județul Ilfov, sat Căldăraru, comuna Cernica, secția 2: președintele a înmănat un buletin de vot alegătorului fără să verifice dacă alegătorul se regăsește pe lista permanentă, apoi a întrebat alegătorul ce partid a votat pentru a anula votul pentru partidul respectiv după închiderea secției de votare;

- județul Brăila, localitatea Brăila, secția 59: trei buletine de vot cu ștampila de control a secției de votare au dispărut, fiind găsite într-o cabină de vot, după 40 de minute;
- județul Dolj, localitatea Sopot - Belot, secția 3: alegători care au votat în afara cabinei de vot;
- județul Galați, localitatea Galați, secția 115: o doamnă din Galați a remarcat, dorind să voteze la secția de votare la care era arondată, că pe lista electorală semnase altcineva în locul ei;
- județul Vrancea, localitatea Dumitrești, secția 1: președinta BESV a refuzat să ștampileze cu ștampila de control toate buletinele de vot. La primul tur de scrutin, în secția respectiva s-au găsit în urne numeroase buletine fără ștampila de control, ceea ce a dus la anularea lor;
- județul Vrancea, localitatea Dumitrești secția 1 și localitatea Focșani, secția 13: nu erau afișate listele electorale pentru a putea fi consultate de cetățeni. Președintele biroului electoral al secției de votare nr. 13 a afirmat că nu este obligat să o facă, invocând Hotărârea BEC nr. 107;
- localitatea Dumitrești, secția 1: absența copiilor listelor electorale permanente, pe motiv că nu au fost primite de la Primărie, ceea ce a făcut posibil ca unii alegători să-și exercite dreptul de vot în mai multe secții;
- județul Bacău, localitatea Bacău, secția 59: la o distanță de aproximativ 50 de metri de secția de votare se comercializau băuturi alcoolice;
- Municipiul București, secțiile 1110, 1017 și 1016: membrii BESV au numerotat buletinele de vot înainte de a le înmâna alegătorilor. Observatorul APD a făcut sesizare scrisă către BESV, în urma căreia s-a încetat numerotarea buletinelor;
- județul Brăila, localitatea Bordei Verde, secția 2: persoane din partea partidelor reprezentate în biroul electoral al secției de votare erau acreditate din partea Biroului Electoral de Circumscripție și staționau în secția de votare;
- județul Constanța, localitatea Oltina, secția 3: ștampila de control aplicată pe 145 de buletine era vizibilă în interiorul buletinului în conturul patrulaterului unui candidat. Aceeași situație a fost valabilă și pentru secția 16 din Năvodari, în cazul buletinului afișat la intrarea în secția de votare;
- județul Ilfov, localitatea Petrăchioaia, secția 1: președintele BESV nu a permis persoanelor bătrâne, care nu vedeau bine sau care nu știau să citească și care ar fi avut nevoie de asistență, să aibă însoțitori în cabina de vot;
- județul Ilfov, localitatea Sintești, secția 7: un membru al BESV a interzis alegătorilor care, din motive temeinice, nu puteau vota singuri, să își aleagă liber un însoțitor.
- județul Cluj, localitatea Cluj-Napoca, secția 111: una dintre urnele de vot era deja sigilată la ora 05.50 când observatorul APD a ajuns în secție.

Pregătirea necorespunzătoare a secțiilor de votare

- județul Bihor, localitatea Sînmartin, secția 7: secția de votare nu corespundea numărului de alegători arondați. Pe raza satului Sînmartin pe listele permanente sunt peste 2.800 de persoane. Legea prevede o secție de votare pentru 500 – 2.000 de cetățeni cu drept de vot;
- județul Brăila, localitatea Brăila, secția 18: spațiul destinat secției de votare era inadecvat pentru buna desfășurare a procesului electoral (cameră mică, neluminată, fără mobilier adecvat), iar pe lista permanentă erau trecuți 1.733 de alegători;
- județul Ilfov, localitățile Ștefănești și Sintești: la turul I de scrutin au fost amenajate un număr insuficient de secții de votare pentru totalul populației. Situația a favorizat apariția aglomerației în secții, crearea de busculade și suspiciuni privind corectitudinea votului. Conflicttele apărute au determinat anularea alegerilor.

IV.2.2 Încălări ale legislației electorale

Existența unor mijloace de propagandă electorală în imediata apropiere a secțiilor de votare

Una dintre situațiile cel mai des semnalate de către observatorii APD se referă la continuarea propagandei electorale în ziua alegerilor. Prezența materialelor electorale în apropierea secțiilor de votare a devenit o obișnuință pentru alegător, iar legislația ambiguă nu permite luarea vreunei măsuri pentru ameliorarea situației.

Deși reglementările legale prevăd că încheierea campaniei electorale are loc cu 24 de ore înainte de data alegerilor, nu se specifică clar cine este responsabil pentru înlăturarea materialelor de campanie electorală pentru îndeplinirea cerințelor legale. În acest context, APD a înaintat către BEC o sesizare (Anexa 13), considerând că încheierea campaniei electorale, manifestată prin interzicerea inclusiv a afișării materialelor electorale face parte din condițiile esențiale pentru buna desfășurare a alegerilor. APD a solicitat emiterea unei hotărâri explicite prin care președintele BESV, în ajunul zilei alegerilor, în aria determinată de cei 500 de metri din jurul secției de votare în care i se extind puterile, să dispună înlăturarea tuturor afișelor și materialelor electorale.

Răspunsul BEC (Anexa 14) menționează că președintele BESV este obligat să ia măsurile necesare pentru buna desfășurare a procesului electoral, fără a clarifica, însă, aspectele legate de înlăturarea materialelor de propaganda electorală.

De asemenea, nici situația campaniei electorale outdoor nu este reglementată din acest punct de vedere, deoarece s-a creat situația ca, în data de 1 iunie, după încheierea campaniei electorale pentru turul I de scrutin, localitățile să fie totuși împânzite de publicitate electorală outdoor, contrar prevederilor legii. În acest sens, APD a depus o solicitare la Autoritatea Electorală Permanentă (Anexa 15), al cărei răspuns specifica faptul că menținerea materialului de campanie nu se constituie în contravenție (Anexa 16). Astfel, mulți președinți de BESV s-au prevalat de lipsa unor specificații clare, pentru a nu dispune înlăturarea materialelor de propagandă electorală de pe raza de 500 de metri prevăzută de lege:

- județul Brăila, localitatea Brăila, secția 94: existau panouri cu afișe electorale la 20 de metri de secția de votare;
- județul Brăila, localitatea Chișcani, secția 1: existau afișe electorale pe gardul și pereții școlii în care se afla secția de votare;
- în județul Vrancea, localitatea Mărășești-Modruzeni, secția 2: existau bannere ale PSD la 3 metri de secție. În semn de protest, un microbuz cu însemnele electorale ale PD-L a fost staționat în fața secției de votare; în cazul aceleiași secții, se distribuiau materiale de propagandă electorală în perimetrul și incinta secției de votare;
- județul Constanța, localitatea Năvodari, secția 3: propagandă electorală lângă gardul școlii în care erau amenajate secțiile de votare;

Împiedicare a observatorilor să intre în secțiile de votare sau să își desfășoare activitatea

Deși activitatea APD de observare a alegerilor are o vechime de 18 ani, slaba cunoaștere a legii de către unii dintre președinții BESV a generat numeroase situații în care observatorii APD nu li s-a permis accesul în secția de votare sau să își desfășoare corespunzător activitatea. Pe motiv că acreditarea trebuie prezentată în original, trebuie ștampilată și de către Biroul Electoral de circumscripție sau de către Clubul APD din partea căruia este observatorul (contrar Hotărârii

BEC nr. 10, Anexa 17) mulți dintre observatorii APD nu au putut intra în secțiile de votare la prima oră. Această situație a fost semnalată în următoarele cazuri:

- județul Olt, localitatea Corabia, secția 3: nu a fost permisă intrarea observatorului APD în secția de votare. Situația s-a rezolvat prin intervenția reprezentantului APD din județ;
- județul Olt, localitatea Caracal, secția 10: un membru al BESV a protestat cu privire la prezența în secție a observatorului APD;
- județul Dolj, localitatea Sopot - Belot, secția 3: observatorul APD nu a fost lăsat să asiste la deschiderea secției;
- județul Bacău, localitatea Ocheni, comuna Huruiești: observatorul APD nu i-a fost permis să intre în secția de votare, solicitându-i-se acreditarea în original;
- județul Galați, localitatea Tecuci, secția 13: observatorul APD i s-a refuzat accesul în secția de votare, motivându-se că acreditarea eliberată de către BEJ nu era vizată și de Biroul Electoral de Circumscripție Tecuci.
- județul Bihor, localitatea Oradea, secția 92: președintele BESV nu a permis observatorului APD să intre în secția de votare, refuzând chiar și să consulte acreditarea acestuia;
- județul Bacău, localitatea Furloaia, comuna Huruiești: observatorul nu a fost primit în secția de votare fără ștampila Clubului APD pe acreditare;
- județul Vrancea, localitatea Herăstrău, secția 2: președintele BESV a refuzat să înregistreze sesizările observatorului APD;
- județul Timiș, localitatea Ghiroda, Giarmata Vii, secția 45: observatorului APD îi este impusă o așezare în sala secției de votare astfel încât să nu poată observa în bune condiții procesul de votare;
- județul Tulcea, localitatea Jurilovca, secțiile 2 și 4: nu s-a permis accesul observatorilor APD în secții, deoarece nu li s-a recunoscut validitatea acreditării de la turul I al alegerilor;
- județul Constanța, localitatea Năvodari, secția 16: observatorul APD a fost amenințat că nu i se va mai permite intrarea în secție în cazul în care iese din secție. Președintele BESV a agresat verbal observatorul APD.
- județul Vrancea, localitatea Dumitrești, secția 1: membrii BESV nu au lăsat observatorul să se apropie de locul unde se află aceștia pe motiv că îi deranjează. Președinta BESV a acceptat cu greu să înregistreze sesizările și a încercat să îi rețină observatorului acreditarea;
- județul Brașov, localitatea Târlungeni, secția 1: președinta BESV a interzis observatorului APD să însoțească urna mobilă. Din punctul de vedere al președintei BESV, acreditarea era valabilă doar în secție. Clubul APD Brașov a adresat o solicitare BEJ Brașov, iar răspunsul BEJ a obligat președintele BESV să dispună întoarcerea urnei mobile în secția de votare (Anexa 18). Și în cazul secției 8 din aceeași localitate. Clubul APD Brașov a depus sesizare la BEJ din cauza faptului că președintele BESV a permis primarului în funcție și candidat pentru un nou mandat să își noteze datele personale ale observatorului înscrise în acreditarea acestuia. În plus, acesta a interzis observatorului însoțirea urnei mobile (Anexa 19).

Încercări de influențare a alegătorilor în legătură cu opțiunea de vot pe care urmează să și-o exprime, în perimetrul secției de votare

Aceasta este una dintre cele mai grave sesizări primite de către APD de la observatorii săi. Gravitatea acestui tip de activitate rezidă atât în violarea dreptului constituțional al cetățeanului de a-și exprima votul în mod liber și secret, cât și aceea a reglementărilor Legii nr. 67/2004 privind încetarea campaniei electorale cu 24 de ore înaintea zilei alegerilor, respectiv 48 de ore în cazul mass-media audio-vizuală. Încercările de influențare a opțiunilor alegătorilor sunt cu atât mai grave cu cât au fost înregistrate chiar și în incinta secțiilor de votare și au fost făcute inclusiv de către membri sau președinți ai BESV:

- județul Vrancea, localitatea Milcovul, secția 2: persoane care fac propagandă electorală în fața secției de vot;

- județul Ilfov, localitatea Cornetu, secția 1: persoane care staționează în preajma secțiilor de votare și însoțesc cetățenii în cabinetele de vot. În cazul secției 1, unul dintre candidații prezenți în secție indică alegătorilor pe cine să solicite pentru a-i însoți în cabina de vot;
- județul Hunedoara, localitatea Lupeni, secția 5: reprezentanții PSD vorbeau cu alegătorii, cu intenția de a le influența opțiunea de vot;
- județul Brăila, localitatea Viziru, secția 1: o persoană din partea primăriei îndruma cetățenii către cabina de vot;
- județul Neamț, localitățile Grințești și Bicaz: membrii BESV le spun alegătorilor cu cine să voteze; localitatea Petricani: au existat situații în care alegătorilor li s-a indicat pe fereastră, când se aflau în cabina de vot, pe cine să voteze;
- județul Suceava, localitatea Slatina, secția 1: locțiitorul președintelui BESV le indica alegătorilor cum să voteze, a însoțit în cabina de vot alegătorii care solicitau să fie însoțiți și a votat în locul acestora;
- județul Brăila, localitatea Viziru, secția 1: un candidat a fost prins dând bani alegătorilor. Cazul a fost preluat de poliția Însurăței.

Doi sau mai mulți alegători intră în același timp în aceeași cabina de vot

Conform Legii nr. 67/2004, alegătorii votează separat, în cabine închise, aplicând ștampila cu mențiunea „VOTAT” în patruleterul care cuprinde lista de candidați sau numele candidatului pe care îl votează. De asemenea, prezența oricărei persoane în cabinetele de vot, în afara celei care votează, este interzisă. Alegătorul care, din motive temeinice, constatate de președintele BESV, nu poate să voteze singur are dreptul să cheme în cabina de votare, în scopul de a-l ajuta, un însoțitor ales de el. Persoanele care candidează în circumscripția în a cărei rază teritorială se află secția de votare respectivă nu pot însoți alte persoane în cabina de votare.

În ciuda acestor prevederi explicite ale legii, votul la alegerile locale din 1 și 15 iunie pare să fi contribuit la apariția unei noi ocupații electorale, aceea de „însoțitor de profesie” care, prin activitatea pe care o desfășoară, depășește limitele legislației electorale. Acest fenomen este, pentru Asociația Pro Democrația, un indicator al tentativelor de fraudare a alegerilor prin intermediul metodei „cămașa albastră” (alegătorul se declară incapabil să se concentreze asupra votului și cere asistență unei alte persoane - cel în „cămașa albastră” de exemplu):

- județul Neamț, localitatea Târgu Neamț, secția 10: au intrat câte doi alegători în cabina de vot;
- județul Olt, localitatea Ștefan cel Mare - se permite accesul mai multor persoane în aceeași cabină de vot în mod nejustificat;
- județul Vrancea, localitatea Găgești, secția 1, localitatea Golești, secția 1: se permite intrarea a câte două persoane în cabina de vot;
- județul Cluj, localitatea Bontida, secția 1: intră mai multe persoane în cabina de vot;
- județul Vrancea, localitatea Răstoaca, secția 1: primarul din localitate, candidat la funcția de primar, a însoțit în cabina de vot diverse persoane care susțineau că nu pot vota singure;
- județul Bihor, localitatea Rieni, secția 2: aceleași persoane intră repetat însoțite în cabinetele de vot;
- județul Tulcea, localitatea Văcăreni: alegători care se prezintă la vot pretind că sunt nevăzători, nu prezintă adeverință medicală și intră în cabina de vot însoțiți de către candidați;
- județul Dolj, localitatea Sopot-Belot, secția 3: persoane care însoțesc în cabină alegători ce au nevoie de ajutor de mai multe ori.

Alegători care votează cu mai multe buletine de vot decât cele la care aveau dreptul

Această situație a fost generată de către membrii BESV, care au înmănat alegătorilor mai multe buletine de vot decât erau prevăzute legal. În alte cazuri, această situație a fost sesizată doar după numărarea voturilor, în momentul în care cheile proceselor verbale nu s-au putut închide:

- județul Vrancea, localitatea Răstoaca, secția 1: a fost dat un buletin de vot în plus unei persoane, aceasta introducându-l în urnă;
- județul Tulcea, localitatea Sfântu Gheorghe, secția 1: unei persoane i-au fost înmânate mai multe buletine de vot;
- județul Brașov, localitatea Prejmer, secția 1: un alegător a primit două buletine de vot pentru alegerea primarului;
- județul Prahova, localitatea Ploiești, secția 153: un alegător a primit cinci buletine de vot și, ca urmare a sesizării făcute de către un reprezentant al PD-L, membru al BESV, președintele a încercat să îl evacueze;
- județul Timiș, localitatea Criciova, secția 32: în două rânduri, s-au înmânat alegătorilor câte două buletine de vot pentru alegerea primarului;
- județul Vrancea, localitatea Măicănești, secția 1: întreruperea procesului de votare pentru că asupra unui alegător au fost descoperite mai multe buletine de vot. În plus, alegătorul nu prezentase actul de identitate.
- București, sector 6, secția 1135: s-au înmânat 7 buletine de vot pentru primar unui alegător.

Persoane cărora nu li se permite să voteze deși au dreptul și persoane care votează deși nu au acest drept

Acest tip de problemă a fost cauzat mai ales de către necunoașterea sau neînțelegerea prevederilor legale de către președinții și membrii BESV. Astfel, persoane care aveau drept de vot în respectiva secție au făcut dovada domiciliului și a faptului că nu au votat în altă parte, nu au putut vota, iar persoane al căror domiciliu nu era arondat secției de votare respective au putut vota:

- județul Timiș, localitatea Ghiroda, secția 1: nu li se permite să voteze cetățenilor al căror domiciliu permanent a fost stabilit cu mai puțin de 3 luni înainte de alegeri;
- județul Timiș, localitatea Timișoara, secția 110: 80 de persoane (studenți în Timișoara) au votat pe lista suplimentară, cu toate că nu domiciliau pe niciuna dintre străzile arondate secției. Președinta BESV le-a permis să voteze la acea secție în baza argumentului că „sunt din zonă”. Între timp s-au primit instrucțiuni de la BEJ Timiș ca studenții din afara Timișoarei cazați în complexul studentesc să fie îndrumați către o altă secție de votare;
- județul Dolj, localitatea Bechet, secția 2: un alegător în vârstă, bolnav, însoțit de o rudă, nu a fost lăsat să voteze, președintele BESV, luându-i buletinele de vot din mână;
- județul Galați, localitatea Galați, secția 1: unui cetățean care nu avea drept de vot i s-au dat buletine de vot;
- județul Brașov, localitatea Moeciu de Sus, secția 2: în baza unei dispoziții a primarului a fost întocmită o listă suplimentară în care au fost înscrși 137 de cetățeni care figurează în lista permanentă de la secția 1 din aceeași localitate. Astfel, 137 de cetățeni cu drept de vot au figurat simultan în două liste electorale. APD a transmis o sesizare către BEJ Brașov cu privire la încălcarea hotărârii BEC 110 din 28.05.2008, prin care se interzice întocmirea de liste suplimentare în cazul în care cetățenii se află înscrși pe o listă permanentă (Anexa 20)
- județul Vrancea, localitatea Cotești, secția 2: încălcarea de către BESV a dispozițiilor art. 82 (1) din Legea 67/2004 prin permisiunea acordată alegătorilor arondați altor secții de votare de a vota în această secție.

Alegătorul se legitimează cu alt document de identitate decât cele prevăzute de lege

Prevederile legii referitoare la documentele în baza cărora pot vota cetățenii români enumeră posibilitățile existente: cartea de identitate, cartea de identitate provizorie, buletinul de identitate, pașaportul diplomatic, pașaportul de serviciu, carnetul de serviciu militar. Cu toate acestea, au existat secții de votare unde s-a votat în baza cărții de alegător:

- județul Brașov, localitatea Sâmpetru, secția 1 - șase persoane au votat pe baza cărții de alegător. Cărțile de alegător au fost reținute pentru a fi înapoiate după ce vor veni cu CI/BI;
- județul Timiș, localitatea Sacosul Turcesc, sat Stamura Romană, secția 77: s-a permis votul pe baza cărții de alegător;
- București, sector 1, secția 1140: Premierul României, Călin Popescu Tăriceanu, votează pe baza cărții de alegător (contrar prevederilor art. 126 al Legii 67/2004). În acest caz, APD a depus o sesizare la BEC 6 (Anexa 21) solicitând aplicarea sancțiunilor prevăzute de lege, însă, nu s-a primit niciun răspuns.

Nerespectarea prevederilor privind interzicerea mijloacelor de luat imagini în cabina de vot

Conform Hotărârii BEC numărul 83 (Anexa 7), alegătorii nu aveau voie să intre în cabina de vot cu aparate de înregistrat sau fotografiat. În acest sens, membrii BESV aveau obligația de a informa cetățenii asupra acestui aspect, prin afișarea fie a Hotărârii BEC, fie a unui anunț referitor la această interdicție:

- județul Vrancea, localitatea Vânători, secția 1: nu este afișată Hotărârea BEC privind interzicerea accesului în cabină cu mijloace de înregistrare imagini;
- județul Brașov, localitatea Teliu, secția 1: un alegător a intrat cu telefon mobil cu camera foto și a încercat să pozeze buletinul de vot;
- județul Hunedoara, localitatea Lupeni, secția 16: un cetățean a fost surprins în timp ce folosea în cabină un aparat de fotografiat;
- județul Timiș, localitatea Criciova, sat Jdioara, secția 32: două persoane au fost surprinse fotografiindu-și voturile cu telefonul mobil;
- județul Vrancea, localitatea Focșani, secția 41: neafișarea Hotărârii nr. 41 a BEC privind interzicerea mijloacelor de luat imagini în cabina de vot.

Alegător care votează fără a i se aplica timbrul autocolant pe actul de identitate

Principalul mod de atestare a exercitării votului este aplicarea timbrului autocolant, respectiv a ștampilei pe actul de identitate. Deși obligativitatea acestei acțiuni este specificată în Legea nr. 67/2004, art. 82, alin. 8, în cazul alegătorilor care votează cu cartea de identitate, pe versoul acesteia se aplică un timbru autocolant cu mențiunea „votat” și data scrutinului. Au existat, însă, cazuri în care acesta nu s-a aplicat:

- județul Galați, localitatea Galați, secția 37: nu s-a aplicat unui cetățean care a votat autocolantul pe cartea de identitate.

Între candidați și membri ai comisiei BESV există relații de rudenie sau afinitate

Conform Legii 67/2004, din comisiile BESV nu pot fi membri candidații, soții, rudele și finii acestora până la gradul al doilea de rudenie. În realizarea atribuțiilor ce revin birourilor electorale, membrii acestora exercită o funcție ce implică autoritatea de stat. Exercițarea corectă și imparțială a acestei funcții este obligatorie. Cu toate acestea, au fost semnalate cazuri de nerespectarea a prevederilor legale:

- județul Constanța, localitatea Ciocârlia, secția 362: două fiice ale unui candidat erau membre în BESV la două secții de votare diferite;
- județul Brăila, sat Marasu (Insula Mare a Brăilei) - președinta secției de votare era soția unui candidat pentru Consiliul județean și nașa primarului în exercițiu.

Nerespectarea prevederilor legale privind solicitarea urnei mobile

Acest aspect a făcut subiectul multor solicitări trimise BEC de către APD, cu ocazia ultimelor scrutine. Și alegerile locale ale acestui an au fost prilej pentru solicitarea unor reglementări clare și stricte cu privire la persoanele care au dreptul și condițiile în care se poate solicita urna mobilă (Anexa 7). Deși hotărârea BEC prevede obligativitatea existenței adeverinței medicale

care să specifice imposibilitatea deplasării alegătorului și necesitatea ca cererea pentru urna mobilă să fie scrisă și semnată de către alegătorul pentru care se face solicitarea, au existat cazuri în care deplasarea urnei mobile s-a făcut cu încălcarea acestor prevederi:

- județul Brașov, localitatea Prejmer, secțiile 1, 2 și 3: la propunerea președintei Biroului electoral de circumscripție, toate cele trei birouri ale celor trei secții de votare au decis că urna mobilă poate pleca și fără adeverință medicală, doar pe baza cererii, adeverința fiind ridicată la domiciliul solicitanților. S-a făcut sesizare la BEJ Brașov (Anexa 13), iar răspunsul primit susține că sunt respectate prevederile Hotărârii BEC 41, în ciuda faptului că observatorii APD au observat că cererile nu erau însoțite de documente medicale (Anexa 14).
- județul Vrancea, localitatea Răstoaca, secțiile 1 și 2: medicul care a emis adeverințele privind persoanele netransportabile pentru deplasarea urnei mobile reevaluează aceste adeverințe și renunță la o parte dintre ele;
- județul Ilfov, localitatea Moara Vlăsiei, secția 3: președintele BESV a respins 30 de cereri ale alegătorilor pentru urna mobilă, depuse în conformitate cu art. 87(1) din Legea 67/2004. În același timp, a dispus transportarea urnei mobile la domiciliul unui alt alegător, care a depus solicitare în acest sens. Nu au fost oferite explicații legate de „criteriile de selecție” pentru aprobarea solicitărilor pentru urna mobilă;
- județul Constanța, localitatea Ciobanu, secția 2: cele 28 de persoane pentru care au fost depuse cereri pentru urna mobilă nu au fost radiate din lista electorală permanentă.

IV.2.3. Probleme cauzate de lipsa unor reglementări legale clare

Transportarea alegătorilor la secția de votare cu mijloace de transport aparținând unor partide politice/candidați

Această categorie de activități, ușor clasificabilă ca mijloc de mituire a alegătorilor, este o practică des utilizată de către diverse persoane/partide pentru a influența opțiunea alegătorilor. Procedura este ușor detectabilă și, din păcate, practicanții nu fac niciun efort de a renunța la campania electorală din ziua alegerilor:

- județul Arad, localitatea Chier, comuna Târnova, secția 2: candidat din partea PNG care aduce alegătorii cu mașina la vot;
- județul Prahova, localitatea Plopu, comuna Gâlmeia, secția 3: un candidat la funcția de consilier local din partea PNG, transportă persoane la secția de votare cu propria mașină;
- județul Dolj, localitatea Sopot-Belot, secția 3: reprezentanții partidelor transportă alegătorii la vot cu autoturismele – DJ 05 VRD, DJ 70 DGY, DJ 98 CDG, DJ 28 PAD, DJ 06 PUC;
- județul Vrancea, localitatea Lepșa-Tulnici, secția 3: transport de alegători la secția de votare cu autoturism (cursă regulată) inscripționat cu mesaje electorale;
- județul Ilfov, localitatea Berceni, secția 2: mai multe mașini transportau cetățeni la secția de votare. Observatorii APD care s-au deplasat la această secție au confirmat că următoarele autoturisme transportă alegători la secțiile de votare: B 46 GRY, B 68 DBL, B 99 SSY, IF 02 JWI;
- județul Brașov, localitatea Prejmer, secția 1: un microbuz albastru cu număr de înmatriculare BV__DEB, transporta alegători. În acest microbuz se afla candidatul din partea PSD la consiliul local Prejmer;
- județul Ilfov, localitatea Periș: transportul alegătorilor cu mașinile personale ale unor candidați;
- județul Vrancea, localitatea Vîrtescoiu, secția 1: transportul alegătorilor de către candidați din partea PSD, PD-L, PNL către localul secției de votare;
- județul Vrancea, localitatea Suraia, secția 1: autoturismele cu numerele de înmatriculare: VN 03 JES, VN 07 MEL transportau alegători către secția de votare;
- județul Constanța, localitatea Năvodari: mai multe microbuze și un autocar inscripționat „Transport pentru votare Mamaia Sat” au transportat cetățeni la secțiile de votare;

- județul Constanța, localitatea Techirghiol - trei autoturisme au transportat cetățeni la secțiile de votare. Numere de înmatriculare: B-83-ZHH, CT-73-ART, CT-44-MTV.
- județul Neamț, localitățile Petricani și Pîngarați: s-au transportat alegători la secțiile de votare cu mașini ale partidelor;
- județul Prahova, localitatea Valea Călugărească, secțiile 1, 2 și 3: un autoturism cu numărul de înmatriculare B 79 HKC a transportat alegători la secțiile de votare. Un alt autoturism, cu numărul de înmatriculare B 56 HXX făcea campanie pentru PNL, cu baloane inscripționate;
- județul Timiș, localitatea Bogda Buzad, secția 21: candidatul la funcția de primar din partea Alianței Pentru Timiș a transportat alegătorii la vot cu mașina personală;
- județul Vaslui, localitatea Vaslui: a fost sesizată utilizarea resurselor administrative de către unul dintre candidații la Primăria Vaslui, care s-a deplasat toata ziua la secțiile de votare cu mașina Primăriei (număr de înmatriculare VS 03 PMV).

SMS-uri electorale și campania online

Această categorie de acțiuni se înscrie în seria celor care continuă campania electorală dincolo de termenul ei limită. Astfel, așa cum APD a cerut Autorității Electorale Permanente să aplice sancțiuni în cazul publicității outdoor pentru panourile publicitare care rămân pe poziții după încheierea campaniei electorale, organizația noastră consideră că extinderea legislației electorale și la mediul online în același sens este necesară. Intenția nu este aceea de a controla conținutul website-urilor, ci de a aplica regulile de publicitate electorală și mediului online. APD susține ideea unui control al promovării online plătite de partide către furnizori de platforme new media, nu a unui control al conținutului asumat de utilizatori, sancțiuni pentru mass messages transmise de furnizor, nu pentru mesaje peer-to-peer.

În data de 1 și 15 iunie, APD a primit sesizări de la cetățeni care au reclamat prezența publicității electorale în ziua alegerilor în "Yahoo! Insider". Pop-up-ul de Yahoo Insider este promovare electorală plătită către furnizorul de mesagerie instant, iar modelul de reglementare pe care APD îl propune este similar celui din cazul publicității outdoor. Astfel, contractele de publicitate online încheiate între partide/candidați și agențiile de publicitate online/website-uri trebuie să conțină o prevedere explicită referitoare la încetarea afișării banner-elor cu publicitate electorală după momentul încheierii campaniei electorale. În cazul în care contractele nu conțin o astfel de prevedere, sancțiunea trebuie aplicată partidului. Dacă respectivele contracte conțin această prevedere, sancțiunea trebuie aplicată agenției/website-ului.

Aceste prevederi ar trebui să se aplice exclusiv la publicitatea plătită de pe website-uri și nicidecum la conținutul acestora. Concret, nu este vorba despre suspendarea website-urilor de campanie sau a blogurilor candidaților și nici despre introducerea de reguli referitoare la ce au și ce nu au voie să scrie editorii/creatorii website-urilor, ci despre reglementarea publicității electorale în mediul on-line, așa cum se aplică ea în mediile tradiționale:

- transmiterea de SMS cu textul „Ei ți-au oferit timp de 18 ani ineficiența, amatorism și dezinteres. Eu ofer strategie și spirit de echipă. Mergi la vot și votează PNL! Mulțumim! Ludovic Orban”.
- un alt SMS transmis cu textul „Duminică petreceți în familie, vă odihniți, iar apoi mergeți să votați candidații UDMR”;
- textul „Contăm pe tine duminică! Hai să facem ce trebuie! MERGI LA VOT! POZIȚIA 2 pe buletinul de vot PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL”;
- un sms cu mesajul „Astăzi contăm pe tine, spune lucrurilor pe nume, Ciobanu Gheorghe pentru Primărie, poziția 2 pe buletinul de vot”;
- județul Brașov, localitatea Brașov – în preziua alegerilor, a fost primit un sms cu textul: „Dacă ai rude sau prieteni în București îndeamnă-i să voteze. Convinge-i să-l aleagă pe Blaga. Contribuie și tu la renașterea capitalei”.

IV.3. Societatea civilă, cetățeni, mass-media: cu ochii pe alegeri

Cu ocazia alegerilor locale din acest an, Asociația Pro Democrația a continuat încurajarea cetățenilor de a acționa ca observatori la alegeri, dar și de a le pune la dispoziția acestora la îndemână o sursă de informații cu privire la modul de organizare și desfășurare al celor două tururi de scrutin.

La Referendumul pentru demiterea Președintelui României din 19 mai 2007, pentru prima dată în istoria alegerilor românești, o organizație neguvernamentală implicată în monitorizarea corectitudinii acestora a pus la dispoziția cetățenilor un număr cu acces gratuit la care toți cetățenii care se prezentau la urne și care doreau să semnaleze nereguli în organizarea sau desfășurarea referendumului să o poată face.

Observând eficiența abordării unor astfel de strategii de comunicare directă cu cetățenii, multitudinea de informații suplimentare celor observate de observatorii săi, dar înțelegând și asistența pe care o putea acorda cetățenilor cu nelămuriri legate de procesul de vot, Asociația Pro Democrația a activat linia cu acces gratuit 0800 070 100 și la alegerile pentru desemnarea reprezentanților din România în Parlamentul European din 25 noiembrie 2007 precum și cu ocazia alegerilor locale din iunie 2008.

Astfel, organizația noastră a reactivat linia cu acces gratuit 0800 070 100 pe care a pus-o la dispoziția cetățenilor atât pe 1 cât și pe 15 iunie 2008 între orele 06.00 și 22.00 pentru a formula sesizări cu privire la neregulile sesizate la urne cât și pentru a le furniza informații cu privire la prevederile legislative legate de alegeri.

Ca și la scrutinele anterioare la care linia cu acces gratuit 0800 070 100 a fost activată de către APD, cu scopul de a:

- **încuraja toți cetățenii să acționeze în conformitate cu spiritul lor civic.** Prin intermediul liniei cu acces gratuit 0800 070 100 toți cetățenii care sesizau o neregulă la urne puteau formula sesizări. Aceste sesizări au fost preluate și transmise, pe cât posibil, echipelor mobile de observatori ai Asociației Pro Democrația aflați în apropierea secțiilor de votare semnalate ca fiind locațiile respectivelor nereguli pentru a fi investigate și, după caz, soluționate;
- **furniza cetățenilor care ne contactau informații despre prevederile legislative** din domeniul organizării și desfășurării alegerilor locale. În contextul în care legislația electorală românească este neunitară, fragmentată și, de aceea, imprevizibilă, organizația noastră a anticipat confuzia cetățenilor cu privire la diferite proceduri necesare pentru exprimarea dreptului de vot, dar și cu privire la deosebirile dintre activitățile perfect legale de cele la limită sau care trec dincolo de legalitate ale autorităților însărcinate cu organizarea și desfășurarea proceselor electorale.

În promovarea liniei cu acces gratuit în rândul cetățenilor, Asociația Pro Democrația a primit sprijinul câtorva instituții media centrale și locale precum și acela al câtorva blog-uri. APD mulțumește, pe această cale, Realitatea TV și Societății Românie de Radiodifuziune pentru promovarea intensă a liniei de telefon cu acces gratuit în preajma celor două tururi de scrutin precum și pentru transmiterea, către APD, a sesizărilor sau întrebărilor legate de alegeri ale cetățenilor. Ne exprimăm, de asemenea, recunoștința față de toate redacțiile media centrale și locale precum și față de toți bloggerii care au promovat linia cu acces gratuit a Asociației Pro Democrația.

Cu sprijinul instituțiilor de presă centrale și locale, Asociația Pro Democrația a putut observa cele două tururi de scrutin atât prin intermediul celor peste 2.000 de observatori interni și internaționali acreditați cât și cu ajutorul celor peste 2.000 de cetățeni care ne-au contactat la 0800 070 100 în zilele de 1 și 15 iunie 2008. În plus, Asociația Pro Democrația le-a furnizat cetățenilor care ne-au contactat în preajma alegerilor sau chiar în ziua votului detalii despre cadrul legislativ, normele și procedurile care reglementează organizarea și desfășurarea

alegerilor locale din iunie 2008, dar și sfaturi și asistență în legătură cu depunerea unor sesizări cu privire la neregulile observate de aceștia.

IV.3.1. Unde linia de demarcație între legalitate și ilegalitate este neclară

Cum, prin raportul de față, Asociația Pro Democrația și-a propus să informeze opinia publică cu privire la modul de organizare și desfășurare a alegerilor locale din 2008, dar și să vină în sprijinul legiuitorului pentru îmbunătățirea legislației electorale, analiza de mai jos cu privire la sesizările și întrebările venite din partea cetățenilor întărește concluziile și recomandările organizației noastre.

Pentru început trebuie să subliniem faptul că, în zilele celor două tururi de scrutin, operatorii liniei cu acces gratuit 0800 070 100 s-au confruntat cu situații care au determinat lărgirea scopului acestui instrument de comunicare pentru a include:

- **asistarea cetățenilor în procesul de depunere a unor sesizări către organismele abilitate a le soluționa:** La fel ca la procesele electorale anterioare, un număr însemnat de cetățeni ni s-a adresat la numărul de telefon cu acces gratuit 0800 070 100 pentru a căuta îndrumare în privința depunerii unor sesizări cu privire la neregulile observate în secția de votare în care își exprimau opțiunea electorală;
- **furnizarea de informații cu privire la procedurile electorale președinților sau membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare:** La ambele tururi de scrutin Asociația Pro Democrația a fost contactată de reprezentanți ai BESV pentru a clarifica diverse aspecte ale procedurilor prevăzute de lege cu privire la desfășurarea alegerilor. Mai mult decât atât, un președinte al unei secții de votare din județul Satu Mare a sunat la Asociația Pro Democrația pentru a ne informa că are nevoie de ajutor la numărarea buletinelor de vot și pentru a ne ruga să îi oferim acest sprijin;
- **îndrumarea reprezentanților partidelor politice către organismele abilitate cu preluarea sesizărilor:** după ce Asociația Pro Democrația furnizase asistență, în perioada premergătoare alegerilor, tuturor candidaților independenți și partidelor politice care au propus candidați în alegeri pe diferite aspecte ale reglementărilor referitoare la alegerile locale, APD a fost contactată de astfel de solicitări și în ziua alegerilor.

În zilele de 1 și 15 iunie 2008, în intervalul orar 06.00 și 22.00, în care linia de telefon cu acces gratuit 0800 070 100 a funcționat, Asociația Pro Democrația a primit peste 2.000 de apeluri. Sesizările au venit din partea cetățenilor cu privire la aspecte considerate de aceștia ca fiind problematice în desfășurarea votării. Cele mai importante au fost:

- Continuarea campaniei electorale atât prin materiale promoționale “convenționale” (afișe, fluturași, panouri outdoor), cât și prin intermediul telefoniei mobile (apeluri din partea unor operatori sau sms-uri electorale), al diferiților clienți de internet, dar și în spații publice închise (săli de cinema, înaintea difuzării filmelor);
- Nereguli cu listele electorale permanente;
- Aglomerație în secțiile de votare – în special în comunitățile mici;
- Transportarea alegătorilor la secția de votare cu mijloace de transport aparținând unor partide politice;
- În secția de votare, alegătorii sunt influențați să voteze cu un anumit candidat;
- Prezența mai multor persoane în cabinele de vot, în mod nejustificat;
- Prezența primarilor-candidați în secțiile de votare și implicarea acestora în derularea procesului electoral – fenomen semnalat mai ales în comunitățile mici și foarte mici;
- Urna mobilă nu a fost trimisă la cerere;
- Suspiciuni de turism electoral din cauza prezenței alegătorilor în grupuri organizate;
- Partizanatul politic al președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare.

Dintre solicitările de informații sau asistență venite pe linia verde, cele mai frecvente situații au fost solicitări de informații de natură legislativă cu privire la organizarea și desfășurarea alegerilor:

- posibilitatea de a vota în cazul în care domiciliul stabil se schimbase în urmă cu mai puțin de 3 luni;
- posibilitatea de a vota în cazul în care reședința era stabilită de mai mult de 3 luni - au sunat cetățeni cărora li se refuzase dreptul de vot pentru că nu aveau domiciliu stabil, ci doar flotant la o anumită adresă (chiar dacă locuiau acolo de mult);
- posibilitatea de a vota în cazul în care reședința se aplică anual și se reînnoiește, legal, între 1 martie și 1 iunie: viza este reînnoită de mai puțin de 3 luni;
- posibilitatea de a vota pentru persoanele cu dublă cetățenie;
- modalitatea de solicitare a urnei mobile în spitale;
- posibilitatea de a vota cu cartea de alegător;
- informații despre cine poate însoți o persoană care are nevoie de ajutor în cabina de vot;
- posibilitatea candidaților de a staționa în secția de votare;
- ora de închidere a secțiilor de votare.

IV.3.2 Intervențiile Asociației Pro Democrația în urma sesizărilor telefonice

Pe lângă furnizarea de asistență cu privire la procedura de depunere a unei sesizări la biroul electoral al secției de votare la care își exprimau votul și sesizau nereguli, Asociația Pro Democrația a depus eforturi pentru a trimite, în secțiile de votare menționate de cetățeni, echipe mobile de observatori. Aceste echipe mobile au avut rolul de a observa modul de desfășurare a procesului electoral și, în situația în care problemele semnalate erau confirmate, să depună sesizări la biroul electoral al secției de votare, la biroul electoral județean sau la Biroul Electoral Central pentru rezolvarea acestora.

Deși sesizările primite de către Asociația Pro Democrația la numărul cu acces gratuit pus la dispoziția cetățenilor pentru ziua de desfășurare a votului nu au fost verificate de către echipele mobile de observatori APD decât într-o măsură foarte mică, ele sunt importante pentru a ilustra percepția alegătorilor cu privire la competențele autorităților în organizarea scrutinului din 25 noiembrie 2007. Aceste sesizări reprezintă și un excelent punct de plecare în orice demers de analiză a performanțelor acestora în a se achita de atribuțiile pe care le au prin lege.

Pe lângă demersurile de verificare a sesizărilor venite din partea cetățenilor prin echipele sale de observatori, Asociația Pro Democrația a identificat, în rândul cetățenilor, o serie de preocupări recurente pe care a decis să le transmită instituțiilor publice centrale însărcinate cu organizarea și desfășurarea alegerilor.

„Domiciliu sau reședință? aceasta e întrebarea”

În ziua turului I de scrutin, ca urmare a numeroaselor cazuri de confuzie a președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare cu privire la prevederile art. 3 alin (3) și (4) ale Legii nr. 67/2004 privind alegerea autorităților administrației publice locale, APD a adresat o solicitare de informare către Biroul Electoral Central. În această solicitare, APD a cerut BEC transmiterea unei informări către toate Birourile Electorale Județene cu privire la distincția dintre prevederile legale cu privire la exercitarea dreptului de vot în baza domiciliului și în baza reședinței (Solicitarea adresată BEC – în anexa 22). Din păcate, BEC nu a dat curs acestei solicitări și cetățenii au continuat să se confrunte cu dificultăți în exercitarea dreptului de vot ca urmare a lipsei de pregătire temeinică a președinților secțiilor de votare fiind nevoie, cu numeroase ocazii, de intervenția APD pe lângă birourile electorale ale secțiilor de votare, ale circumscripțiilor sau chiar pe lângă cele județene.

Șeful Guvernului încalcă legea

Tot duminică, 1 iunie 2008, ca urmare a unei sesizări venite din partea unui cetățean, Asociația Pro Democrația a depus o sesizare la Biroul Electoral al Circumscripției Sectorului 6 a

Municipiului București în cazul exercitării, de către dl. Călin Popescu Tăriceanu, Prim-Ministrul României, a dreptului de vor în baza cărții de alegător (Anexa 21).

„Alegerile continuă, dar voturile voastre sunt nevalide”

În urma sesizării venite din partea unui cetățean care ne-a semnalat decesul unuia dintre cei doi candidați rămași în cursa electorală pentru primăria comunei Voinești, jud. Iași, în dimineața alegerilor după deschiderea urnelor, Asociația Pro Democrația a solicitat BEC anularea turului II. Dat fiind decesul unuia dintre candidați, procesul electoral a fost, în opinia APD, în mod evident viciat datorită existenței, în fapt, a unei singure candidaturi. În ciuda solicitării APD, Biroul Electoral Central a decis continuarea alegerilor (decizia BEC în anexa 23). Și mai surprinzătoare decât continuarea alegerilor într-o circumscripție în care exista un singur candidat a fost decizia BEC după încheierea alegerilor și numărarea voturilor. Astfel, ca urmare a numărării voturilor din circumscripția Voinești, județul Iași și constatarea rezultatelor de 1 051 voturi pentru candidatul decedat și de 1 028 pentru unicul candidat rămas în viață, Biroul Electoral Central a validat mandatul candidatului rămas în viață.

Curtea de Apel Iași a anulat însă hotărârea nr. 205 din 16.06.2008 a BEC și a decis reluarea alegerilor în această localitate.

Sesizările primite în zilele celor două tururi de scrutin ale alegerilor locale din iunie 2008 din partea cetățenilor au completat imaginea conturată de sesizările formulate de observatorii Asociației Pro Democrația cu privire la capacitatea redusă a administrației electorale românești de a organiza în mod corect și eficient procesele de vot. În plus, situațiile absurde cu care ne-am confruntat la aceste alegeri întregesc, dacă mai era nevoie, tabloul unei lipse de coerență, unitate, dar și de viziune a legiuitorului și a celorlalte instituții ale statului însărcinate cu organizarea alegerilor.

V. Concluzii și recomandări

Alegerile pentru autoritățile administrației publice locale din iunie 2008 au confirmat, încă o dată, existența unor slăbiciuni în domeniul organizării procesului electoral din România, atât din punct de vedere al cadrului normativ cât și din perspectiva competențelor instituțiilor publice centrale și locale însărcinate cu organizarea și desfășurarea scrutinelor.

Asociația Pro Democrația atrage atenția asupra faptului că o serie dintre problemele de la alegerile locale din iunie 2008 (transmise, în anumite situații, chiar și în direct de către mass-media) pot fi evitate pe viitor prin corectarea lacunelor legislative și instruirea profesionistă a actorilor chemați să aplice prevederile legale.

Prin urmare, organizația noastră reiterează o serie de sugestii și recomandări care să sprijine autoritățile publice centrale și locale în eforturile lor de îmbunătățire a modului de organizare și desfășurare a alegerilor.

Asociația Pro Democrația consideră că doar prin corelarea a eforturilor și preocupărilor legiuitorului și ale Ministerului Internelor și al Reformei Administrative (împreună, desigur, cu reprezentanții acestuia din teritoriu) și comportamentului responsabil din partea candidaților, se poate obține organizarea unor procese electorale la standardele oricărei democrații consolidate. Sugestiile și recomandările formulate în continuare de APD sunt, în consecință, de natură electorală, administrativă și tehnică precum și de bună practică pentru organizarea unor alegeri cu adevărat corecte.

V.1. Perfecționarea cadrului normativ

Sugestiile și recomandările Asociației Pro Democrația vizează cu prioritate îmbunătățirea aspectelor de ordin legislativ pornind de la convingerea fermă că o reglementare normativă comprehensivă poate rezolva numeroase din problemele semnalate pe parcursul întregului proces electoral și reflectate și în prezentul raport.

Modificarea modului de scrutin pentru desemnarea președinților consiliilor județene

După cum s-a demonstrat în capitolul I al acestui raport de monitorizare, graba prea puțin justificată, de a modifica modul de alegere al președinților consiliilor județene prin introducerea *in extremis* a sistemului majoritar într-un singur tur de scrutin a condus la desemnarea în funcții a unor aleși cu reprezentativitate și legitimitate reduse.

Doar un singur președinte de consiliul județean a fost ales cu peste 50% (Borboly Csaba în Harghita cu 53,83%, urmat de Marian Opreșan în Vrancea cu 49,22%), iar ultimul clasat a obținut sub 25% (Eugen Chebac în județul în Galați cu 24,82%). Absența unei reflecții sistematice privind efectele perverse, atât administrative cât și politice, ale schimbării modului de alegere al președinților consiliilor județene are deja consecințe. Modificarea acestuia fie prin armonizarea sa cu modul de alegere al consilierilor județeni, fie prin reformarea organizării administrative a României se impune cu prioritate.

Asociația Pro Democrația sugerează legiuitorului aducerea în dezbatere publică a tipului de scrutin pentru desemnarea președinților consiliilor județene și identificarea unei formule de sistem care să nu știrbească până la dizolvare reprezentativitatea preferințelor alegătorilor și legitimitatea mandatului noilor aleși.

Unificarea cadrului legislativ care reglementează organizarea și desfășurarea alegerilor

Cu ocazia fiecărei campanii de observare a alegerilor, Asociația Pro Democrația a atras atenția asupra fragmentării și incoerenței legislative din domeniu. La sfârșitul alegerilor locale din 2008 și înaintea testului electoral național pentru Parlamentul României, Asociația Pro Democrația consideră imperios necesară înlocuirea tuturor legilor care fac referire la organizarea alegerilor și a referendumurilor cu o lege unică, un *cod electoral*.

Îmbunătățirea reglementărilor privind finanțarea partidelor politice

Asociația Pro Democrația a participat în mod direct la îmbunătățirea *Legii privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale* prin aducerea unor propuneri de modificare a legislației care au fost incluse în Ordonanța de Urgență nr. 97 din 28 August 2008.

Printre modificările adoptate la propunerea Asociației Pro Democrația sunt:

- Modificarea articolului 36 al (3) „Fapta persoanei prevăzute la alin. (2) de a face afirmații mincinoase **cu rea-credință** cu privire la nerespectarea prevederilor legale referitoare la finanțarea partidelor politice constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la u1 an la 3 ani.” Introducerea precizării de rea-credință limitează abuzurile asupra celor persoanelor și instituțiilor care pot sesiza nereguli, așa cum face Asociația Pro Democrația în mod frecvent;
- Obligativitatea deschiderii unui cont de campanie și a declarării unui mandatar financiar pentru a putea primi donații și legate. Această activitate se poate face după aducerea la cunoștință a datei alegerilor, nu doar în timpul campaniei;
- Creșterea transparenței finanțării prin obligativitatea desfășurării tuturor cheltuielilor candidaților prin intermediul unui cont deschis special;
- Clarificarea relației dintre partide politice, mandatarii financiari locali și coordonatori și Autoritatea Electorală Permanentă;
- Dacă în conformitate cu art. 38. al. (1) din Legea 334/2006 "În termen de 15 zile de la publicarea rezultatului alegerilor, mandatarul financiar este obligat să depună la Autoritatea Electorală Permanentă un raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale pentru fiecare partid sau candidat independent," în practică, la alegerile locale din 2008, partidele nu au trimis către Autoritatea Electorală Permanentă decât situația globală a cheltuielilor în termen de 15 zile. Întrucât actuala formulare existentă din legislație a permis partidelor politice să nu depună rapoartele detaliate pentru cheltuielile candidaților la 15 zile de la publicarea rezultatelor finale ale primului tur de scrutin, Asociația Pro Democrația a obținut modificarea legii în sensul menționării explicite a obligativității depunerii unui raport detaliat la nivel de candidat pentru realizarea validării mandatului.

Asigurarea, de facto, a principiului nepartizanatului politic al președinților birourilor electorale și al loctiitorilor acestora

Ca și în cazul proceselor electorale anterioare și subliniind importanța acestui aspect mai ales pentru alegerile locale și datorită specificităților acestora, Asociația Pro Democrația insistă asupra necesității reglementării *de facto* a principiului nepartizanatului politic al președinților secțiilor de votare și al loctiitorilor acestora. APD atrage atenția asupra importanței afirmării explicite a acestuia în legislația existentă, dar insistă asupra introducerii în legislația electorală a unor metode explicite de garantare a sa. Prevederi care să facă referire la o anumită perioadă de timp înaintea alegerilor în care cei propuși pentru a exercita aceste funcții să nu fi fost membri de partid ar putea fi adoptate cu ușurință. O soluție ar fi instruirea cu prioritate a unui *corp profesionist* de membri ai biroului secțiilor de votare, în primul rând a președinților și loctiitorilor acestuia, dar și *înlocuirea reprezentanților partidelor politice* cu personal nonpartizan,

urmând ca toți competitorii electorali să își poată desemna .observatori pe întreaga durată a procesului electoral.

Reglementarea strictă a folosirii urnei mobile

Ca urmare a solicitării APD de eliminare a posibilității de fraudare a alegerilor prin folosirea abuzivă a urnei mobile, Biroul Electoral Central a adoptat o hotărâre de limitare explicită a transiterii urnei mobile doar la solicitanții care atașează cererilor și documente medicale justificative care să ateste imposibilitatea lor de a se deplasa.

Prin această decizie Biroul Electoral Central a admis o solicitare pe care organizația noastră, din lipsa prevederilor legislative explicite, o formulează cu ocazia fiecărui scrutin din România. Reamintim faptul că și din această perspectivă normele au variat de la un scrutin la altul. Cererea APD fa fost admisă la alegerile generale din toamna anului 2004, dar respinsă la Referendumul pentru demiterea Președintelui României din 19 mai 2007 și la alegerile pentru desemnarea reprezentanților din România în Parlamentul European din 25 noiembrie 2007.

Desigur, schimbarea cadrului normativ la folosirea urnei mobile de la un scrutin la altul nu creează decât confuzie (atât pentru alegători cât și pentru membrii secțiilor de votare), iar Asociația Pro Democrația solicită modificarea art. 87 al Legii nr. 67/2004 în sensul condiționării explicite a folosirii urnei mobile de existența unui act medical care să ateste imposibilitatea alegătorului de a se deplasa.

Sanționarea persoanelor care folosesc resursele financiare, umane și tehnice aparținând instituțiilor publice

În acest moment, conform Legii nr. 334/2006 privind finanțarea partidelor politice, sunt prevăzute sancțiuni numai pentru partidele politice care acceptă donații sau servicii prestate cu titlu gratuit de la o autoritate sau instituție publică. Din păcate nu este prevăzută niciun fel de sancțiune explicită pentru cazul în care folosirea resurselor sau serviciile prestate cu titlu gratuit sunt în beneficiul direct al unuia dintre candidați care deține o funcție publică.

Un exemplu, fără îndoială nu singular, este cel al viceprimarului din Vaslui, județul Vaslui care în ziua votării folosea mașina Primăriei pentru a se deplasa la secțiile de votare, în calitate de candidat.

Asociația Pro Democrația recomandă introducerea unor sancțiuni severe pentru persoanele care folosesc resursele financiare, umane și tehnice ale instituțiilor publice, în timp ce dețin funcții (primar, viceprimar, consilieri locali sau județeni) cât și pentru personalul primăriilor care se lasă angrenat în astfel de activități.

Introducerea de sancțiuni pentru persoanele care înregistrează imagini cu modul în care au votat

Asociația Pro Democrația salută decizia Biroului Electoral Central de a nu permite intrarea în cabina de vot cu aparatură de înregistrare, dar consideră că acest demers, pentru a fi respectat și aplicat, ar trebui introdus în lege, și de asemenea că ar trebui aplicate sancțiuni pentru nerespectarea acestei prevederi.

Acest lucru este extrem de important pentru a micșora posibilitatea de fraudare a alegerilor prin oferirea de mită electorală cetățenilor care dovedesc că au votat cu un anumit candidat.

Includerea în prevederile legislative a cazurilor practice cu care autoritățile se confruntă și care nu se regăsesc în aceste norme

La alegerile din 1 și 15 iunie instituțiile statului cu atribuții în organizarea alegerilor au fost confruntate cu două situații neprevăzute explicit în lege:

- cazul Ulmu, județul Brăila, unde, deși există grave suspiciuni de fraudare a alegerilor, și există un dosar penal în curs de anchetare, chiar dacă acuzațiile se vor dovedi adevărate, primarul validat va rămâne în funcție;
- cazul Voinești, județul Iași, unde datorită lacunelor legislative, cetățenii au votat o persoană decedată, care de altfel a și câștigat la număr de voturi, dar contra-candidatul a fost declarat câștigător.

V.2. Îmbunătățirea procedurilor administrative

Aspectele tehnice și administrative, dar și de coordonare a eforturilor mai multor instituții pentru controlul respectării prevederilor legii asupra cărora Asociația Pro Democrația insistă pentru optimizarea procedurilor de organizare și desfășurare a zilei de vot sunt:

Îmbunătățirea calității instruirilor adresate președinților secțiilor de votare și, în consecință, a gradului de cunoaștere a legislației de către aceștia

Continuarea eforturilor de instruire a tuturor actorilor implicați în organizarea și desfășurarea proceselor electorale completează inventarul demersurilor care, în opinia Asociației Pro Democrația, sporesc calitatea performanțelor autorităților românești în domeniu, cu următoarele sugestii de îmbunătățire:

- reducerea numărului de participanți la instruirile organizate de Prefecturi și BEJ și mărirea duratei acestora, având drept consecință transmiterea mult mai eficientă a informației și acoperirea unor aspecte importante ale legislației, precum și a aspectelor practice legate de procesul de vot și, mai ales, de activitățile ce urmează după închiderea urnelor;
- realizarea și urmărirea, de către persoanele abilitate cu instruirea președinților BESV, unui plan al instruirii, pentru a putea transmite informația într-un mod sistematic și pentru a preveni devierile de la subiect;
- stipularea clară pentru președinții BESV a faptului că sunt obligați să participe la aceste instruirii pentru a putea fi pregătiți în activitatea pe care o vor derula înainte, în timpul și după ziua votării.

Încetarea campaniei electorale la limitele stabilite prin lege

Așa cum a fost menționat anterior în acest raport, prevederea din art. 61 al Legii nr. 67/2004 conform căreia campania electorală încetează în sâmbăta dinaintea alegerilor la orele 7.00 este doar formală. În practică, continuarea campaniei dincolo de acest termen este un fenomen generalizat prin prezența panourilor publicitare de mari dimensiuni (afișaj stradal), al sms-urilor electorale transmise de către operatorii de telefonie mobilă (și nu cele peer-to-peer), dar și de bannere plătite furnizorilor de spațiu în mediul online (insistăm asupra condiționării încetării campaniei electorale de existența unui contract, de existența unei plăți).

Ținând cont de răspunsul transmis de Autoritatea Electorală Permanentă (Anexa 14) la solicitarea APD referitoare la afișajul stradal electoral, organizația noastră solicită modificarea prevederilor Legii 67/2004 în sensul introducerii unor prevederi explicite cu privire la încetarea campaniei electorale așa cum este ea prevăzută la art. 61.

Asociația Pro Democrația consideră că Autoritatea Electorală Permanentă poate efectua controlul respectării prevederilor legale prin verificarea termenilor contractuali ai contractelor

dintre partidele politice și firmele de promovare stradală, companiile de telefonie mobilă sau companiile care acționează în mediul online și:

- sancționarea partidelor politice care se fac vinovate de încălcarea legii, dacă se constată încheierea unor contracte între partidele politice și companii care nu prevăd în mod explicit înlăturarea afișelor electorale/ încetarea campaniei prin sms/ înlăturarea bannerelor online până la ora 7.00 în ziua de sâmbătă care precede ziua alegerilor.

sau

- transferul acestei sesizări către autoritățile competente să ancheteze și să soluționeze astfel de solicitări în contextul în care se arată faptul că prevederile contractelor încheiate între partide politice și companii prevăd în mod explicit termenul de ora 7.00 (în ziua de sâmbătă care precede data alegerilor pentru înlăturarea afișelor electorale/ încetarea campaniei prin sms/ înlăturarea bannerelor), iar companiile nu au respectat acești termeni contractuali.

VI. Anexe

Anexa 1 - Legislația care a reglementat acest proces electoral a constat din:

Constituția României, republicată

Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, republicată

Lege nr. 35/2008 - Lege pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali

Lege nr. 144/2007 - Lege privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate

O.U.G. nr. 20/2008 – Ordonanță de urgență privind unele măsuri pentru organizarea și desfășurarea alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale

O.U.G. nr. 32/2008 – Ordonanță de urgență privind modificarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea administrației publice locale și pentru modificarea și completarea Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale

O.U.G. nr. 14/2005 - Ordonanță de urgență privind modificarea formularelor pentru declarația de avere și pentru declarația de interese

O.U.G. nr. 49/2007 - Ordonanță de urgență pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate

O.U.G. nr. 24/2008 - Ordonanță de urgență privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității

H.G. nr. 264/2008 – Hotărâre privind stabilirea datei de desfășurare a alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale din anul 2008

H.G. nr. 265/2008 – Hotărâre privind aprobarea Programului calendaristic pentru realizarea activităților referitoare la organizarea și desfășurarea alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale din anul 2008

H.G. nr. 266/2008 – Hotărâre privind cheltuielile necesare pentru pregătirea, organizarea și desfășurarea alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale din anul 2008

H.G. nr. 267/2008 – Hotărâre privind numerotarea circumscripțiilor electorale județene și a municipiului București pentru alegerea autorităților administrației publice locale din anul 2008

H.G. nr. 268/2008 – Hotărâre pentru aprobarea modelului copiei de pe lista electorală permanentă, modelului copiei de pe lista electorală complementară, modelului listei electorale suplimentare, al extrasului de pe copia listei electorale permanente, complementare sau a listei suplimentare, al listei susținătorilor, al declarației de acceptare a candidaturii, al declarației de renunțare la candidatură, precum și a modelului listei membrilor organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, ce vor fi folosite pentru alegerea autorităților administrației publice locale din anul 2008

H.G. nr. 269/2008 – Hotărâre privind stabilirea modelului timbrului autocolant și a condițiilor de tipărire, de gestionare și de utilizare a acestuia la alegerile pentru autoritățile administrației publice locale din anul 2008

H.G. nr. 270/2008 - Hotărâre privind stabilirea măsurilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale din anul 2008

H.G. nr. 271/2008 – Hotărâre pentru aprobarea modelului buletinelor de vot care vor fi folosite la alegerea autorităților administrației publice locale din anul 2008

H.G. nr. 272/2008 – Hotărâre privind stabilirea modelelor proceselor-verbale pentru consemnarea rezultatelor votării la alegerile locale din anul 2008

H.G. nr. 273/2008 - Hotărâre pentru aprobarea modelului ștampilelor care se folosesc la alegerile pentru autoritățile administrației publice locale din anul 2008

H.G. 319/2008 – Hotărâre privind modificarea și completarea unor acte normative emise pentru buna organizare a alegerilor autorităților administrației publice locale din anul 2008

H.G. nr. 320/2008 - Hotărâre pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 272/2008 privind stabilirea modelelor proceselor-verbale pentru consemnarea rezultatelor votării la alegerile locale din anul 2008.

Hotărâri ale Biroului Electoral Central date în interpretarea legii:

Hot. 1/25.03.2008 privind funcționarea B.E.C.

Hot. 2/25.03.2008 privind întocmirea documentelor care însoțesc lista de candidați

Hot. 3/26.03.2008 privind unele precizari referitoare la cerințele listelor de candidați ale organizațiilor cetățenilor români aparținând minorităților naționale

Hot. 10/08.04.2008 privind procedura de acreditare

Hot. 20/08.04.2008 privind interpretarea unitară a unor prevederi din Legea 67/2004

Hot. 28/14.04.2008 privind interpretarea unitară a unor prevederi din Legea 67/2004

Hot. 29/14.04.2008 privind interpretarea unitară a unor prevederi referitoare la depunerea candidaturilor

Hot. 31/16.04.2008 privind interpretarea art.52 alin. (1) din Legea nr. 67/2004

Hot. 36/21.04.2008 privind interpretarea art.6 alin. (6) din Legea 67/2004

Hot. 37/21.04.2008 privind data la care expiră termenele prevăzute în Programul aprobat prin H.G. nr. 265 din 12.03.2008

Hot. 38/21.04.2008 privind interpretarea art. 109 alin (1) din Legea nr. 67/2004

Hot. 43/30.04.2008 privind interpretarea art. 55 alin (8) lit. a) și b) din Legea 67/2004

Hot. 44/30.04.2008 privind interpretarea unor prevederi din Legea 67/2004 referitoare la depunerea candidaturilor

Hot. 47/02.05.2008 privind interpretarea unor prevederi ale art. 65 alin.(1) și alin.(2) din Legea 67/2004

Hot. 56/06.05.2008 privind interpretarea dispozitivelor art. 77 alin.(3) din Legea 67/2004

Hot. 74/15.05.2008 privind stabilirea normelor tehnice de repartizare a mandatelor de consilier

Hot. 75/15.05.2008 privind normele tehnice de completare, verificare și circuitul proceselor-verbale întocmite la nivelul secțiilor de votare

Hot. 81/19.05.2008 privind operațiunile ce se vor realiza pentru centralizarea datelor referitoare la alegerea autorităților administrației publice locale din data de 01.06.2008

Hot. 86/20.05.2008 referitoare la interpretarea prevederilor art.61 și art.103 lit.q) din Legea 67/2004

Hot. 100/26.05.2008 privind completarea Biroului Electoral Central nr.75/2008 privind normele de completare, verificare și circuitul proceselor verbale întocmite la nivelul secțiilor de votare

Hot. 149/09.06.2008 privind interpretarea art.3 alin.(3) din Legea nr. 67/2004

Hot. 205/16.06.2008

Prahova	54059	17.77	73115	24.03	77394	25.44							
Satu Mare	32065	23.14	16461	15.54			60038	43.32			36639	26.44	
Sălaj	16461	15.54	17937	16.94	25383	23.97	23887	22.56					
Sibiu	15873	9.34	43355	25.53	39373	23.18						49019	28.86
Suceava	25930	9.08	133285	46.70	98755	34.60							
Teleorman	43473	21.28	45373	22.21	86993	42.59							
Timiș	51497	21.65	83700	35.19	62418	26.24							
Tulcea	14881	15.74	37639	39.83	26061	27.57							
Vaslui	35551	20.66	28172	16.37	66298	38.53							
Vâlcea	51918	27.96	52839	28.46	53820	28.98							
Vrancea	38793	24.39	30370	19.10	78264	49.22							

Alegeri locale 1 iunie 2008

Anexa 3

Președinți de consilii județene aleși

Județ	Nume candidat	Denumirea formațiunii politice
1 ALBA	DUMITREL ION	PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL
2 ARAD	IOȚCU PETRU-NICOLAE	PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL
3 ARGHEȘ	NICOLESCU CONSTANTIN	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
4 BACĂU	BENEA ADRIAN DRAGOȘ	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
5 BIHOR	ȚIRLE RADU	PARTIDUL NAȚIONAL LIBERAL
6 BISTRIȚA-NASAUD	RUSU LIVIU-MIHAI	PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL
7 BOTOȘANI	ȚĂBULEAC MIHAI	PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL
8 BRAȘOV	CĂNCESCU ARISTOTEL ADRIAN	PARTIDUL NAȚIONAL LIBERAL
9 BRAILA	GHEORGHE BUNEA STANCU	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
10 BUZĂU	MOCANU VICTOR	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
11 CARAȘ-SEVERIN	FRUNZĂVERDE SORIN	PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL
12 CALĂRAȘI	FILIPESCU RĂDUCU-GEORGE	PARTIDUL NAȚIONAL LIBERAL
13 CLUJ	TIȘE ALIN PĂUNEL	PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL
14 CONSTANȚA	CONSTANTINESCU NICUȘOR - DANIEL	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
15 COVASNA	TAMÁS SÁNDOR	UNIUNEA DEMOCRATĂ MAGHIARĂ DIN ROMÂNIA
16 DÂMBOVIȚA	POPESCU N. FLORIN AURELIAN	PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL
17 DOLJ	PRIOTEASA ION	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
18 GALAȚI	CHEBAC EUGEN	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
19 GIURGIU	BEIANU T. DUMITRU	PARTIDUL NAȚIONAL LIBERAL
20 GORJ	CĂLINOIU I. ION	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
21 HARGHITA	BORBOLY CSABA	UNIUNEA DEMOCRATĂ MAGHIARĂ DIN ROMÂNIA
22 HUNEDOARA	MOLOȚ MIRCEA IOAN	PARTIDUL NAȚIONAL LIBERAL
23 IALOMIȚA	CIUPERCA VASILE SILVIAN	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
24 IAȘI	SIMIRAD CONSTANTIN	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
25 MARAMUREȘ	MAN MIRCEA	PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL
26 MEHEDINȚI	BĂLU MARIUS	PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL
27 MUREȘ	LOKODI EDITA EMŐKE	UNIUNEA DEMOCRATĂ MAGHIARĂ DIN ROMÂNIA
28 NEAMȚ	PRUTEANU VASILE	PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL
29 OLT	STĂNESCU PAUL	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
30 PRAHOVA	COSMA MIRCEA	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
31 SATU MARE	CSEHI ÁRPÁD SZABOLCS	UNIUNEA DEMOCRATĂ MAGHIARĂ DIN ROMÂNIA
32 SALAJ	MARC TIBERIU	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
33 SIBIU	BOTTESCH MARTIN	FORUMUL DEMOCRAT AL GERMANILOR DIN ROMÂNIA
34 SUCEAVA	FLUTUR GHEORGHE	PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL
35 TELEORMAN	DRAGNEA NICOLAE LIVIU	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
36 TIMIȘ	OSTAFICIUC CONSTANTIN	PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL
37 TULCEA	TARHON VICTOR	PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL
38 VASLUI	MIHALACHI VASILE	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
39 VÂLCEA	CÎLEA ION	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
40 VRANCEA	OPRIȘAN MARIAN	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT

7 decembrie 2005

Scrisoare deschisă către senatori

În perioada următoare veți dezbate propunerea legislativă pentru modificarea *Legii statutului aleșilor locali* (393/2004) care vizează stoparea fenomenului migrației politice la nivelul aleșilor locali. Prin introducerea noilor reglementări, primarii, consilierii locali și consilierii județeni care părăsesc partidul pentru care au candidat, ar pierde, în mod automat, mandatul pentru care au fost aleși.

Organizațiile semnatare ale prezentei scrisori consideră că soluția propusă afectează drepturi constituționale fundamentale și are efecte nedemocratice. O problemă internă a partidelor ar fi, în acest mod, rezolvată la nivel legislativ, dar cu prețul sacrificării democrației. Demersul este cu atât mai criticabil cu cât el nu se referă numai la cazurile în care primarul sau consilierul părăsește partidul pe lista căruia a fost ales, din proprie inițiativă, ci și la situațiile în care primarii și consilierii locali sau județeni sunt excluși din partidele pentru care au candidat (ceea ce înseamnă că partidele politice ar urma să aibă dreptul de a revoca primari și consilieri locali și județeni).

Dincolo de faptul că în orice sistem democratic există un principiu unanim acceptat conform căruia cel ales sau numit într-o anumită funcție publică poate fi demis din funcția respectivă numai de către cel care l-a ales/numit (ori partidele politice nu aleg primari sau consilieri, ci doar propun candidați pe care cetățenii îi aleg), o astfel de reglementare ar limita democrația de partid. Prin puterile conferite de această lege, structurile de conducere ale partidelor ar urma să exercite un control politic total asupra membrilor lor care ocupă, la un moment dat, funcții cum ar fi cele de primar, consilier local sau consilier județean. Astfel, partidele politice ar ajunge să fie conduse de adevărate oligarhii, iar caracterul democratic al sistemului politic românesc ar fi pus în discuție. Am mai adăuga la aceste aspecte și faptul că o astfel de soluție este neîntâlnită în Uniunea Europeană.

Acceptând faptul că migrația politică este un fenomen negativ care tinde să devină o caracteristică a sistemului politic românesc și care trebuie combătut, organizațiile semnatare ale acestei scrisori propun, în primul rând, înlăturarea cauzelor acestui fenomen. O parte din ele țin de organizarea și de viața internă a partidelor, altele de raporturile dintre administrația publică locală și administrația centrală sau dintre clasa politică și administrație. Însuși inițiatorul acestei propuneri legislative menționează, în expunerea de motive, faptul că „*migrația politică indică gradul de politizare a administrației publice locale...*”, ori tocmai depolitizarea administrației publice locale ar trebui să constituie obiectivul care, odată atins, ar duce, în mod implicit, la diminuarea fenomenului migrației politice.

În ceea ce privește instrumentele de ordin legislativ care ar putea fi folosite pentru stoparea acestui fenomen, vedem următoarea soluție:

- în cazul primarilor, ar putea fi extinsă lista situațiilor în care poate fi inițiat un referendum local pentru demiterea primarului, prin adăugarea la lista care este deja prevăzută în lege (Legea 215/2001, art.73, alin.2), a cazurilor de părăsire, de către primarul respectiv, a partidului în numele căruia a candidat și a fost ales. În acest fel, membrii comunității vor fi aceia care vor decide dacă primarul trebuie să-și piardă funcția pentru faptul că a părăsit partidul (sau a fost exclus din partid) sau, dimpotrivă, trebuie susținut în continuare;
- în cazul consilierilor locali și județeni,
 - a) ar putea fi introdusă instituția revocării, ceea ce ar presupune că un anumit număr de cetățeni să poată iniția referendum local pentru demiterea consilierului care părăsește partidul, urmând ca respectivul consilier să-și păstreze postul doar dacă numărul de voturi exprimate în favoarea sa la referendumul local este mai mare decât numărul de voturi împotriva

sau

- b) ar putea fi introdusă instituția revocării, dar după schimbarea modului de alegere a consilierilor locali și județeni, prin adoptarea unui sistem de vot bazat pe scrutin uninominal (nu numai pentru a combate migrația politică, ci și dintr-o multitudine de alte motive, cum ar fi apropierea consilierului de comunitate și responsabilizarea acestuia). Astfel, în cazul părăsirii, de către un consilier local sau județean, a partidului pe lista căruia a fost ales, ar exista posibilitatea ca 25% dintre alegătorii din circumscripția electorală (uninominală) în care respectivul a fost ales să poată iniția referendum, la nivelul circumscripției respective, pentru demiterea consilierului (avantajul față de prima variantă ar fi acela că referendumul nu ar fi organizat la nivelul întregii localități sau al întregului județ, ci doar la nivelul circumscripției uninominale în care a fost ales consilierul).

Numai în acest mod s-ar respecta cu adevărat principiul – invocat tot în expunerea de motive, conform căruia „...*votul exprimat liber de către alegători trebuie să fie principalul criteriu care să-i oblige pe beneficiarii votului să-și păstreze convingerile până la expirarea duratei normale a mandatului*”, ținând cont de faptul că, în marea majoritate a cazurilor, primarii care și-au schimbat apartenența politică în timpul mandatului au fost susținuți în continuare de membrii comunității, obținând un nou mandat la alegerile care au urmat.

Nu în ultimul rând, considerăm că, în afara soluțiilor bazate pe reglementări legislative, liderii politici care doresc să contribuie la combaterea fenomenului migrației politice au la îndemână și alte instrumente. Spre exemplu, ar putea începe prin promovarea, în cadrul propriilor partide, o unei reguli în baza căreia să nu accepte ca membri persoane care vin din alte partide, înainte ca persoanele respective să renunțe la funcțiile publice pe care le dețin.

Având în vedere aceste aspecte, vă solicităm, doamnă / domnule senator să nu votați proiectul de lege privind combaterea migrației politice.

Totodată, solicităm senatorilor și deputaților, precum și liderilor politici preocupați de găsirea unor soluții pentru combaterea fenomenului migrației politice, să inițieze consultări cu reprezentanți ai societății civile, experți în drept constituționali, politologi etc, astfel încât soluțiile identificate să fie în concordanță cu prevederile Constituției României și să contribuie la consolidarea democrației românești.

Cu stimă,

în numele

Academiei de Advocacy	– Radu Nicosevici, Președinte
Asociației Pentru Apărarea Drepturilor Omului – Comitetul Helsinki	– Diana Călinescu, Director Executiv interimar
Asociației Pro Democrația	– Cristian Pîrvulescu, Președinte
Centrului de Resurse Juridice	– Georgiana Iorgulescu, Director Executiv
Fundației pentru o Societate Deschisă	– Gabriel Petrescu, Director Executiv
Ligii Pro Europa	– Smaranda Enache, Co-președinte
Transparency International – Romania	– Victor Alistar, Director Executiv

28 februarie 2006

**Excelenței Sale domnului Traian Băsescu
Președintele României**

Domnule Președinte,

În contextul eforturilor pentru consolidarea democrației și de integrare europeană a României, asigurarea drepturilor omului contribuie la crearea eșafodajului necesar unei construcții stabile și viabile. Constatând că drepturile fundamentale au fost afectate de o propunere legislativă votată de Parlamentul României, apelăm la dumneavoastră în calitate de garant al Constituției și mediator între stat și societate (art. 80, al.2) și vă cerem, în virtutea prerogativelor ce vă sunt acordate conform art. 77, al. 2 din Constituția României, să returnați legislativului *Legea de modificare și completare a Legii 393/2004 privind Statutul aleșilor locali* spre reexaminare.

Prin reglementările pe care le cuprinde, *Legea de modificare și completare a Legii 393/2004 privind Statutul aleșilor locali*, în forma adoptată de Senat și Camera Deputaților, limitează exercitarea unui drept esențial în orice societate democratică, garantat de Constituția României în art. 37, al. 1, precum și în legislația internațională privind drepturile omului ratificată de România, cum ar fi Declarația Universală a Drepturilor Omului (art. 20 și 21), Pactul Internațional cu Privire la Drepturile Civice și Politice (art. 22. al 2 și art. 25. al 2) și Convenția Europeană a Drepturilor Omului (art. 11), dreptul la asociere liberă în partide politice, dar și libertatea de alegere.

Organizațiile în numele cărora vă este adresată această scrisoare – Academia de Advocacy, Agenția de Monitorizarea a Presei – Academia Cațavencu, Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului – Comitetul Helsinki, Asociația Pro Democrația, Confederația Sindicală Națională „Cartel Alfa”, Grupul pentru Dialog Social, Societatea Academică din România, Transparency International - consideră că, prin această lege, Parlamentul a restrâns atât dreptul de asociere politică, cât și dreptul de a alege și a fi ales, legea fiind deopotrivă neconstituțională și nedemocratică. Acceptând faptul că migrația politică este un fenomen negativ ce trebuie combătut, organizațiile semnatare ale acestei scrisori consideră că soluțiile legislative adoptate încalcă dreptul la liberă alegere, transferând conducerii partidelor politice posibilitatea de a retrage calitatea de ales local sau județean. De aceea, credem că retrimiterea legii spre rediscutare în Parlament ar putea constitui ocazia unei redactări corespunzând climatului legislativ european privind dreptul la liberă alegere și de asociere în partide politice.

Argumentele în favoarea cererii noastre pot fi sistematizate astfel:

1. **Legea de modificare și completare a Legii 393/2004 privind Statutul aleșilor locali induce restrângerea unui drept fundamental.** Dreptul la asociere nu mai poate fi asigurat câtă vreme prevederi cu caracter restrictiv ce nu sunt justificate „în interesul securității naționale, a siguranței publice și a ordinii publice sau pentru a proteja sănătatea și moralitatea publică sau drepturile și libertățile celorlalți” sunt impuse.
2. **Legea de modificare și completare a Legii 393/2004 privind Statutul aleșilor locali conduce la limitarea dreptului de alegere al cetățenilor.** Un principiu unanim acceptat presupune că acela care este ales sau numit într-o anumită funcție poate fi demis doar de cel care l-a ales/numit, ori partidele politice nu aleg consilieri, ci doar propun candidați spre a fi aleși de către alegători, aceștia din urmă fiind tocmai aceia pe care modificările aduse Statutului aleșilor locali îi exclud. Deși cei ce doresc să combată migrația politică ar avea la îndemână și alte instrumente normative (promovarea, fie în statutele propriilor partide, fie în legea partidelor politice a unor reguli de bună practică în baza cărora să nu fie înscrisă în partid nici o persoană provenind din alt partid, înainte ca aceasta să demisioneze din funcția aleasă pe care o deține) parlamentarii au preferat o soluție nedemocratică. În acest punct, *Legea de modificare și completare a Legii 393/2004 privind Statutul aleșilor locali* este cu atât mai criticabilă cu cât se referă atât la cazurile în care consilierul părăsește partidul pe lista căruia a fost ales din proprie inițiativă, cât și la situațiile în care consilierii locali sau județeni sunt excluși din partidele pentru care au candidat atunci când au fost aleși. Altfel spus, din momentul în care această lege ar intra în vigoare, conducerile partidelor politice ar avea în permanență posibilitatea ca, între momentele electorale, să-și retragă proprii membri din funcțiile de consilieri locali și județeni (prin excludere din partid) și să promoveze alți membri pentru funcțiile respective, fără ca alegătorii să aibă vreun cuvând de spus în cadrul acestor proceduri de demiteri și numiri.
3. **Legea de modificare și completare a Legii 393/2004 privind Statutul aleșilor locali introduce criterii arbitrare pentru demiterea consilierilor locali și județeni.** Considerăm că, prin modificările aduse Statutului aleșilor locali, structurile de conducere ale partidelor ar urma să exercite un control politic total asupra propriilor membri, iar partidele politice ar fi expuse pericolului derivei oligarhice.

Pentru organizațiile semnatare, o soluție legislativă consonantă cu democrația și acceptabilă constituțional ar fi introducerea instituției revocării pentru toți aleșii locali. Aceasta ar presupune dreptul cetățenilor de a iniția referendum local (în condițiile în care cei care doresc acest lucru reprezintă un anumit procent din populația localității, respectiv a județului, procent stabilit prin lege) pentru demiterea consilierilor locali și a consilierilor județeni care părăsesc partidul pe listele căruia au fost aleși. În consecință, tot ei, cetățenii, ar urma să fie cei care, prin referendumul organizat, hotărâsc dacă respectivul consilier local sau județean trebuie să își păstreze funcția sau nu. Soluția revocării, care are avantajul de a asigura

controlul aleșilor de către alegători ar putea fi asociată schimbării modului de alegere a consilierilor locali și județeni prin adoptarea unui sistem de vot bazat pe scrutin uninominal, nu doar pentru a combate migrația politică, ci și pentru a responsabiliza aleșii locali și a-i apropia de comunitate. În această ipoteză, în cazul părăsirii de către un consilier local sau județean a partidului pe lista căruia a fost ales, ar exista posibilitatea ca 25% dintre alegătorii din circumscripția electorală (uninominală) în care respectivul a fost ales să poată iniția referendum pentru demiterea acestuia.

Sperăm că argumentele noastre să vă convingă să retransmiteți *Legea de modificare și completare a Legii 393/2004 privind Statutul aleșilor locali* spre o redactare responsabilă.

Cunoscând interesul dumneavoastră pentru dezvoltarea unui parteneriat activ și responsabil cu societatea civilă românească vă asigurăm, domnule Președinte, de întreaga noastră considerație.

Cu stimă,

în numele:

Academiei de Advocacy – Radu Nicosevici

Agenciei de Monitorizarea a Presei – Academia Cațavencu – Mircea Toma

Asociației pentru Apărarea Drepturilor Omului – Comitetul Helsinki – Diana Călinescu

Asociației Pro Democrația – Cristian Pîrvulescu

Confederației Sindicale Naționale „Cartel Alfa” – Bogdan Hossu

Grupului pentru Dialog Social – Radu Filipescu

Societății Academice din România – Sorin Ioniță

Transparency International – România - Victor Alistar

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

PENTRU ALEGEREA AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE 2008

Str. Ion Câmpineanu nr.28 (Sala Palatului), Sector 1 București
Tel: 021 318 86 30; 021 318 86 41; 021 318 86 46
Fax: 021 318 86 42; 021 318 86 35; 021 318 86 36; 021 318 86 37; 021 318 86 38
www.beclocale2008.ro

HOTĂRÂRE

În temeiul art.37 alin.(1) lit.c) și alin.(4) din Legea nr.67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, fiind sesizat de Asociația PRO DEMOCRAȚIA care solicită:

- instituirea obligativității ca urna mobilă să poată fi folosită doar în cazul în care cererea alegătorului de a vota prin intermediul acesteia este însoțită de copii ale unor acte medicale sau alte acte oficiale care să ateste că starea de sănătate a solicitantului este de natură să îl împiedice să se deplaseze;
- interzicerea explicită a accesului în cabinetele de vot cu aparate ce înregistrează imagini,

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

HOTĂRĂȘTE:

Art 1.

Cererea scrisă formulată de alegătorii care solicită exercitarea dreptului de a vota prin utilizarea unei urne speciale, potrivit art.87 din Legea nr.67/2004, trebuie însoțită de copii ale unor acte medicale sau alte acte oficiale din care să rezulte că persoanele respective sunt netransportabile din cauză de boală sau de invaliditate.

Art.2

În vederea asigurării caracterului secret și liber exprimat al votului, în sensul art.1 alin.(2) din Legea nr.67/2004, pentru a se evita eventualele tentative de control asupra votului, se interzice accesul în cabinetele de vot cu orice fel de aparatură de înregistrare sau preluare de imagini.

București,
Nr. 41 /24.04.2008

PREȘEDINTE,

Judecător IOANA SURDESCU

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

PENTRU ALEGEREA AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE 2008

Str. Ion Câmpineanu nr.28 (Sala Palatului), Sector 1 București

Tel: 021 318 86 30; 021 318 86 41; 021 318 86 46

Fax: 021 318 86 42; 021 318 86 35; 021 318 86 36; 021 318 86 37; 021 318 86 38

www.beclocale2008.ro

HOTĂRÂRE

În temeiul art. 37 alin.(1) lit.c) și alin.(4) din Legea nr.67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

Fiind sesizat de domnul deputat Vlad Hogea, reprezentant al Partidului Conservator în Biroul Electoral Central, cu privire la aplicarea Hotărârii nr.41/24.04.2008 a Biroului Electoral Central, propunere susținută și de domnul Nicolae Vasilescu, reprezentantul Partidului Social Democrat,

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

Constată că în temeiul art. 37 alin.(1) lit.c) din Legea nr.67/2004, Biroul Electoral Central are atribuția de a urmări și asigura respectarea și aplicarea corectă a dispozițiilor legale privitoare la alegerile locale pe întreg teritoriul țării.

În exercitarea acestei atribuții, Biroul Electoral Central a adoptat Hotărârea nr.41/24.04.2008, având ca scop asigurarea caracterului secret și liber exprimat al votului, în sensul art.1 alin.(2) din Legea nr.67/2004 și evitarea eventualelor tentative de control asupra votului.

În vederea aplicării uniforme și eficiente a hotărârii menționate, obligatorii pentru toate birourile electorale din țară, conform art.37 alin.(4) din Legea nr.67/2004, urmează ca în virtutea prevederilor art.29 lit.c) din același act normativ, birourile electorale ale secțiilor de votare să ia măsuri pentru afișarea în mod vizibil, în ziua alegerilor, la intrarea în secția de votare, a conținutului art.2 din Hotărârea Biroului Electoral Central nr.41/24.04.2008.

De asemenea, în cadrul operațiunilor administrative premergătoare intrării în cabinele de vot, membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare vor înștiința alegătorii că odată cu predarea documentului de identitate, au obligația să predea și aparatele de înregistrare sau preluare de imagini pe care le au asupra lor, urmând ca acestea să le fie restituite după exercitarea votului.

Având în vedere considerentele expuse,

HOTĂRĂȘTE:

Art.1. În ziua alegerilor locale, la intrarea în fiecare secție de votare va fi afișat, prin grija președintelui și a locțiitorului biroului electoral al secției de votare respective, în mod vizibil, conținutul art.2 din Hotărârea Biroului Electoral Central nr.41/24.04.2008:

„Art.2 În vederea asigurării caracterului secret și liber exprimat al votului, în sensul art.1 alin.(2) din Legea nr.67/2004, pentru a se evita eventualele tentative de control asupra votului, se interzice accesul în cabinele de vot cu orice fel de aparatură de înregistrare sau preluare de imagini.”

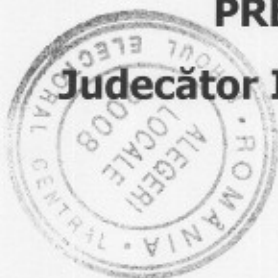
Art.2

Membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare vor înștiința alegătorii că, odată cu predarea documentului de identitate, au obligația să predea și aparatele de înregistrare sau preluare de imagini pe care le au asupra lor, urmând ca acestea să le fie restituite după exercitarea votului.

București,
Nr. 13 / 19.05.2008

PREȘEDINTE,

Judecător IOANA SURDESCU

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

PENTRU ALEGEREA AUTORITATILOR ADMINISTRATIEI PUBLICE LOCALE 2008

Str. Ion Câmpineanu nr.28 (Sala Palatului), Sector 1 Bucuresti

Tel: 021 318 86 30; 021 318 86 41; 021 318 86 46

Fax: 021 318 86 42; 021 318 86 35; 021 318 86 36; 021 318 86 37; 021 318 86 38

www.beclocale2008.ro

HOTĂRÂRE

privind interpretarea prevederilor art. 109 alin. (1) din Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale cu modificările și completările ulterioare

Având în vedere prevederile art. 109 alin. (1) din Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale cu modificările și completările ulterioare,

În temeiul prevederilor art. 37 alin. (4) și (5) din Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, republicată, cu modificările și completările ulterioare

BIROUL ELECTORAL CENTRAL HOTĂRĂȘTE:

Art. 1 Prin bunuri, în sensul art. 109 alin. (1) din Legea nr. 67/2004 se înțelege acele obiecte care au o valoare economică semnificativă, precum și mărfuri de utilitate alimentară (alimente, băuturi alcoolice sau nealcoolice, produse din tutun) sau nealimentare.

Nu se încadrează în această categorie materialele de propagandă electorală precum: afișe, pliante, cărți poștale, ilustrate, brichete, chibrituri, calendare, căni, găleți, caiete, pixuri, șepci, tricouri, eșarfe, fulare și alte obiecte asemănătoare înscrisurate cu însemnele partidului politic, alianței politice, alianței electorale sau organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale care participă la alegerile pentru autoritățile administrației publice locale, ori cele conținând sau reprezentând însemne ori fotografii ale candidaților și a căror valoare este mai mult simbolică (insigne, ecusoane, fanioane, stegulețe și alte obiecte asemănătoare).

București,

Nr. 38 /21.04.2008

PREȘEDINTE,

Judecator **IOANA SURDESCU**

BIROUL ELECTORAL CENTRAL
PENTRU ALEGEREA AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE 2008
Str. Ion Câmpineanu nr.28 (Sala Palatului), Sector 1 București
Tel: 021 318 86 30; 021 318 86 41; 021 318 86 46
Fax: 021 318 86 42; 021 318 86 35; 021 318 86 36; 021 318 86 37; 021 318 86 38
www.beclocale2008.ro

HOTĂRÂRE

**privind interpretarea art.3 alin.(3) din Legea nr.67/2004 pentru
alegerea autorităților administrației publice locale, republicată, cu
modificările și completările ulterioare**

În temeiul art.37 alin.(1) lit.c) și alin.(5) din Legea nr.67/2004 pentru
alegerea autorităților administrației publice locale, republicată, cu modificările și
completările ulterioare,

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

HOTĂRĂȘTE:

Articol unic. Noțiunea de „domiciliu” prevăzută la art.3 alin.(3) din Legea
nr.67/2004 se referă la domiciliul stabilit înainte de data de 1 iunie 2008, data la
care a avut loc turul I al alegerilor pentru autoritățile administrației publice
locale.

București,
Nr. 149/09.06.2008

PREȘEDINTE,
Judecător IOANA SURDESCU

Comunicat de presă

11 iunie 2008

Alegătorii fictivi – un test netrecut de autoritățile române Asociația Pro Democrația îngrijorată de decizia nr. 149 a BEC

Asociația Pro Democrația (APD) își exprimă îngrijorarea față de adoptarea, de către Biroul Electoral Central, a Hotărârii nr. 149/9 iunie a.c. prin care termenul de „domiciliu” din art. 3, alin. 3 al Legii 67/2004 este definit în sens limitativ și anume „domiciliul stabilit înainte de 1 iunie 2008, data la care a avut loc turul I al alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale”.

Conștientă de apariția metodei de fraudare a alegerilor locale prin „alegătorii fictivi” (acordarea de acte de identitate ce oferă dreptul de a vota unor persoane care nu au domiciliul sau reședința în localitatea respectivă, fiind astfel introduși pe listele permanente sau suplimentare), APD consideră salutar demersul BEC de a căuta soluții pentru a stopa „turismul electoral” și pentru a elimina posibilitatea de apariție a acestei categorii de alegători.

Cu toate acestea, Asociația Pro Democrația consideră că, prin Hotărârea nr. 149, BEC a creat o situație fără precedent, în care cetățenilor care și-au mutat domiciliul în altă localitate în perioada 1 – 15 iunie a.c. le va fi imposibil, din punct de vedere legal, să își exprime votul la turul II al alegerilor locale. Hotărârea BEC nu reușește să diferențieze între situațiile de abuz și cele de perfectă legalitate în conformitate cu prevederea alin. 3 al articolului 3 din Legea 67/2004 și va afecta cetățenii de bună credință care, din motive întemeiate, au fost nevoiți să își schimbe domiciliul după 1 iunie.

APD trage, din nou, un semnal de alarmă asupra problemelor legate de fraudarea alegerilor și subliniază faptul că suspiciunile de fraudă creează un climat de neîncredere cu privire la organizarea atât a turului II al acestor alegeri locale, cât și a alegerilor viitoare.

Pentru detalii suplimentare, vă rugăm să o contactați pe Laura Rădulescu – Director Adjunct al Asociației Pro Democrația, la numerele de telefon 021/222.82.54, 222.82.45 sau 0788/251.043 sau pe e-mail, la laura.radulescu@apd.ro.

Bd. Maresal Al. Averescu nr 17- in incinta Complexului Social de Servicii "Sf. Ecaterina" - Pavilion 7, Et. 3,

Sector 1, Bucuresti, România

Telefon: (+4021) 222 82 45

Tel/ Fax: (+4021) 222 82 54

E-mail: apd@apd.ro

Web: www.apd.ro

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

PENTRU ALEGEREA AUTORITATILOR ADMINISTRATIEI PUBLICE LOCALE 2008

Str. Ion Câmpineanu nr.28 (Sala Palatului), Sector 1 Bucuresti

Tel: 021 318 86 30; 021 318 86 41; 021 318 86 46

Fax: 021 318 86 42; 021 318 86 35; 021 318 86 36; 021 318 86 37; 021 318 86 38

www.beclocale2008.ro

HOTĂRÂRE

În temeiul art. 37, alin. (1), lit. c din Legea nr. 67/2004, Biroul Electoral Central, având de soluționat sesizarea Biroului Electoral de Circumscripție Județeană Iași nr. 24, prin care se solicita interpretarea dispozițiilor art. 98 din Legea nr. 67/2004, cu referire la situația concretă în care unul dintre candidații pentru funcția de primar, aflat în turul II de scrutin, a decedat în ziua votului,

Având în vedere și prevederile art. 97, alin. (7) din Legea nr. 67/2004, care prevede că, în al doilea tur de scrutin, este declarat primar candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi valabil exprimate, iar voturile exprimate pentru un candidat care a decedat, fiind lipsite de orice efecte juridice, nu pot fi considerate „valabil exprimate”, în sensul legii,

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

Analizând dispozițiile art. 98, alin. (2) din Legea nr. 67/2004, care prevăd o soluție în cazul în care nici unul dintre cei doi candidați aflați la balotaj nu a întrunit, în primul tur, numărul de voturi necesar pentru a fi declarat ales, în baza art. 97, alin. (2), iar unul dintre ei decedează, renunță sau nu mai îndeplinește condițiile pentru a fi ales, în sensul declarării ca primar ales a celui alt candidat, rămas în cursă,

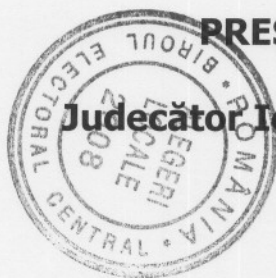
Aplicând această soluție prevăzută de lege, pentru *identitate de rațiune*, și situației în care unul dintre candidații intrați în al doilea tur de scrutin decedează, renunță sau nu mai îndeplinește condițiile pentru a fi ales, ulterior tipăririi buletinelor de vot pentru cel de-al doilea tur de scrutin,

HOTĂRĂȘTE:

Articol unic: Prin analogie cu soluția prevăzută de art. 98, alin. (2) din Legea nr. 67/2004, în condițiile organizării celui de-al doilea tur de scrutin pentru funcția de primar, între primii doi clasați, dacă unul dintre ei, după tipărirea buletinelor de vot, decedează, renunță sau nu mai îndeplinește condițiile pentru a fi ales, biroul electoral de circumscripție îl va declara primar pe celălalt candidat.

București,

Nr. 205/16.06.2008

PREȘEDINTE

Judecător Ioana SURDESCU

15.06.2008

Sesizare

Sesizăm prin prezenta că observatorul acreditat de către Ministerul de Interne a însoțit două persoane în cabina de vot.

Reamintim că potrivit art. 120, 116 alin 3 și art. 128 din Legea nr. 67/2004 observatorii nu pot interveni în niciun mod în organizarea și desfășurarea alegerilor.

*Am pus
și am luat la cunoștință
pe ne mai între
observarea cu însoțitor*

TATARU CRISTINA

FREDA OANA

Tătaru

Dana Pinda

Observatori ai Asociației Pro Democrat

D-nei judecător Ioana Surdescu
Președinte
Biroul Electoral Central

SOLICITARE

Stimată doamnă Președinte,

Având în vedere Hotărârea BEC nr. 86 din 20.05.2008, potrivit căreia “sintagma <<continuarea propagandei electorale după încheierea campaniei electorale>> [...] se referă la afișarea, lansarea sau distribuirea materialelor electorale de orice tip, după încheierea oficială a campaniei electorale, în data de 31.05.2008 ora 7,00”,

Având în vedere prevederile Legii 67/2004, republicate, articolul 78, alineatul (3), potrivit căruia “Președintele biroului electoral al secției de votare, împreună cu membrii acestuia, trebuie să fie prezent la sediul secției de votare, în ajunul zilei alegerilor, la ora 18,00, fiind obligat să dispună măsurile necesare pentru asigurarea ordinii și corectitudinii operațiunilor de votare”, precum și pe cele ale articolului 80, alineatul (1), conform căruia “Președintele biroului electoral al secției de votare este obligat să ia măsurile necesare pentru ca alegerile să decurgă în bune condiții. În acest scop, puterile lui se întind și în afara localului secției de votare, până la o distanță de 500 de metri.”,

Considerând că încheierea campaniei electorale, manifestată prin interzicerea inclusiv a afișării materialelor electorale face parte din condițiile esențiale pentru buna desfășurare a alegerilor, vă solicităm emiterea unei hotărâri explicite prin care președintele biroului electoral al secției de votare, în ajunul zilei alegerilor, în aria determinată de cei 500 de metri din jurul secției de votare în care i se extind puterile, să dispună înlăturarea tuturor afișelor și materialelor electorale.

Cu stimă,

Ana-Maria Moșneagu

Director executiv

Asociația Pro Democrația

Anexa 14

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

PENTRU ALEGEREA AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE 2008

Str. Ion Cămpineanu nr.28 (Sala Palatului), Sector 1 București

Tel. 021 318 86 30 ; 021 318 86 41; 021 318 86 46;

Fax. 021 318 86 42 ; 021 318 86 38; 021 318 86 35; 021 318 86 36

www.beclocale2008.ro

Către,

ASOCIAȚIA PRO DEMOCRAȚIA

Nr. 177/e B.E.C. 2008
Data 28.05.2008

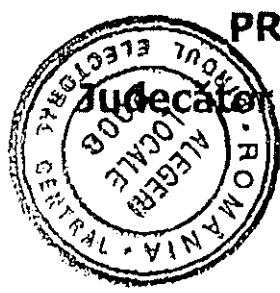
Urmare a adresei dumneavoastră nr. 128/2008 înregistrată la Biroul Electoral Central sub nr. 517/C/BEC/2008, vă comunicăm că aspectele sesizate au fost supuse discuției în cadrul ședinței BEC din data de 28 mai 2008, rezultând următoarele :

Biroul Electoral Central și-a exprimat un punct de vedere prin Hotărârea nr. 86/20.05.2008, pe care și-l menține.

De asemenea, din coroborarea prevederilor art. 10 alin. (1) și art. 78 alin. (3) din Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, rezultă că președintele biroului electoral al secției de votare este obligat să ia măsurile necesare pentru a asigura desfășurarea în bune condiții a alegerilor, fiind atributul său exclusiv de a dispune cu privire la măsurile ce se impun, atât în localul secției de votare, cât și în afara acestuia, până la o distanță de 500 m.

Cu deosebită stimă,

PREȘEDINTE,

Judecătoarea IOANA SURDEȘCU

ASOCIAȚIA PRO DEMOCRAȚIA	
Intrare nr. _____	
Ieșire nr. _____	136
ziua _____ luna _____ anul _____	06 2008

1 iunie 2008

În atenția dlui Octavian Opreș
Către Autoritatea Electorală Permanentă

Solicitare

Stimate domnule Octavian Opreș,

Asociația Pro Democrația (APD) constată cu surprindere continuarea generalizată a campaniei electorale de către aproape toate partidele politice prin prezența panourilor publicitare de mari dimensiuni (out-door) ce promovează candidații acestora și în perioada de după încetarea campaniei electorale.

Panourile publicitare de mari dimensiuni reprezintă instrumente de campanie utilizate pe scară largă de către majoritatea partidelor politice ce candidează în alegerile locale pentru desemnarea administrației publice locale. Conform art. 61 din Legea 67/2004 „campania electorală se încheie la ora 07.00 în sâmbăta care precede data alegerilor”. Utilizarea acestor mijloace de promovare a partidelor și candidaților după momentul încheierii campaniei electorale reprezintă, astfel, o încălcare a prevederilor legale în vigoare.

Sesizăm, pe această cale, Autoritatea Electorală Permanentă cu privire la încălcarea art. 61 din Legea 67/2004 de către partidele politice și solicităm verificarea termenilor contractuali ai contractelor pe care partidele politice le-au încheiat cu firmele de promovare stradală și acționarea în consecință prin:

- sancționarea partidelor politice care se fac vinovate de încălcarea legii, dacă se constată încheierea unor contracte între partidele politice și firmele de promovare stradală care nu prevăd în mod explicit înlocuirea panourilor cu afișe electorale până la ora 7.00 în ziua de sâmbăta care precede data alegerilor

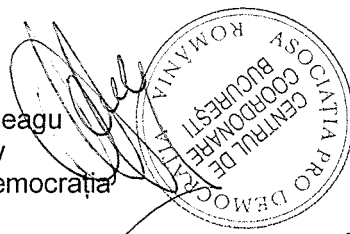
sau

- transferul acestei sesizări către autoritățile competente să ancheteze și soluționeze astfel de solicitări în contextul în care se constată faptul că prevederile contractelor încheiate între partidele politice și firmele de promovare stradală prevăd în mod explicit înlocuirea panourilor cu afișe electorale până la ora 7.00 în ziua de sâmbăta care precede data alegerilor, iar firmele de promovare nu au respectat acești termeni contractuali.

În speranța că veți răspunde pozitiv solicitării noastre, vă mulțumim și vă asigurăm de tot sprijinul nostru.

Cu stimă,

Ana Maria Moșneagu
Director executiv
Asociația Pro Democrația

Bd. Marșal Al. Averescu nr 17 - în incinta Complexului Social de Servicii "Sf. Ecaterina" - Pavilion 7, Et. 3,

Sector 1, București, România
Telefon: (+4021) 222 82 45
Tel/ Fax: (+4021) 222 82 54
E-mail: apd@apd.ro
Web: www.apd.ro

Autoritatea Electorală Permanentă

Str. Stavropoleos nr. 6, sector 3, București
www.roaep.ro, e-mail: office@roaep.ro

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ	
Nr. INTRARE.....	1.....
Nr. IESIRE.....	87/20.../10.06.2008

Stimată Doamnă Director

În legătură cu scrisoarea dumneavoastră nr.136 din 1.06.2008 prin care sesizați continuarea generalizată a campaniei electorale de către aproape toate partidele politice în perioada de după încetarea campaniei electorale, vă comunicăm următoarele:

Din dispozițiile art.61 coroborat cu art.77 alin.(5) din Legea nr.67/2004 republicată, cu modificările și completările ulterioare, rezultă durata campaniei electorale și obligația competitorilor electorali de a o încheia în ziua de sâmbătă care precedă data alegerilor, la ora 7,00.

Legea nu prevede în mod expres obligația dezafectării materialului publicitar electoral după încheierea campaniei electorale, astfel că pentru a exista contravenția de continuare a campaniei electorale prevăzută de art.103 lit.q) din Legea nr.67/2004 trebuie să se desfășoare activitățile anume prevăzute acolo, respectiv de lansare, afișare sau distribuire a materialelor electorale de orice tip.

Interpretarea per a contrario a textului art.103 lit.q) ne conduce la concluzia că lăsarea materialului electoral în locurile de afișaj stabilite conform prevederilor art.76 alin.(1) și (5) din Legea nr.67/2004 după încheierea campaniei electorale, nu constituie contravenția de continuare a campaniei electorale.

Aspectele sesizate de dumneavoastră vor fi avute în vedere ca propuneri de lege ferenda într-o viitoare modificare a Legii nr.67/2004.

Cu stimă

SECRETAR GENERAL

Csaba-Tiberiu KOVACS

Doamnei Ana Maria MOȘNEAGU
Director executiv Asociația Pro Democrația

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

PENTRU ALEGEREA AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE 2008

Str. Ion Câmpineanu nr.28 (Sala Palatului), Sector 1 București

Tel: 021 318 86 30; 021 318 86 41; 021 318 86 46

Fax: 021 318 86 42; 021 318 86 35; 021 318 86 36; 021 318 86 37; 021 318 86 38

www.beclocale2008.ro

H O T Ă R Ă R E

privind procedura de acreditare la alegerile autorităților administrației publice locale din data de 1 iunie 2008

Văzând dispozițiile art.25 alin.(3), art.37 alin.(2), art.120 alin.(3) și art.127-129 din Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, republicată cu modificările și completările ulterioare,
În temeiul art. 37 alin. (4) din Legea nr. 67/2004,

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

H O T Ă R Ă Ș T E:

Art.1. Acreditarea pentru alegerea autorităților administrației publice locale din data de 1 iunie 2008, la Biroul Electoral Central, la birourile electorale de circumscripție ale județelor și al municipiului București, precum și la birourile electorale ale secțiilor de votare din țară se efectuează de către Biroul Electoral Central, respectiv Biroul Electoral Județean sau după caz Biroul Electoral al municipiului București, la cerere, formulată în scris cu cel puțin două zile înainte de data alegerilor.

Art.2. (1) Documentul de acreditare a delegaților din partea presei scrise și audiovizuale străine, precum și a observatorilor străini se eliberează de către Biroul Electoral Central la propunerea Ministerului Afacerilor Externe. Acreditarea emisă de Biroul Electoral Central este valabilă la orice birou electoral constituit pentru alegerea autorităților administrației publice locale.

(2) Documentul de acreditare a delegaților din partea mijloacelor de comunicare în masă din România și cele ale observatorilor interni ai organizațiilor neguvernamentale care au ca principal obiect de activitate apărarea drepturilor omului, înființate legal cu cel puțin 6 luni înainte de începerea campaniei electorale, se emit de fiecare Birou Electoral Județean, și sunt valabile la birourile electorale din respectivul județ. Acreditările emise de Biroul Electoral al municipiului București pentru aceste categorii de delegați, respectiv observatori, sunt valabile la birourile electorale de pe raza municipiului București.

Art.3. Modelul cererilor de acreditare și modele documentelor de acreditare sunt prevăzute în anexele 1- 5 la prezenta hotărâre.

București,
Nr. 10/8.04.2008

PREȘEDINTE,
Judecător **IOANA SURDESCU**

LOCTIITOR,

Judecător **Mariana Cîrstocea**

Membri:

Judecător **Dănuț Cornoiu**

Judecător **Cristina Luzescu**

Judecător **Aurelia Motea**

Judecător **Gabriela-Elena Bogasiu**

Judecător **Iuliana Pușoiu**

Octavian Opreș - președinte AEP

Marian Muhuleț - vicepreședinte AEP

Ana Maria Pătru - vicepreședinte AEP

Nicolae Vasilescu - PSD

Tudor Alexandru Chiuariu - PNL

Cristian Ene - PD-L

Petre Popeangă - PRM

Vlad Gabriel Hoge - PC

Szekely Levente Csaba - UDMR

București,
Nr. 10/8.04.2008

Către

BIROUL ELECTORAL DE CIRCUMSCRIPȚIE JUDEȚEANĂ _____

Domnului/Doamnei Președinte

CERERE

de acreditare a observatorilor interni ai _____ (***)

la alegerea autorităților administrației publice locale din data de 1 iunie

2008

Subsemnatul _____ *) , _____ **) al

_____ (***) în calitate de reprezentant legal al acestei organizații neguvernamentale ce are ca principal obiect de activitate apărarea drepturilor omului, solicit acreditarea ca observatori interni la alegerea autorităților administrației publice locale din data de 1 iunie 2008, persoanelor ale căror prenume, nume, serie și număr de act de identitate sunt cuprinse în tabelul anexat.

Anexez declarațiile pe propria răspundere a tuturor persoanelor pentru care solicit acreditarea, conform căreia au drept de vot și nu sunt membri ai vreunui partid politic din România.

Depun anexat, un exemplar (în copie) din statutul organizației neguvernamentale pe care o reprezint, precum și o copie de pe hotărârea judecătorească de înființare a organizației, din care rezultă că organizația este înființată anterior datei de 2 noiembrie 2007.

****)

*****)

*) se înscrie prenumele și numele reprezentantului legal al organizației neguvernamentale

**) se înscrie calitatea pe care o are în această organizație (președinte, director, director executiv, etc.)

***) se înscrie denumirea organizației neguvernamentale

****) se înscrie data

*****) se semnează și se aplică ștampila organizației neguvernamentale.

Către

BIROUL ELECTORAL DE CIRCUMSCRIPȚIE JUDEȚEANĂ _____

Domnului/Doamnei Președinte

CERERE

de acreditare a delegaților _____ (***) la alegerea
autorităților administrației publice locale din data de 1 iunie 2008

Subsemnatul _____ (*), _____ (**)
_____ (***) în calitate de reprezentant al acestei instituții mass-media,
solicit acreditarea, ca delegați ai _____ (***) la alegerea autorităților
administrației publice locale din data de 1 iunie 2008, persoanelor ale căror prenume,
nume, respectiv calitate în instituția noastră, sunt cuprinse în tabelul anexat.

****)

*****)

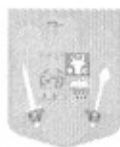
*) se înscrie prenumele și numele persoanei care face cererea din partea instituției mass-media

**) se înscrie calitatea pe care o are în această instituție (director, director executiv, șef de departament, etc.)

***) se înscrie denumirea instituției mass-media

****) se înscrie data

*****) se semnează și se aplică ștampila instituției mass-media.

BIROUL ELECTORAL CENTRAL
PENTRU ALEGEREA AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE 2008
Str. Ion Câmpineanu nr.28 (Sala Palatului), Sector 1 București
Tel: 021 318 86 30; 021 318 86 41; 021 318 86 46
Fax: 021 318 86 42; 021 318 86 35; 021 318 86 36; 021 318 86 37; 021 318 86 38
www.beclocale2008.ro

ACREDITARE

Având în vedere cererea înregistrată cu nr.____/_____ formulată de Ministerul Afacerilor Externe ,

În temeiul prevederilor Legii nr.67/2004 art.37 alin.(2) Biroul Electoral Central, acreditează ca _____*) ai _____**) la alegerea autorităților administrației publice locale din data de 1 iunie 2008 pe dna/dl:

1. _____***) 2. _____***)

3...

4...

...

PREȘEDINTE,

Judecător IOANA SURDESCU

Notă:

Acreditarea (care poate fi în copie sau în original) permite accesul titularului în localul secției de votare, începând cu ora 6.00 a zilei votării, iar la Biroul Electoral Central, la birourile electorale de circumscripție județene, la Biroul Electoral de Circumscripție a Municipiului București și birourile electorale de circumscripție ale sectoarelor municipiului București în spațiile special stabilite în acest sens.

Acreditarea permite titularului să asiste la operațiunile electorale, inclusiv la numărarea voturilor și la întocmirea proceselor-verbale. Acreditarea este valabilă numai însoțită de un act de identitate al titularului acestuia. Persoanelor acreditate le este interzis a interveni în orice mod în organizarea și desfășurarea alegerilor, având doar dreptul de a sesiza președintele biroului electoral al secției de votare în cazul constatării unei neregularități. Orice act de propagandă sau încercarea de a influența opțiunea alegătorului, precum și încălcarea în orice mod a actului de acreditare atrag aplicarea sancțiunilor legale, suspendarea acreditării de către biroul electoral al secției de votare, care a constatat abaterea, iar în ziua votării, îndepărtarea imediată a persoanei respective din secția de votare.

*) se înscrie, după caz „delegați” (în cazul mass-media străină), sau „observatori străini”.

**) se înscrie numele instituției mass-media, al organizației, al instituției mass media străină sau al instituției străine care trimite observatorul.

***)se înscrie numele și prenumele observatorului extern din partea organismelor și instituțiilor europene și internaționale respectiv delegatului din partea mass-media străină.

BIROUL ELECTORAL DE CIRCUMSCRIPȚIE JUDEȚEANĂ _____

ACREDITARE

Având în vedere cererea înregistrată cu nr.____/_____ formulată de _____*),
În temeiul prevederilor art.25 alin.(3) și art.127 din Legea nr. 67/2004, Biroul Electoral de Circumscripție Județeană acreditează ca _____**) ai _____***) la alegerea autorităților administrației publice locale din data de 1 iunie 2008 pe dna/dl:

1. _____****) _____*****)
2. _____****) _____*****)
- 3...
- 4...
- ...

PREȘEDINTE,

Notă:

Acreditarea (care poate fi în copie sau în original) permite accesul titularului în localul oricărei secții de votare din județ, începând cu orele 6.00 a zilei votării, iar la Biroul electoral de circumscripție județeană sau la biroul electoral de circumscripție locală din județe, în spațiile special stabilite în acest sens.

Acreditarea permite titularului să asiste la operațiunile electorale, inclusiv la numărarea voturilor și la întocmirea proceselor-verbale. Acreditarea este valabilă numai însoțită de un act de identitate al titularului acestuia. Persoanelor acreditate le este interzis a interveni în orice mod în organizarea și desfășurarea alegerilor, având doar dreptul de a sesiza președintele biroului electoral al secției de votare în cazul constatării unei neregularități. Orice act de propagandă sau încercarea de a influența opțiunea alegătorului, precum și încălcarea în orice mod a actului de acreditare atrag aplicarea sancțiunilor legale, suspendarea acreditării de către biroul electoral al secției de votare, care a constatat abaterea, iar în ziua votării, îndepărtarea imediată a persoanei respective din secția de votare.

*) se înscrie numele instituției mass-media română respectiv al organizației neguvernamentale care are ca obiect principal de activitate apărarea drepturilor omului care a formulat cererea.

**) se înscrie, după caz „delegați” (în cazul mass-media română), „observatori interni” (în cazul organizațiilor neguvernamentale care au ca principal obiect de activitate apărarea drepturilor omului).

***) se înscrie numele instituției mass-media română sau al organizației neguvernamentale

*****) se înscrie numele și prenumele delegatului mass-media română sau al observatorului intern din partea organizației neguvernamentale

*****) se înscrie, în cazul instituțiilor mass-media române, calitatea persoanei în cauză în respectiva instituție (reporter, cameraman, sunetist, corespondent, etc.), iar în cazul organizației neguvernamentale seria și numărul actului de identitate.

BIROUL ELECTORAL DE CIRCUMSCRIPȚIE A MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

ACREDITARE

Având în vedere cererea înregistrată cu nr._____/_____ formulată de _____*),

În temeiul prevederilor art.25 alin.(3) și art.127 din Legea nr.67/2004, Biroul Electoral al municipiului București, acreditează ca _____**) ai _____***) la alegerea autorităților administrației publice locale din data de 1 iunie 2008 pe dna/dl:

1. _____****) _____*****)
2. _____****) _____*****)
- 3...
- 4...
- ...

PREȘEDINTE,

Notă:

Acreditarea (care poate fi în copie sau în original) permite accesul titularului în localul oricărei secții de votare de pe raza municipiului București, începând cu orele 6.00 a zilei votării, iar la Biroul electoral de circumscripție a municipiului București și la birourile electorale de circumscripție ale sectoarelor municipiului București în spațiile special stabilite în acest sens.

Acreditarea permite titularului să asiste la operațiunile electorale, inclusiv la numărarea voturilor și la întocmirea proceselor-verbale. Acreditarea este valabilă numai însoțită de un act de identitate ale titularului acesteia. Persoanelor acreditate le este interzis a interveni în orice mod în organizarea și desfășurarea alegerilor, având doar dreptul de a sesiza președintele biroului electoral al secției de votare în cazul constatării unei neregularități. Orice act de propagandă sau încercarea de a influența opțiunea alegătorului, precum și încălcarea în orice mod a actului de acreditare atrag aplicarea sancțiunilor legale, suspendarea acreditării de către biroul electoral al secției de votare, care a constatat abaterea, iar în ziua votării, îndepărtarea imediată a persoanei respective din secția de votare.

*) se înscrie numele instituției mass-media română respectiv al organizației neguvernamentale care are ca obiect principal de activitate apărarea drepturilor omului care a formulat cererea.

**) se înscrie, după caz „delegați” (în cazul mass-media română), „observatori interni” (în cazul organizațiilor neguvernamentale care au ca principal obiect de activitate apărarea drepturilor omului)

***) se înscrie numele instituției mass-media română sau al organizației neguvernamentale

****) se înscrie numele și prenumele delegatului mass-media română sau al observatorului intern din partea organizației neguvernamentale

*****) se înscrie, în cazul instituțiilor mass-media române, calitatea persoanei în cauză în respectiva instituție (reporter, cameraman, sunetist, corespondent, etc.) iar în cazul organizației neguvernamentale seria și numărul actului de identitate.

Nr.88/15 iunie 2008

Doamnei Președinte
Biroul Electoral Județean Brașov

Stimată doamnă Președinte,

Asociația Pro Democrația (APD) organizație neguvernamentală, non-profit și neafiliată politic, s-a implicat în observarea alegerilor locale, prezidențiale și parlamentare din 1992 până în prezent fiind implicată și în observarea referendumul pentru demiterea Președintelui României și în observarea alegerilor pentru desemnarea reprezentanților din România în Parlamentul European.

Având în vedere atribuțiile ce revin Biroului Electoral Județean privind desfășurarea alegerilor pentru desemnarea autorităților publice locale, vă supunem atenției următoarea neregulă constatată în desfășurarea procesului de vot:

Președinta secției de votare nr.5 din comuna Târlungeni a permis primarului în funcție, Kiss Iosif notarea datelor cu caracter personal din acreditare. Menționăm că, primarul în funcție nu are calitatea de a verifica acreditările observatorilor.

Președinta secției de votare nr.8 din Comuna Târlungeni i-a interzis observatorului Asociației Pro Democrația Club Brașov să însoțească urna mobilă.

Vă rugăm să luați măsurile care se impun.

Daniela Șurubariu
coordonator
Asociația Pro Democrația – Club Brașov
M. Sadoveanu nr.3, cam.19
Tel./fax: 0268.475992

**BIROUL ELECTORAL DE CIRCUMSCRIPTIE JUDEȚEANĂ NR. 8
BRĂȘOV**

Către

ASOCIAȚIA PRO DEMOCRAȚIA – CLUB BRĂȘOV

Referitor la sesizările formulate de dumneavoastră sub nr. 88/15.06.2008, 86/15.06.2008 și sub nr. 87/15.06.2008 vă comunicăm următoarele:

Sesizările înregistrate sub nr. 87/15.06.2008 și sub nr. 86/15.06.2008 au fost trimise spre competență soluționare, conform dispozițiilor din Legea nr. 67/2004, astfel cum a fost modificată, către I.P.J. BRĂȘOV.

În ceea ce privește sesizarea dvs. înregistrată sub nr. 88/15.06.2008, am contactat telefonic președintele secției de votare nr. 1 din Circumscripția Târlungeni, doamna Feldorean Ancuța, care ne-a relatat că locuitorul Szasz Marton a plecat cu urna mobilă, reprezentantul Pro Democrația rămânând în secție deși solicitase însoțirea acesteia. În aceste condiții am luat legătura cu reprezentantul Pro Democrația din această secție care ne-a comunicat că domnul Szasz Marton i-a refuzat acesteia dreptul de a însoți urna mobilă. Față de această situație am pus în vedere președintele secției de votare nr. 1 din Circumscripția Târlungeni, doamna Feldorean Ancuța, ca în virtutea atribuțiilor sale legate să dispună revenirea urnei mobile în interiorul secției de votare pentru a fi ulterior însoțită și de observatorul Asociației Pro Democrația.

Vă rugăm să ne informați dacă dispozițiile date au fost respectate.

Cu stimă,

Locuitor - Biroul Electoral de Circumscripție Județeană
Claudiu Sandu

Nr.86/15 iunie 2008

Doamnei Președinte
Biroul Electoral Județean Brașov

Stimată doamnă Președinte,

Asociația Pro Democrația (APD) organizație neguvernamentală, non-profit și neafiliată politic, s-a implicat în observarea alegerilor locale, prezidențiale și parlamentare din 1992 până în prezent fiind implicată și în observarea referendumul pentru demiterea Președintelui României și în observarea alegerilor pentru desemnarea reprezentanților din România în Parlamentul European.

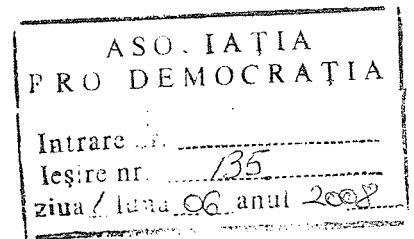
Având în vedere atribuțiile ce revin Biroului Electoral Județean privind desfășurarea alegerilor pentru desemnarea autorităților publice locale, vă supunem atenției următoarea neregulă constatată în desfășurarea procesului de vot:

La secția de votare nr.2 din Moieciu de Sus, în baza unei dispoziții de primar a fost întocmită o listă suplimentară în care au fost înscrși 137 de cetățeni care figurează în lista permanentă de la secția de votare nr.1 din Moieciu de Jos. În acest moment 137 de cetățeni cu drept de vot figurează în două liste.

Mentionăm faptul ca aceste nereguli reprezintă o încălcare a Hotărârii BEC 110/28.05.2008 și vă rugăm să luați măsurile necesare îndreptării acestei nereguli.

Daniela Șurubariu
coordonator
Asociația Pro Democrația – Club Brașov

1 iunie 2008

Doamnei Președinte Paicu Jilavu Emilia
Birou Electoral al Circumscripției electorale nr. 6
Municipiul București

SOLICITARE

Stimată doamnă Paicu Jilavu Emilia,

Ca urmare a sesizării primite din partea Dlui Gheorghe Grădinaru, un alegător care ne-a contactat la numărul de telefon cu acces gratuit 0800 070 100 al APD, vă solicităm aplicarea sancțiunilor prevăzute de lege în cazul exercitării, de către dl. Călin Popescu-Tăriceanu, a votului la secția de votare nr. 1140 din sectorul 6, București prin certificarea indentității sale prin intermediul unui alt document decât cele admise de către prevederile articolului 126 al Legii 67/2004 privind alegerea administrației publice locale.

În speranța că veți răspunde pozitiv solicitării noastre, vă mulțumim și vă asigurăm de tot sprijinul nostru.

Cu stimă,

Ana-Maria Moșneagu
Director executiv
Asociația Pro Democrația

Cu stimă,

Ana-Maria Moșneagu
Director executiv
Asociația Pro Democrația

Bd. Maresal Al. Averescu nr 17- in incinta Complexului Social de Servicii "Sf. Ecaterina" - Pavilion 7, Et. 3,

Sector 1, Bucuresti, România

Telefon: (+4021) 222 82 45

Tel/ Fax: (+4021) 222 82 54

E-mail: apd@apd.ro

Web: www.apd.ro

BIROUL ELECTORAL CENTRAL
PENTRU ALEGEREA AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE 2008
Str. Ion Câmpineanu nr.28 (Sala Palatului), Sector 1 București
Tel: 021 318 86 30; 021 318 86 41; 021 318 86 46
Fax: 021 318 86 42; 021 318 86 35; 021 318 86 36; 021 318 86 37; 021 318 86 38
www.beclocale2008.ro

HOTĂRÂRE

**privind interpretarea art.3 alin.(3) din Legea nr.67/2004 pentru
alegerea autorităților administrației publice locale, republicată, cu
modificările și completările ulterioare**

În temeiul art.37 alin.(1) lit.c) și alin.(5) din Legea nr.67/2004 pentru
alegerea autorităților administrației publice locale, republicată, cu modificările și
completările ulterioare,

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

HOTĂRĂȘTE:

Articol unic. Noțiunea de „domiciliu” prevăzută la art.3 alin.(3) din Legea
nr.67/2004 se referă la domiciliul stabilit înainte de data de 1 iunie 2008, data la
care a avut loc turul I al alegerilor pentru autoritățile administrației publice
locale.

București,
Nr. 149/09.06.2008

PREȘEDINTE,
Judecător IOANA SURDESCU

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

PENTRU ALEGEREA AUTORITATILOR ADMINISTRATIEI PUBLICE LOCALE 2008

Str. Ion Câmpineanu nr.28 (Sala Palatului), Sector 1 Bucuresti

Tel: 021 318 86 30; 021 318 86 41; 021 318 86 46

Fax: 021 318 86 42; 021 318 86 35; 021 318 86 36; 021 318 86 37; 021 318 86 38

www.beclocale2008.ro

HOTĂRÂRE

În temeiul art. 37, alin. (1), lit. c din Legea nr. 67/2004, Biroul Electoral Central, având de soluționat sesizarea Biroului Electoral de Circumscripție Județeană Iași nr. 24, prin care se solicita interpretarea dispozițiilor art. 98 din Legea nr. 67/2004, cu referire la situația concretă în care unul dintre candidații pentru funcția de primar, aflat în turul II de scrutin, a decedat în ziua votului,

Având în vedere și prevederile art. 97, alin. (7) din Legea nr. 67/2004, care prevede că, în al doilea tur de scrutin, este declarat primar candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi valabil exprimate, iar voturile exprimate pentru un candidat care a decedat, fiind lipsite de orice efecte juridice, nu pot fi considerate „valabil exprimate”, în sensul legii,

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

Analizând dispozițiile art. 98, alin. (2) din Legea nr. 67/2004, care prevăd o soluție în cazul în care nici unul dintre cei doi candidați aflați la balotaj nu a întrunit, în primul tur, numărul de voturi necesar pentru a fi declarat ales, în baza art. 97, alin. (2), iar unul dintre ei decedează, renunță sau nu mai îndeplinește condițiile pentru a fi ales, în sensul declarării ca primar ales a celui alt candidat, rămas în cursă,

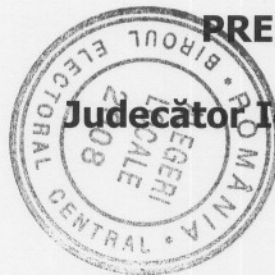
Aplicând această soluție prevăzută de lege, pentru *identitate de rațiune*, și situației în care unul dintre candidații intrați în al doilea tur de scrutin decedează, renunță sau nu mai îndeplinește condițiile pentru a fi ales, ulterior tipăririi buletinelor de vot pentru cel de-al doilea tur de scrutin,

HOTĂRĂȘTE:

Articol unic: Prin analogie cu soluția prevăzută de art. 98, alin. (2) din Legea nr. 67/2004, în condițiile organizării celui de-al doilea tur de scrutin pentru funcția de primar, între primii doi clasați, dacă unul dintre ei, după tipărirea buletinelor de vot, decedează, renunță sau nu mai îndeplinește condițiile pentru a fi ales, biroul electoral de circumscripție îl va declara primar pe celălalt candidat.

București,

Nr. 205/16.06.2008

PREȘEDINTE

Judecător Ioana SURDESCU

Transparență și control în finanțarea partidelor politice

Proiect finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Phare 2005 – Consolidarea democrației în România.

Publicat la București, octombrie 2008

Material editat de către Asociația Pro Democrația.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene. Pentru eventuale sesizari sau informații despre proiectele PHARE: cfcu.phare@mfinante.ro

Asociația Pro Democrația
Bd. Mareșal Averescu nr. 17
Pavilion F, etaj 3
Sector 1, București

Tel./fax: (+4021) 222 82 45
(+4021) 222 82 54
E-mail: apd@apd.ro
Web: www.apd.ro

